

Den Europæiske Unions Tidende

C 437

Dansk udgave

Meddelelser og oplysninger

64. årgang

28. oktober 2021

Indhold

IV Oplysninger

OPLYSNINGER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER, KONTORER OG AGENTURER

Europa-Kommissionen

2021/C 437/01

Meddelelse fra Kommissionen — Vurdering af planer og projekter i forbindelse med
Natura 2000-lokaliteter — Metodisk vejledning om artikel 6, stk. 3 og 4, i habitatdirektivet 92/43/EØF ... 1

DA

IV

(Oplysninger)

OPLYSNINGER FRA DEN EUROPÆISKE UNIONS INSTITUTIONER, ORGANER,
KONTORER OG AGENTURER

EUROPA-KOMMISSIONEN

MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN

**Vurdering af planer og projekter i forbindelse med Natura 2000-lokaliteter — Metodisk vejledning
om artikel 6, stk. 3 og 4, i habitatdirektivet 92/43/EØF**

(2021/C 437/01)

INDHOLDSFORTEGNELSE

	<i>side</i>
1. INDLEDNING	3
1.1. Dette dokumentets formål og art	3
1.2. Struktur	3
2. GENEREL TILGANG OG GENERELLE PRINCIPPER	4
2.1. Faserne i proceduren efter artikel 6, stk. 3 og 4	4
2.2. Tilgang til beslutningstagning	5
3. METODEN EFTER ARTIKEL 6, STK. 3 OG 4	7
3.1. Fase 1: Screening	7
3.1.1. Trin 1: Afgør, om planen eller projektet er direkte forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af en Natura 2000-lokalitet	8
3.1.2. Trin 2: Beskriv planen eller projektet og virkningsfaktorerne	9
3.1.3. Trin 3: Fastslå, hvilke Natura 2000-lokaliteter der kan blive berørt af planen eller projektet	10
3.1.4. Trin 4: Vurder, om sandsynlige virkninger kan udelukkes, under hensyn til bevaringsmålsætningerne for den pågældende lokalitet	13
3.1.5. Konklusioner: afgørelse baseret på resultatet af screeningen	15
3.2. Fase 2: Passende vurdering	17
3.2.1. Trin 1: Indsamling af oplysninger om projektet og om de berørte Natura 2000-lokaliteter	18
3.2.2. Trin 2: Vurdering af planens eller projektets virkninger på baggrund af lokalitetens bevaringsmålsætninger, i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter	23
3.2.3. Trin 3: Fastlæg planens eller projektets indvirkning på Natura 2000-lokalitetens integritet	34
3.2.4. Trin 4: Afhjælpende foranstaltninger	36
3.2.5. Konklusioner af den passende vurdering	40
3.2.6. Yderligere overvejelser: høringer, kvaliteten af den passende vurdering og domstolsprøvelse	42

3.3. Fase 3: Proceduren efter artikel 6, stk. 4	46
3.3.1. Trin 1: Undersøgelse af alternative løsninger	47
3.3.2. Trin 2: Undersøgelse af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser	53
3.3.3. Trin 3: Udpegning, vurdering og gennemførelse af kompensationsforanstaltninger	55
a) De vigtigste former for kompensationsforanstaltninger	55
b) Vejledende principper for fastsættelse af kompensationsforanstaltninger og -mål	57
c) Timing af kompensationsforanstaltninger	59
d) Evaluering og overvågning af kompensationsforanstaltninger omhandlet i artikel 6, stk. 4	59
e) Fastsættelse af kompensationsforanstaltninger for planer	61
4. STRATEGISK PLANLÆGNING OG PASSENDE VURDERING AF PLANER	64
4.1. Strategisk planlægning	64
4.2. Passende vurdering af planer	64
4.3. Risikokortlægning	66
4.4. Høring og dialog i forbindelse med strategisk planlægning	70
5. FORBINDELSER TIL ANDRE MILJØVURDERINGSPROCEDURER: VVM-DIREKTIVET, DIREKTIVET OM STRATEGISKE MILJØVURDERINGER OG VANDRAMMEDIREKTIVET	71
5.1. Strømning af miljøvurderinger	71
5.2. Miljøkonsekvensvurdering, strategisk miljøvurdering og passende vurdering	71
5.2.1. Muligheder og fordele ved at strømline VVM-vurderinger, SMV-vurderinger og passende vurderinger ...	72
5.2.2. Specifikke karakteristika ved den passende vurdering og forskelle i forhold til VVM- og SMV-procedurer	73
5.2.3. Forholdet mellem SMV-vurderinger, VVM-vurderinger og passende vurderinger og naturdirektivernes bestemmelser om streng artsbeskyttelse	74
5.3. Vurderinger i henhold til vandrammedirektivets artikel 4, stk. 7, koordineret eller integreret med proceduren i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3	75
6. REFERENCER	77

BILAG

1. INDLEDNING

1.1. Dette dokumentets formål og art

Formålet med dette dokument er at give metodisk vejledning om anvendelsen af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4 ⁽¹⁾. Denne vejledning har til formål at hjælpe myndigheder og nationale agenturer i medlemsstaterne og i kandidatlande samt bygherrer, konsulenter, forvaltere af lokaliteter, aktører og andre interessenter med at opfylde de forpligtelser, der følger af disse bestemmelser. Dette dokument fremlægger Europa-Kommissionens synspunkter og er ikke juridisk bindende. Det er kun EU-Domstolen, der har kompetence til at fortolke EU-lovgivningen autoritativt.

Vejledningen skal sammenholdes med direktiverne og den nationale lovgivning og med retningslinjerne i Kommissionens meddelelse »Forvaltning af Natura 2000-lokaliteter: Bestemmelserne i artikel 6 i habitatdirektivet 92/43/EØF« ⁽²⁾ (i dette dokument benævnt »artikel 6-vejledningen«), som er udgangspunktet for fortolkningen af de centrale udtryk og begreber i habitatdirektivet. Af hensyn til overskueligheden citeres de relevante dele af artikel 6-vejledningen i dette dokument.

Kommissionen har også vedtaget en række sektorspecifikke vejledninger forskellige politikområder såsom energi, herunder vedvarende energi, minedrift, transport ad indre vandveje, udviklingsprojekter i havne og flodmundinger, landbrug og skovbrug ⁽³⁾. Disse dokumenter indeholder ofte en mere detaljeret analyse af de særlige forhold, der gør sig gældende for vurderinger af planer eller projekter i disse sektorer. De kan derfor anvendes til at supplere de nuværende generelle retningslinjer med praktiske sektorspecifikke overvejelser.

I overensstemmelse med princippet om processuel autonomi afgør de enkelte medlemsstater, hvordan de vil indføre de proceduremæssige krav, der udspringer af direktivet. Det påhviler den kompetente myndighed i hver medlemsstat at træffe de centrale afgørelser i forbindelse med vurderinger omfattet af artikel 6, stk. 3 og 4. I denne vejledning anvendes udtrykket »vurdering« til at beskrive hele den proces, hvormed oplysninger indsamles af plan- eller projektudviklere, myndigheder, naturbeskyttelsesorganisationer og andre organer, NGO'er og offentligheden og forelægges den kompetente myndighed med henblik på overvejelse og evaluering.

Den kompetente myndighed afgør udfaldet af vurderingen og træffer afgørelse om, hvorvidt planen eller projektet skal godkendes, og i givet fald på hvilke betingelser. I denne proces anerkendes det, at den vurdering, der kræves i henhold til artikel 6, stk. 3 og 4, er afhængig af, at der indsamles pålidelige oplysninger og data fra flere interessenter, og af høringer af og mellem dem.

Dette dokument er en opdatering af den tidligere metodologiske vejledning om artikel 6, stk. 3 og 4, i habitatdirektivet ⁽⁴⁾ ⁽⁵⁾. Det er baseret på erfaringerne med gennemførelsen af habitatdirektivet og EU-Domstolens relaterede retspraksis samt en gennemgang af EU's retningslinjer og litteratur, materialer om casestudier, feedback og forslag efter høring af EU-medlemsstaternes myndigheder og interessenter. Denne vejledning er udarbejdet med assistance med ATECMA S.L. og Adelphi consult GmbH under en kontrakt med Europa-Kommissionen ⁽⁶⁾.

1.2. Struktur

Dette dokument består af tre hoveddele og et bilag.

— I første afsnit forklares den generelle tilgang og de principper, der ligger til grund for vejledningen. Det gengiver flowdiagrammet fra artikel 6-vejledningen for at illustrere, hvordan vurderingerne omfattet af artikel 6, stk. 3 og 4, bør struktureres, og hvordan de forskellige faser i vurderingerne vedrører kravene i artikel 6, stk. 3 og 4.

⁽¹⁾ Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter (EFT L 206 af 22.7.1992, s. 7).

⁽²⁾ Europa-Kommissionen, 2019. Kommissionens meddelelse »Forvaltning af Natura 2000-lokaliteter. Bestemmelserne i artikel 6 i habitatdirektivet 92/43/EØF« (2019/C 33/01), som findes på: [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?qid=1555085968125&uri=CELEX:52019XC0125\(07\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?qid=1555085968125&uri=CELEX:52019XC0125(07)).

⁽³⁾ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm.

⁽⁴⁾ Metodologisk vejviser om bestemmelserne i artikel 6, stk. 3 og 4, i habitatdirektiv 92/43/EØF, Europa-Kommissionen, 2002.

⁽⁵⁾ Opdateringen er en af aktionerne i »Handlingsplan for naturen, mennesket og økonomien«, COM(2017) 198 final (aktion 1).

⁽⁶⁾ EU-tjenesteydelseskontrakt nr. 07.0202/2017/770634/SER/ENV.D.3 om teknisk og videnskabelig støtte i forbindelse med gennemførelsen af handlingsplanen for naturen, mennesket og økonomien — aktion 1, 2 og 13.

- Næste afsnit indeholder selve den metodiske vejledning fase for fase. For hver fase beskrives metoder og værktøjer, eksempler og forslag til, hvordan vurderingerne kan udføres. Dette understøttes af tjeklister, matricer og trinvis instrukser for hver fase i vurderingen. Det bør imidlertid bemærkes, at disse kun er til illustration og ikke dækker alle situationer.
- Det tredje afsnit indeholder et kapitel om strategisk planlægning og proceduren for vurdering af planer. Dette afsnit omhandler også forbindelserne med andre miljøvurderinger, der kræves i henhold til EU-lovgivningen.
- I bilaget gives der eksempler på metoder og yderligere vejledning og værktøjer, der kan anvendes til at gennemføre procedurerne i artikel 6, stk. 3 og 4 (f.eks. tjeklister eller formater).

2. GENEREL TILGANG OG GENERELLE PRINCIPPER

2.1. Faserne i proceduren efter artikel 6, stk. 3 og 4

Artikel 6, stk. 3 og 4, lyder:

»3. Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de — hvis det anses for nødvendigt — har hørt offentligheden.

4. Hvis en plan eller et projekt, på trods af at virkningerne på lokaliteten vurderes negativt, alligevel skal gennemføres af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning, træffer medlemsstaten alle nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at den globale sammenhæng i Natura 2000 beskyttes. Medlemsstaten underretter Kommissionen om, hvilke kompensationsforanstaltninger der træffes. Hvis der er tale om en lokalitet med en prioriteret naturtype og/eller en prioriteret art, kan der alene henvises til hensynet til menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller, efter udtalelse fra Kommissionen, andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.«

I artikel 6, stk. 3 og 4, fastsættes der en *trinvis procedure* for vurderingen af planer eller projekter, som kan forventes at få indvirkning på Natura 2000-lokaliteter. Dette omfatter tre hovedfaser:

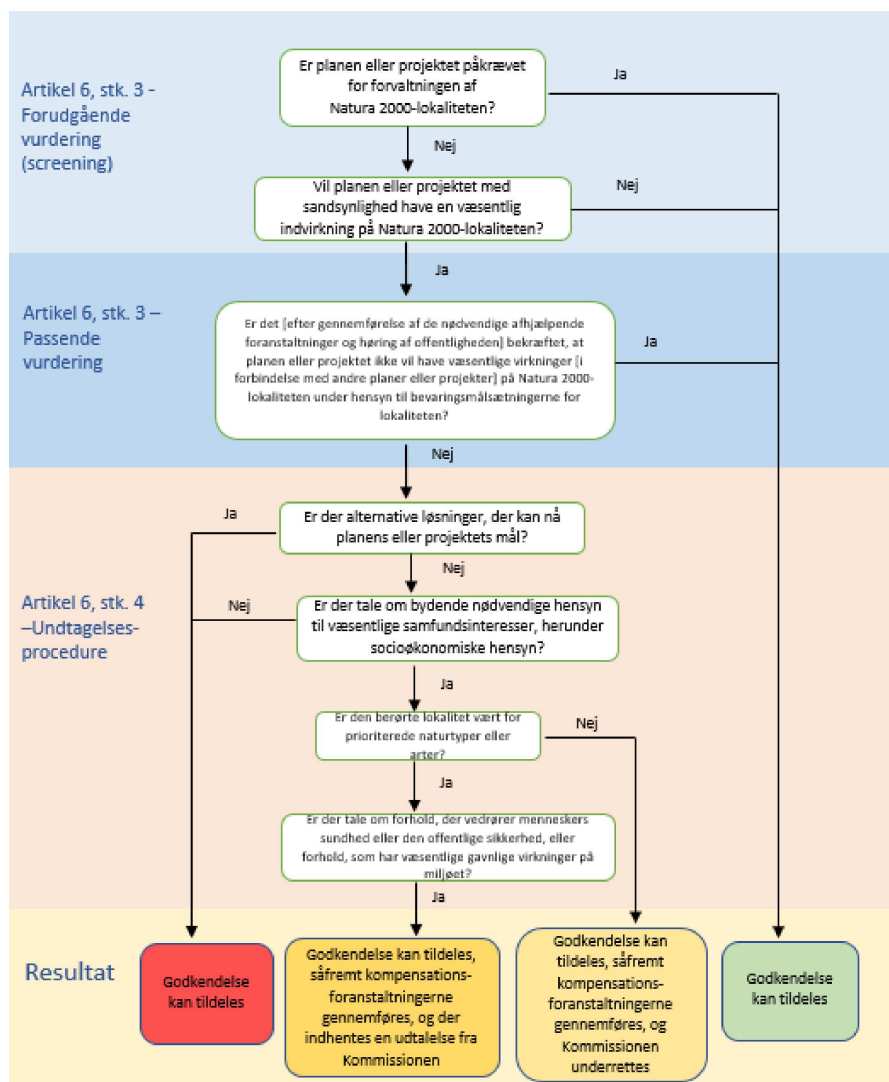
- **Første fase: screening.** Den første del af proceduren består af en forudgående vurdering («screening») for at afgøre, om planen eller projektet er direkte forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af en Natura 2000-lokalitet, og, hvis dette ikke er tilfældet, om planen eller projektet kan forventes at få væsentlig indvirkning på lokaliteten ⁽⁷⁾ (alene eller sammen med andre planer eller projekter) på baggrund af bevaringsmålsætningerne for lokaliteten. Den første fase er omfattet af første del af første punktum i artikel 6, stk. 3.
- **Anden fase: den passende vurdering.** Hvis sandsynlige væsentlige virkninger ikke kan udelukkes, omfatter procedurens næste fase en vurdering af planens eller projektets virkning på bevaringsmålsætningerne for lokaliteten (enten alene eller i forbindelse med andre planer eller projekter) og en konstatering af, om planen eller projektet vil påvirke Natura 2000-lokalitetens integritet, under hensyntagen til eventuelle afhjælpende foranstaltninger. Det er op til de kompetente myndigheder at beslutte, om planen eller projektet skal godkendes på baggrund af resultaterne af den passende vurdering. Den anden fase er omfattet af anden del af første punktum og andet punktum i artikel 6, stk. 3.
- **Tredje fase: undtagelse fra artikel 6, stk. 3, på visse betingelser.** Procedurens tredje fase er omfattet af artikel 6, stk. 4. Den finder kun anvendelse, hvis bygherren på trods af en negativ vurdering mener, at planen eller projektet stadig bør gennemføres af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser. Dette kan kun ske, hvis der ikke findes alternative løsninger, de bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser er behørigt begrundede, og der træffes alle nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at den globale sammenhæng i Natura 2000 beskyttes.

⁽⁷⁾ I praksis kan det være nødvendigt at vurdere mere end én lokalitet.

Hver fase i proceduren afhænger af den forudgående fase. Den rækkefølge, hvori faserne gennemføres, er derfor afgørende for en korrekt anvendelse af artikel 6, stk. 3 og 4. I figur 1 vises et flowdiagram over denne procedure.

Figur 1

Vurdering af planer og projekter i forbindelse med Natura 2000-lokaliteter. De tre faser i proceduren efter artikel 6, stk. 3 og 4

2.2. Tilgang til beslutningstagning

Som EU's øvrige miljølovgivning er habitatdirektivet baseret på **forsigtighedsprincippet**⁽⁸⁾, dvs. at manglende videnskabelig dokumentation for en aktions væsentlige negative virkninger ikke kan anvendes som begrundelse for godkendelse af den pågældende aktion. Når forsigtighedsprincippet anvendes på proceduren efter artikel 6, stk. 3, indebærer det, at det skal påvises, at der ikke sker nogen negativ indvirkning på Natura 2000-lokaliteter, inden en plan eller et projekt kan godkendes. Hvis der med andre ord ikke er vished for, om der vil være negative virkninger, kan planen eller projektet ikke godkendes.

⁽⁸⁾ Artikel 191 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde.

I praksis betyder dette, at det påhviler plan- eller projektudvikleren uden begrundet tvivl at dokumentere — og den kompetente myndighed at bekræfte:

- at sandsynlige væsentlige virkninger kan udelukkes i fase 1 (screening), eller
- at skadelige virkninger på en Natura 2000-lokalitets integritet kan udelukkes i fase 2 (passende vurdering).

Når skadelige virkninger på en lokalitets integritet enten er sikre eller ikke kan udelukkes, kan planen eller projektet undtagelsesvis stadig godkendes i henhold til artikel 6, stk. 4, hvis der ikke findes alternative løsninger, de bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser er behørigt begrundede, og der træffes alle nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at den globale sammenhæng i Natura 2000 beskyttes. Forsigtighedsprincippet kan også finde anvendelse i sådanne tilfælde, navnlig i forhold til omfanget af de kompensationsforanstaltninger, der skal anvendes (se afsnit 3.3.3).

I habitatdirektivet henvises der udtrykkeligt til »bevaringsmålsætningerne« for lokaliteten som grundlag for anvendelsen af artikel 6, stk. 3. EU-Domstolen har i sin dom i sag C-849/19, Kommissionen mod Grækenland, fastslået, at bevaringsmålsætninger skal være fastlagt formelt, og at de skal være lokalitetsspecifikke, henviser til de specifikke værdier på lokaliteten og være præcise ⁽⁹⁾.

Domstolen har desuden gentagne gange fastslået, at rækkevidden af forpligtelsen til at foretage en passende vurdering af virkningerne af en plan eller et projekt på en beskyttet lokalitet skal fastlægges i lyset af bevaringsmålsætningerne ⁽¹⁰⁾. Hvorvidt planen eller projektet kan forventes at få væsentlig indvirkning på en Natura 2000-lokalitet, skal med andre ord afgøres på baggrund af lokalitetens bevaringsmålsætninger (se afsnit 3.1 »Screening«). **Det er derfor vigtigt, at der hurtigst muligt fastsættes specifikke bevaringsmålsætninger for alle Natura 2000-lokaliteter, og at disse gøres offentligt tilgængelige.**

Som forklaret i afsnit 3.2.2 nedenfor skal der fastsættes specifikke bevaringsmålsætninger for alle beskyttede naturtyper og arter, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang (dvs. naturtyper og arter med lokalitetsvurdering A, B eller C, men ikke D, i standardformularen for lokaliteten ⁽¹¹⁾). I bevaringsmålsætningerne skal der angives mål, der skal nås for hver af de egenskaber eller parametre, der afgør de beskyttede elements bevaringstilstand.

Vurderingerne skal revideres — i både screeningsfasen og fasen for passende vurdering — hvis planen eller projektet ændres eller videreudvikles under forberedelsesprocessen. Hvis det i screeningsfasen ikke kan udelukkes, at der er en sandsynlighed for væsentlige virkninger, kan plan- eller projektudvikleren beslutte at revidere plan- eller projektudformningen med henblik på at udelukke risikoen for eventuelle væsentlige virkninger. I sådanne tilfælde bør den ændrede plan eller det ændrede projekt screenes igen for at afgøre, om det stadig kan forventes at få en væsentlig indvirkning på lokaliteten.

Boks 1

En afgørelse træffes på grundlag af den passende vurdering

Det påhviler de kompetente myndigheder på baggrund af konklusionerne i den passende vurdering om virkningerne af en plan eller et projekt på den berørte Natura 2000-lokalitet at afgøre, om planen eller projektet skal godkendes. Godkendelse kan først gives, når **de har sikret sig, at den foreslåede plan eller det foreslåede projekt ikke har nogen negative indvirkninger på lokaliteten**. Dette er tilfældet, når det ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at der ikke er sådanne virkninger ⁽¹²⁾.

Det skal derfor bevises, **at der ikke er nogen skadelige virkninger**, og ikke, at de forekommer, hvilket afspejler forsigtighedsprincippet ⁽¹³⁾. Den passende vurdering skal derfor være tilstrækkelig detaljeret og begrundet til at kunne dokumentere, at der ikke forekommer skadelige virkninger, **på baggrund af den bedste tilgængelige videnskabelige viden på området** ⁽¹⁴⁾.

Der kræves samme grad af sikkerhed, hvis afgørelsen træffes i screeningsfasen, hvor der heller ikke må være rimelig tvivl om, at der ikke forekommer sandsynlige væsentlige virkninger.

⁽⁹⁾ Præmis 58-59.

⁽¹⁰⁾ Præmis 51.

⁽¹¹⁾ Se boks 4 »Kilder, der kan anvendes til at fastlægge virkninger på en Natura 2000-lokalitet« i denne vejlednings afsnit 3.1.3.

⁽¹²⁾ Sag C-127/02, præmis 59.

⁽¹³⁾ Sag C-157/96, præmis 63.

⁽¹⁴⁾ Sag C-127/02 præmis 61.

3. METODEN EFTER ARTIKEL 6, STK. 3 OG 4

3.1. Fase 1: Screening

I denne første fase undersøges **sandsynligheden for, at en plan eller et projekt vil få væsentlig indvirkning** på en Natura 2000-lokalitet, enten alene eller i forbindelse med andre planer eller projekter. Hvis sandsynlige væsentlige virkninger ikke kan udelukkes uden rimelig tvivl, skal planen eller projektet underkastes en udførlig passende vurdering i henhold til artikel 6, stk. 3.

Udtrykkene »plan« og »projekt« skal forstås bredt.

Et **projekt** kan omfatte anlægsarbejder, installationer og andre indgreb i det naturlige miljø, herunder regelmæssige aktiviteter med sigte på udnyttelse af naturressourcer.

Udtrykket **plan** har i forbindelse med artikel 6, stk. 3, også en potentielt bred betydning, der omfatter arealanvendelsesplaner eller fysisk planlægning og sektorplaner (f.eks. for transport, energi, affaldshåndtering, vandforvaltning, skovforvaltning osv.).

Anvendelsesområdet for en plan eller et projekt er ikke begrænset til bestemte kategorier i direktivet. Den vigtigste udløsende faktor er, om de **kan forventes at få væsentlig indvirkning på en Natura 2000-lokalitet**.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 4.4.1 og 4.4.2, for yderligere oplysninger.

Som en forudgående vurdering kan screening normalt baseres på allerede eksisterende oplysninger, herunder ekspertudtalelser (f.eks. fra kompetente miljømyndigheder), eller offentliggjort materiale (f.eks. habitatkort eller artsopgørelser), i stedet for at kræve, at der indsamles detaljeret ny dokumentation. Hvis der imidlertid ikke findes tilstrækkelige oplysninger, f.eks. om forekomsten af beskyttede naturtyper og arter i det område, der potentielt kan blive påvirket af en plan eller et projekt, eller disse oplysninger er forældede, skal yderligere data muligvis indsamles og analyseres for at afgøre, om der er sandsynlighed for væsentlige virkninger. Hvis oplysningerne ikke findes, må det antages, at der er sandsynlighed for væsentlige virkninger, og der skal gennemføres en passende vurdering.

Screening skal udføres på et tidligt trin, allerede inden alle detaljer i en plan eller et projekt ligger fast, f.eks. når et projekts placering og generelle karakter ligger fast, men hvor designprocessen endnu ikke er påbegyndt. **Tidlig screening** har flere fordele:

- Det kan mindske risikoen for forsinkelser og yderligere omkostninger, når der indgives ansøgning om tilladelse til udviklingsprojektet.
- Det muliggør tidlig høring og udveksling af oplysninger mellem initiativtagere til planer eller projekter, kompetente myndigheder og andre interessenter, som har relevante data og relevant ekspertise.
- Det sætter initiativtageren til planen eller projektet i stand til på et tidligt tidspunkt at overveje, hvilke trin der herefter kræves, uden at skulle investere uforholdsmæssig tid og penge.
- Det gør det muligt at udpege og foregribe potentielle risici, både for Natura 2000-lokaliteter og for selve planen eller projektet, f.eks. ved at fremhæve nødvendigheden af en alternativ placering eller konstruktion til planen eller projektet for at undgå risiko for skade eller ved at indsamle yderligere data for at lette en rettidig vurdering. Selv om centrale aspekter af den indledende planlægning bør være klare, bør der også være plads til at tilpasse planen eller projektet.

Når en plan eller et projekt screenes på et tidligt tidspunkt, skal screeningen eventuelt revideres på et senere tidspunkt, når der foreligger yderligere oplysninger om planen eller projektet. Omfanget af screeningsanalysen kan variere for den enkelte plan eller det enkelte projekt, afhængigt af omfanget og de sandsynlige virkninger af planen eller projektet.

Analysen består af fire trin:

1. afgøre, om planen eller projektet er direkte forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af en Natura 2000-lokalitet
2. udpege de relevante elementer i planen eller projektet og deres sandsynlige virkninger
3. kortlægge, hvilke Natura 2000-lokaliteter der eventuelt påvirkes, under hensyntagen til planens eller projektets potentielle virkninger i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter
4. vurdere, om sandsynlige virkninger på Natura 2000-lokaliteten kan udelukkes, under hensyn til bevaringsmålsætningerne for den pågældende lokalitet.

I de følgende afsnit præsenteres hvert af de fire trin mere detaljeret sammen med resultatet af screeningen og den tilhørende dokumentation.

I tabel 1 nedenfor opstilles de centrale forskelle mellem screeningen og faserne i den passende vurdering i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3.

Tabel 1

Forskelle mellem screeningsfasen og den passende vurdering.

Screening	Passende vurdering
Fastslår, om væsentlige negative virkninger på en Natura 2000-lokalitet er sandsynlige som følge af gennemførelsen af planen eller projektet under hensyn til bevaringsmålsætningerne for lokaliteten.	Vurderer de sandsynlige virkninger på Natura 2000-lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for lokaliteten og vurderer, om der kan opstå negative virkninger for lokalitetens integritet.
Hvis det ikke med sikkerhed kan udelukkes, at der forekommer væsentlige virkninger, skal planen eller projektet underkastes en passende vurdering.	Planen eller projektet kan kun godkendes, hvis negative virkninger Natura 2000-lokalitetens integritet kan udelukkes.
Typisk baseret på eksisterende data, tilgængelig viden og erfaring og ekspertudtalelser.	Kræver en detaljeret undersøgelse, ofte feltundersøgelser, ekspertrådgivning og ekspertvurdering af den specifikke sag.
Afhjælpende foranstaltninger kan ikke tages i betragtning ⁽¹⁵⁾ .	Vurderer afhjælpende foranstaltninger med henblik på at eliminere eller reducere negative virkninger.

3.1.1. Trin 1: Afgør, om planen eller projektet er direkte forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af en Natura 2000-lokalitet

På dette trin afgøres det, om planen eller projektet er forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af en lokalitet, dvs. om den/det bidrager til at opfylde bevaringsmålsætningerne for lokaliteten.

Udtrykket »forvaltning« henviser til bevaringsforvaltningen af en lokalitet, dvs. det skal forstås i den betydning, der anvendes i artikel 6, stk. 1. Hvis en aktivitet er direkte knyttet til og nødvendig for opfyldelsen af bevaringsmålsætningerne, er den således undtaget fra kravet om en vurdering.

Planer eller projekter, som er direkte forbundet med eller nødvendige for bevaringsforvaltningen af Natura 2000-lokaliteter, bør generelt være undtaget fra bestemmelserne i artikel 6, stk. 3. Deres komponenter, der ikke omhandler bevaring, kan dog stadig forudsætte en vurdering.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 4.4.3, for yderligere oplysninger.

En del af en plan eller et projekt, der ikke vedrører bevaring, og som har bevaringsforvaltning som en af sine målsætninger, kan stadig kræve en passende vurdering. Dette kan f.eks. gælde for skovhugst, der indgår i en forvaltningsplan til bevaring af skove, der er udpeget som en Natura 2000-lokalitet. Den del af aktiviteten, som ikke er nødvendig for lokalitetens bevaringsforvaltning, bør underkastes en passende vurdering ⁽¹⁶⁾.

Der kan også være tilfælde, hvor en plan eller et projekt, der er direkte forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af en lokalitet (mållokaliteten), kan have negative virkninger for en anden lokalitet. Med henblik på at forbedre forvaltningen af oversvømmelser på en mållokalitet, kan en plan indeholde forslag om etablering af en barriere på en anden lokalitet, som kan påvirke den pågældende lokalitet væsentligt. Planen eller projektet bør derfor underkastes en vurdering af de potentielt væsentlige virkninger på den anden lokalitet.

⁽¹⁵⁾ Sag C-323/17.

⁽¹⁶⁾ I den tekniske rapport »Natura 2000 and Forests« (2015) (kapitel 4.6) gives der eksempler på, hvordan man undgår modstridende mål mellem skovforvaltning og Natura 2000-forvaltning: <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Final%20Guide%20N2000%20and%20Forests%20Part%20II-Annexes.pdf>.

De planer eller projekter, som er direkte forbundet med eller nødvendige for forvaltningen af Natura 2000-lokaliteter i henhold til fugle- og habitatdirektiverne, bør derfor være planer eller projekter, som har til formål og vil bidrage til at bevare eller, hvor det er relevant, genoprette de beskyttede naturtyper og arter på disse lokaliteter til en gunstig bevaringsstatus.

Boks 2

Eksempler på kriterier til at afgøre, om en plan eller et projekt er direkte forbundet med eller nødvendig for forvaltningen af en Natura 2000-lokalitet

- De foranstaltninger, der er omhandlet i planen eller projektet, indgår i forvaltningsplanen for den pågældende Natura 2000-lokalitet eller foreslås som led i andre retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler, der skal gennemføres for at bevare og om nødvendigt genoprette lokaliteten samt dens naturtyper og arter til god bevaringsstatus.
- Der foreligger en begrundet erklæring fra den myndighed, der er ansvarlig for forvaltningen af Natura 2000-lokaliteten om, at aktiviteten er direkte forbundet med og nødvendig for forvaltningen af mållokaliteten, og at den klart vedrører bevaring eller forbedring af bevaringsstatus for naturtyper og arter på lokaliteten.

3.1.2. Trin 2: Beskriv planen eller projektet og virkningsfaktorerne

Ved beskrivelsen af planen eller projektet skal alle aspekter, der potentielt kan påvirke Natura 2000-lokaliteten, enten alene eller i forbindelse med andre planer eller projekter, udpeges.

Alle projektets faser skal tages i betragtning, herunder anlæg, drift og nedlukning.

For planer skal relevante oplysninger om de aktiviteter, der gennemføres som led i planen, indsamles og analyseres for at afgøre, om de i sig selv eller samlet kan have en betydelig indvirkning på Natura 2000-lokaliteter, herunder i forbindelse med andre planer eller.

I boks 3 vises eksempler på centrale parametre i planen eller projektet, der skal udpeges. Disse elementer er kun vejledende og skal tilpasses eller suppleres, så de passer til hver enkelt sag. For nogle projekter eller planer kan det være nødvendigt at udpege parametre særskilt for anlægs-, drifts- og nedlukningsfaserne.

Boks 3

Eksempler på elementer i planen eller projektet, der skal tages i betragtning under screeningen

- størrelse (f.eks. i forhold til direkte arealinddragelse)
- samlet påvirket område, herunder det område, der påvirkes af indirekte virkninger (f.eks. støj, turbiditet og vibrationer)
- fysiske ændringer i miljøet (f.eks. ændring af flodlejer eller andre vandområders morfologi og ændringer i skovdækkets tæthed)
- ændringer i intensiteten af en eksisterende belastning (f.eks. forøgelse af støj, forurening eller trafik)
- ressourcebehov (f.eks. vandindvinding og mineraludvinding)
- emissioner (f.eks. nitrogenaflejringer) og affald (og om det bortskaffes på land, til vands eller i luften)
- transportkrav (f.eks. tilkørselsveje)
- varighed af anlæg, drift, nedlukning osv.
- tidsmæssige aspekter (tidsplan for de forskellige faser af en plan eller et projekt)
- afstand til Natura 2000-lokaliteter og navnlig de elementer, som lå til grund for deres udpegning
- kumulative virkninger sammen med andre projekter og planer.

3.1.3. *Trin 3: Fastslå, hvilke Natura 2000-lokaliteter der kan blive berørt af planen eller projektet*

Udpegningen af de Natura 2000-lokaliteter, der kan blive berørt, bør ske under hensyntagen til alle aspekter af planen eller projektet, der potentielt kan påvirke en Natura 2000-lokalitet, der er beliggende inden for planens eller projektets påvirkningszone. Der bør her tages hensyn til alle de elementer, som lå til grund for deres udpegning (arter og naturtyper), som er til stede på lokaliteterne i et væsentligt omfang, og deres bevaringsmålsætninger.

Dette omfatter navnlig:

- Natura 2000-lokaliteter, der geografisk overlapper foranstaltninger eller aspekter af planen eller projektet i nogen fase, eller som støder op til dem
- Natura 2000-lokaliteter inden for det område, der sandsynligvis påvirkes af planen eller projektet Natura 2000-lokaliteter, der er beliggende i planens eller projektets omgivelser (eller i en vis afstand), som stadig kan blive indirekte berørt af visse aspekter af projektet, herunder med hensyn til anvendelsen af naturressourcer (f.eks. vand) og forskellige former for affald, udledning eller emissioner af stoffer eller energi
- Natura 2000-lokaliteter, der er beliggende i planens eller projektets omgivelser (eller i en vis afstand), som er vært for dyr, som kan bevæge sig til projektområdet, hvor de risikerer at dø eller blive udsat for andre påvirkninger (f.eks. tab af fødeområder eller reduktion af aktionsområde)
- Natura 2000-lokaliteter, hvis forbindelse eller økologiske kontinuitet kan blive påvirket af planen eller projektet.

Omfanget af de Natura 2000-lokaliteter, der skal vurderes, dvs. den zone, hvori der kan forekomme virkninger af planen eller projektet, afhænger af planens eller projektets art og den afstand og den afstand, hvori virkninger kan forekomme. For Natura 2000-lokaliteter, der ligger nedstrøms langs vandløb eller vådområder med tilstrømning fra grundvandsmagasiner, kan en plan eller et projekt måske påvirke vandstrømme, fiskevandring osv., selv over længere afstande. Emissioner af forurenende stoffer kan også have virkninger over længere afstande.

Nogle projekter eller planer, som ikke direkte påvirker Natura 2000-lokaliteter, kan have væsentlig virkning på dem, fordi de skaber barrierevirkninger eller forhindrer økologiske forbindelser. Dette kan f.eks. forekomme, hvis en plan påvirker elementer i landskabet, som forbinder Natura 2000-lokaliteter, eller som kan hindre arters bevægelser eller forstyrre kontinuiteten i et vandløbs- eller skovøkosystem.

For at fastslå planens eller projektets mulige indvirkning på Natura 2000-lokaliteter skal ikke kun de relevante lokaliteter udpeges, men også de naturtyper og arter, som er til stede på lokaliteterne i et væsentligt omfang, og deres lokalitets-specifikke bevaringsmålsætninger.

I boks 4 vises eksempler på datakilder, der kan anvendes til dette formål.

Boks 4

Kilder, der kan anvendes til at fastlægge virkninger på en Natura 2000-lokalitet

- Natura 2000-standardformularen for lokaliteten
- lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætninger (fastsat i retsakter om særlige bevaringsområder, retsakter om klassificering af særligt beskyttede områder, forvaltningsplanen for lokaliteten eller en særskilt retsakt)
- forvaltningsplaner for lokaliteten (f.eks. med udpegning af belastninger og trusler på lokaliteten)
- eksisterende undersøgelser og overvågningsdata vedrørende relevante arter og naturtyper, deres udbredelse i og omkring lokaliteten, bevaringsstatus samt belastninger og trusler mod dem
- nuværende og tidligere kort over lokaliteten
- arealanvendelse og andre relevante eksisterende planer
- eksisterende undersøgelsesmateriale vedrørende lokaliteten
- eksisterende hydrogeologiske data
- eksisterende data om relevante stoffer (f.eks. nitrogenaflejring og sammensætning af udledt spildevand)

- miljøkonsekvensvurderinger for lignende projekter eller planer
- status for relevante miljørapporter
- kort og geografiske informationssystemer
- oplysninger om lokalitetens historie osv.

Oplysningerne i Natura 2000-standardformularen ⁽¹⁷⁾ er udgangspunktet for at udpege de naturtyper og arter, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang, og som kan blive påvirket af planen eller projektet, samt eventuelle eksisterende belastninger og påvirkninger på lokaliteten. Andre oplysninger på lokalitetsniveau kan indhentes fra kilder såsom forvaltningsplanen for Natura 2000-lokaliteten, lister over aktiviteter, der kan forårsage skade eller forringelse, resultaterne af overvågningsundersøgelser af naturtyper og arter på lokaliteten samt kilder uden for Natura 2000-lokaliteten på biogeografisk, nationalt og lokalt plan.

Det er vigtigt, at disse data og oplysninger gøres offentligt tilgængelige, f.eks. via en central database eller onlineportaler og websteder fra nationale eller regionale myndigheder, og opdateres regelmæssigt, så alle berørte interessenter og myndigheder let kan få adgang til dem.

Boks 5

Centrale kilder til oplysninger om de elementer, der ligger til grund for udpegningen af Natura 2000-lokaliteter

Der findes en **standardformular** for hver Natura 2000-lokalitet. Den indeholder oplysninger om de EU-beskyttede arter og naturtyper, der findes på lokaliteten, og giver en bred vurdering af tilstanden for hver art eller naturtype på den pågældende lokalitet (vurderet fra A til D). Den indeholder oplysninger om overfladeareal, repræsentativitet og bevaringsstatus for de naturtyper, der findes på lokaliteten, samt en samlet vurdering af lokalitetens værdi for bevaringen af de pågældende naturlige naturtyper. For de arter, der findes på lokaliteten, gives der oplysninger om deres bestande og status (stationær, reproducerende, overvintrende og trækkende) samt om lokalitetens værdi for de pågældende arter.

Formularen indeholder også relevante kontekstuelle oplysninger om lokaliteten, herunder:

- lokalitetens generelle karakteristika, kvalitet og betydning
- sårbarhed (pres på lokaliteten fra mennesker og andre påvirkninger og naturtypers og økosystemers skrøbelighed)
- virkninger knyttet til menneskelige aktiviteter og naturlige processer, som kan have en gunstig eller ugunstig virkning på bevaringen og forvaltningen af lokaliteten, samt den andel af lokaliteten, der er berørt
- det forvaltningsorgan, der er ansvarligt for lokaliteten
- planer og praksis for forvaltning af lokaliteten, herunder traditionelle menneskelige aktiviteter
- et kort over lokaliteten.

Bevarelsesforanstaltninger og forvaltningsplaner

For særlige bevaringsområder skal medlemsstaterne iværksætte bevaringsforanstaltninger, som opfylder de økologiske behov for naturtyperne i bilag I og de arter i bilag II, der findes på lokaliteten (habitatdirektivets artikel 6, stk. 1). Dette kan om nødvendigt omfatte forvaltningsplaner, der er udformet specifikt for lokaliteterne, eller som er indarbejdet i andre udviklingsplaner, og/eller relevante retsakter, administrative bestemmelser eller aftaler.

På samme måde skal særligt beskyttede områder være omfattet af målrettede bevaringsforanstaltninger. Eventuelle Natura 2000-forvaltningsplaner kan give oplysninger om bevaringsmålsætningerne for en lokalitet, placering af og status for arterne og naturtyperne på lokaliteten, truslerne mod dem og de bevaringsforanstaltninger, der er nødvendige for at forbedre deres bevaringsstatus på lokaliteten. Alt dette kan være nyttigt i screeningsfasen og for den passende vurdering.

⁽¹⁷⁾ Se: Forklarende bemærkninger i Kommissionens gennemførelsesafgørelse 2011/484/EU af 11. juli 2011 om en formular for oplysninger vedrørende Natura 2000-lokaliteter (Afgørelse om fastlæggelse af formatet for standardformularerne).

På Kommissionens websted kan der findes data om og kort over alle Natura 2000-lokaliteter i EU via Natura 2000 Viewer og den offentlige Natura 2000-database: <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/data/indexen.htm>. De fleste medlemsstater har også offentligt tilgængelige oplysninger om Natura 2000-lokaliteter og deres elementer. Geografiske informationssystemer (GIS) kan også bidrage til forståelsen af forholdet mellem en plans eller et projekts aspekter og en Natura 2000-lokalitets specifikke elementer.

Der findes **praktiske værktøjer og informationssystemer** i forskellige lande, som kan hjælpe med at udpege de potentielle virkninger af projekter og planer på Natura 2000-lokaliteter. I boks 6 gives en række eksempler på sådanne værktøjer.

Boks 6

Eksempler på informationssystemer til udpegnings af potentielle virkninger af forskellige typer projekter og planer på Natura 2000-lokaliteter

Tyskland

De oplysninger, der er nødvendige for at vurdere de potentielle virkninger af næsten alle typer projekter, findes i informationssystemet FFH-VP-Info, som er udviklet af forbundsagenturet for naturbeskyttelse. Det består bl.a. af en omfattende database over potentielle virkninger på naturtyper og arter, som kan anvendes til screeningen og den passende vurdering. Systemet omfatter detaljerede oplysninger om følsomheden og de potentielle virkninger af virkningsfaktorerne for næsten alle naturtyper og arter, der er beskyttet i henhold til naturdirektiverne, og som findes i Tyskland. Det indeholder også tjeklister med vurderinger af alvoren/relevansen af hver enkelt indvirkning på naturtyper og arter.

Se: <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp>.

Irland

I Irland findes der en GeoTool-applikation, der kan anvendes under dataindsamlingen i fase 1 (screening) og fase 2 (passende vurdering). Med denne applikation kan brugeren vælge et punkt på kortet og derefter søge efter særlige bevaringsområder og særligt beskyttede områder inden for en bestemt afstand fra punktet, som brugeren kan vælge afhængigt af omfanget af den potentielle miljøpåvirkning fra en plan eller et projekt. De oplysninger, der gives for hver Natura 2000-lokalitet inden for det valgte område, omfatter en liste over de naturtyper og arter, der lå til grund for udpegnings af lokaliteten, og et link til bevaringsmålsætningerne for hver lokalitet.

Se: <https://gis.epa.ie/EPAMaps/AAGeoTool>.

Nederlandene

Den nederlandske regering har udviklet et værktøj, der kan bruges til hurtigt at vurdere de potentielle virkninger af et projekt i den indledende fase. Det beskriver de proceduremæssige skridt, der skal tages, hvis en vurdering af virkningerne på Natura 2000-lokaliteter eller beskyttede arter indgår i proceduren for opnåelse af en tilladelse. Det hjælper med at udpege potentielle virkninger på individuelle arter og naturtyper og giver oplysninger om arters og naturtypers følsomhed over for forskellige aktiviteter.

Se: www.natura2000.nl (under »routeplanner beschermde natuur« og »effectenindicator Natura 2000-gebieden«).

Belgien

For at vurdere forurening og eutrofiering gennem aflejringer fra luften (aflejring af NO_x og NH₃ i forbindelse med f.eks. intensivt landbrug, industrielle opvarmnings- og energiprocesser og mobilitet) stiller Belgien en interaktiv onlineapplikation til rådighed til gennemførelse af den første screening. Det er et hurtigt scanningsværktøj til at udpege potentielle virkninger. Hvis scanningen giver grønt lys, forventes der ingen skadelige virkninger. Hvis værktøjet giver rødt lys, kan der være en skadelig virkning, der skal undersøges nærmere gennem en passende vurdering.

Se: <https://www.milieuinfo.be/voortoets/>.

Yderligere oplysninger og praktiske værktøjer, der kan understøtte screeningen og den passende vurdering, kan findes i bilaget til denne vejledning (afsnit 1.1).

3.1.4. *Trin 4: Vurder, om sandsynlige virkninger kan udelukkes, under hensyn til bevaringsmålsætningerne for den pågældende lokalitet*

Som det næste i screeningsfasen vurderes sandsynligheden for og den potentielle betydning af de virkninger, der blev udpeget i det foregående trin, under hensyntagen til potentielle kumulative virkninger sammen med andre planer eller projekter.

Vurdering af sandsynligheden for væsentlige virkninger

En sandsynlig væsentlig virkning er i denne forbindelse en virkning, som med rimelighed kan forudses som følge af en plan eller et projekt, som vil påvirke de fastsatte bevaringsmålsætninger for de naturtyper og arter, som er til stede på Natura 2000-lokaliteten i et væsentligt omfang. Dette kan være resultatet af aktiviteter på eller uden for lokaliteten eller opstå i kombination med andre planer eller projekter.

Hvis sandsynlige væsentlige virkninger ikke kan udelukkes uden rimelig tvivl, skal det bemærkes, at planen eller projektet skal underkastes en udførlig passende vurdering i henhold til artikel 6, stk. 3 (se afsnit 3.2.2.b for yderligere oplysninger om vurdering af potentielle virkninger).

Væsentligheden af virkninger varierer afhængigt af faktorer såsom virkningens omfang, type, udbredelse, varighed, intensitet, tidspunkt og sandsynlighed, kumulative virkninger og de pågældende naturtypers og arters sårbarhed.

Boks 7 indeholder eksempler på indikatorer til kvantificering af væsentligheden af disse virkninger.

Boks 7	
Eksempler på indikatorer for væsentlighed	
Type virkning	Indikator for væsentlighed
Tab af habitatområde Forringelse	Hektar tabte habitater, procentdel af det tabte habitat. Område (i absolutte tal og procent), hvor de egenskaber, der anvendes til at bestemme artens eller naturtypens bevaringsstatus, er blevet forringet, og omfanget af forringelsen for hver egenskab.
Forstyrrelse	Forstyrrelsesfaktorens intensitet, varighed eller permanente karakter og dens afstand til ynglepladserne
Fragmentering	Ændring i forhold til de oprindelige og ønskede tilstande (f.eks. etablering af flere små habitatarealer i stedet for ét stort og hektar habitat, der er eksponeret for kantvirkning)
Indirekte virkninger:	Den grad, hvori området er åbent for andre trusler (invasive ikkehjemmehørende, menneskers og dyrs indtrængen og yderligere udviklingsprojekter).

Kilder til information med henblik på at vurdere væsentligheden af virkninger omfatter dokumentation fra lignende aktiviteter, der påvirker lokaliteter med udpegede værdier i lignende bevaringstilstand eller med lignende bevaringsmålsætninger, og ekspertudtalelser baseret på tilgængelig dokumentation. Da hvert enkelt tilfælde nødvendigvis er forskelligt, skal der imidlertid også tages hensyn til de lokale forhold. Vurderingen skal derfor altid foretages fra sag til sag.

Hvad der er væsentligt for ét område, er ikke nødvendigvis væsentligt for et andet, som det også fremgår af artikel 6-vejledningen. Et tab på et hundrede kvadratmeter naturtype kan f.eks. være væsentligt i forbindelse med en lille lokalitet for en sjælden orkide, mens et tilsvarende tab på stor steppelokalitet kan være uvæsentligt, hvis det ikke påvirker lokalitetens bevaringsmålsætninger.

For planer kan det, afhængigt af definitionsniveauet og detaljerne i de forskellige aspekter og komponenter i planen, være vanskeligt at vurdere omfanget og betydningen af alle potentielle virkninger på de enkelte lokaliteter i denne fase. **Sandsynligheden** for væsentlige virkninger på en Natura 2000-lokalitet kan stadig vurderes, f.eks. i lyset af planens eller projektets type og potentielle påvirkningszone.

Planer skal derfor screenes med tilstrækkelig forsigtighed (uden rimelig tvivl) og i lyset af forsigtighedsprincippet for at undgå, at komponenter eller handlinger med potentiel indvirkning på en Natura 2000-lokalitet udelukkes og dermed udelukkes fra yderligere undersøgelser i den passende vurdering.

Med hensyn til vurderingen af **afhjælpende foranstaltninger** ⁽¹⁸⁾ i forbindelse med gennemførelsen af proceduren efter artikel 6, stk. 3, har Domstolen fastslået, at »der med henblik på at afgøre, om det er nødvendigt efterfølgende at foretage en vurdering af en plans eller et projekts virkninger på en berørt lokalitet, i screeningsfasen ikke er anledning til at tage foranstaltninger med henblik på at undgå eller reducere denne plans eller dette projekts skadelige virkninger på denne lokalitet i betragtning« (sag C-323/17).

Projektudviklere kan dog undertiden udforme projekter på en sådan måde, at potentielle virkninger undgås eller minimeres fra starten. Dette kan gøres ved at anvende de bedste tilgængelige teknologier eller foregribende foranstaltninger, herunder retsakter (f.eks. forbudszoner) fastsat i f.eks. sektorspecifikke forskrifter, Natura 2000-forvaltningsplaner, fysiske planer/områdeplaner.

Sådanne generiske projektkomponenter kan indgå i screeningen i modsætning til de plan- eller projektspecifikke afhjælpende foranstaltninger, som ikke må tages i betragtning i denne fase. Disse komponenter skal angives klart i projektbeskrivelsen. Specifikke afhjælpende foranstaltninger, f.eks. opførelse af grønne broer til migration for arter, for hvis beskyttelse lokaliteten er udpeget, navnlig hvis de er pålagt af den kompetente myndighed, bør først tages i betragtning under den passende vurdering som beskrevet i afsnit 3.2.5.

Vurdering af mulige kumulative virkninger sammen med andre planer og projekter

Under screeningen bør vurderingen af sandsynligheden for potentielt væsentlige virkninger omfatte planen eller projektet enten alene eller i forbindelse med andre projekter eller planer. Vurderingen af sådanne **kumulative virkninger** er ofte mindre detaljeret i screeningsfasen end under den passende vurdering. Der er dog stadig behov for at udpege alle andre planer eller projekter, der kan give anledning til kumulative virkninger sammen med den pågældende plan eller det pågældende projekt.

Screeningen »i kombination« kræver, at andre planer og projekter, der kan have potentielle virkninger på de samme Natura 2000-lokaliteter, udpeges, og at deres kapacitet til at forårsage væsentlige virkninger sammen med den pågældende plan eller det pågældende projekt, vurderes. Hvis denne analyse ikke kan føre til endelige konklusioner, bør den i det mindste føre til udpegning af andre relevante planer og projekter, som bør undersøges mere detaljeret under den passende vurdering.

Vurdering af kumulative virkninger i screeningsfasen

En række virkninger, der hver for sig er på et lavt niveau, kan tilsammen have en væsentlig indvirkning. Ved fastsættelsen af de sandsynlige væsentlige virkninger skal kombinationen med andre planer og/eller projekter også overvejes for at tage kumulative virkninger i forbindelse med vurderingen af planen eller projektet i betragtning.

Bestemmelsen om kombination vedrører andre planer eller projekter, som allerede er **gennemført, godkendt, men ikke gennemført, eller foreslået** (dvs. for hvilke der er indgivet en ansøgning om godkendelse eller tilladelse). Det skal desuden bemærkes, at vurderingen af kumulative virkninger ikke er begrænset til vurderingen af tilsvarende **typer af planer og projekter**, der dækker samme sektor. Alle typer af planer og projekter, der i forbindelse med de planer eller projekter, som overvejes, kan have væsentlig indvirkning og bør medtages i vurderingen.

Tilsvarende bør vurderingen tage hensyn til de kumulative virkninger ikke blot mellem projekter eller mellem planer, men også **mellem projekter og planer (og omvendt)**. Et nyt projekt om at anlægge en stor motorvej har i sig selv måske ikke nogen negativ indvirkning på lokaliteten, men hvis det overvejes i forbindelse med et allerede godkendt boligprojekt for det samme område, kan virkningerne blive tilstrækkeligt væsentlige til at have en negativ indvirkning på lokaliteten. På den anden side har en plan måske ikke nogen væsentlig indvirkning på Natura 2000-lokaliteter i sig selv, men vil muligvis blive vurderet anderledes i forbindelse med et allerede foreslået eller godkendt større udviklingsprojekt, som ikke indgår i planen.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 4.5.3, for yderligere oplysninger.

⁽¹⁸⁾ Se: <http://curia.europa.eu/juris/liste.jsf?language=da&num=C-323/17>.

Det kan være en udfordring at indhente oplysninger om andre planer og projekter, der i kombination genererer kumulative virkninger på Natura 2000-lokaliteten. Det er meget nyttigt at have databaser eller informationssystemer, der kan levere disse oplysninger på et udvalgt område, som nogle lande allerede har eller i gang med at udvikle ⁽¹⁹⁾. Eksisterende databaser, hvor offentligheden kan hente information om strategiske miljøvurderinger og miljøkonsekvensvurderinger for planer og projekter, kan også bruges til at udpege mulige kumulative virkninger ⁽²⁰⁾.

De kompetente myndigheder (miljø- eller sektormyndigheder) bør under alle omstændigheder høres og kunne give oplysninger om andre planer/projekter, der skal overvejes under screeningen.

I tabel 2 skitseres de vigtigste trin i vurderingen af kumulative virkninger på en Natura 2000-lokalitet.

Tabel 2

Vurdering af kumulativ virkning

Trin i vurderingen	Aktivitet
Fastlæggelse af de geografiske grænser og tidsrammen for vurderingen	Fastlægge grænserne for undersøgelsen af de kumulative virkninger. Bemærk, at disse vil være forskellige for forskellige typer virkninger (f.eks. virkninger på vandressourcer og støj) og kan omfatte lokaliteter uden for området.
Udpegning af alle projekter eller planer, der kan interagere	Udpeg alle potentielle kilder til virkninger fra projektet eller planen sammen med alle andre kilder i det eksisterende miljø samt andre virkninger, der kan opstå som følge af andre foreslåede projekter eller planer, samt tidsplaner for og faseinddeling af projekter eller planer.
Udpegning af virkning	Udpeg typerne af virkning (f.eks. støj, reduktion af vandressourcer eller kemiske emissioner), som kan påvirke strukturen og funktionerne på den lokalitet, der er sårbar over for forandringer.
Kortlægning af spredningsveje	Kortlæg potentielle kumulative spredningsveje ⁽²¹⁾ (f.eks. via vand eller luft eller akkumulering af virkninger over tid eller rum). Undersøg forholdene på stedet for at fastlægge, hvor de sårbare aspekter af lokalitetens struktur og funktion er i fare.
Prognose	Opstil en prognose over omfanget/udstrækningen af udpegede kumulative virkninger.
Vurdering	Forklar, hvorvidt de potentielle kumulative virkninger sandsynligvis vil være væsentlige, under hensyntagen til de oplysninger, der er indsamlet i trinnet for »vurderingen af væsentlighed«.

Når en beskyttet naturtype eller art på lokaliteten allerede befinder sig i en ugunstig tilstand, eller når kritiske grænser for naturtypernes eller arternes særlige egenskaber overskrides (eller hvis lokaliteten er udsat for kumulative virkninger, der vil føre til en af disse tilstande), vil en yderligere plan eller et yderligere projekt, som alene eller i kombination føjer yderligere virkninger til disse niveauer, sandsynligvis have en væsentlig indvirkning på Natura 2000-lokaliteten.

3.1.5. Konklusioner: afgørelse baseret på resultatet af screeningen

Afgørelsen af, om en plan eller et projekt sandsynligvis vil have væsentlige virkninger på en Natura 2000-lokalitet, har praktiske og retlige følger. Planer og projekter, der ikke anses for at kunne have væsentlige virkninger uden rimelig tvivl, kan behandles uden hensyntagen til de efterfølgende trin i artikel 6, stk. 3.

⁽¹⁹⁾ I Tyskland har man f.eks. databasen og informationssystemet om FFH-kompatibilitetstest i Nordrhein-Westfalen: <http://ffh-vp.naturschutzinformation.nrw.de/ffh-vp/de/start>.

⁽²⁰⁾ I Tjekkiet har man f.eks. et informationssystem med en database over planer og projekter, som har været genstand for strategiske miljøvurderinger og miljøkonsekvensvurderinger, herunder passende vurderinger: <https://portal.cenia.cz/eiasea/view/eia100cr> og <https://portal.cenia.cz/eiasea/view/SEA100koncepte>.

⁽²¹⁾ En model for kilde-spredningsvej-receptor kan bruges til denne opgave.

Ligesom fasen for den passende vurdering skal screeningsfasen afsluttes med en skriftlig begrundet afgørelse fra den kompetente myndighed, så begrundelsen for denne konklusion kan registreres. Udtalelsen fra forvaltningsorganet for Natura 2000-lokaliteten bør også tages i betragtning ved udarbejdelsen af konklusionerne.

Afgørelsen bør også gøres offentligt tilgængelig. Selv om direktivet ikke udtrykkeligt indeholder en henvisning til dette, har Domstolen anerkendt, at der også kræves offentlig deltagelse i screeningsfasen i henhold til artikel 6, stk. 3 (sag C-243/15, præmis 46-49). Domstolen har desuden anerkendt NGO'ers ret til at anfægte myndighedernes screeningafgørelse (sag C-243/15, præmis 56-61).

Da alene muligheden for, at der kan være tale om en væsentlig virkning på lokaliteten, vil udløse et krav om en passende vurdering, kan denne afgørelse træffes enten efter en grundig undersøgelse af planen eller projektet eller på grundlag af en simpel analyse, hvor det forudsættes, at der vil opstå væsentlige virkninger (som følge af planens eller projektets type, størrelse eller omfang, Natura 2000-lokalitetens kendetegn eller som følge af en høj risiko for kombinerede virkninger sammen med andre planer eller projekter). Dette vil gøre det muligt at påbegynde den passende vurdering så hurtigt som muligt.

I tilfælde af tvivl, dvs. hvis det på grundlag af de foreliggende oplysninger ikke kan udelukkes, at et projekt eller en plan kan have en væsentlig virkning på en Natura 2000-lokalitet, i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter, bør planen eller projektet underkastes en passende vurdering.

Screeningafgørelsen bør også ideelt set give vejledning om omfanget af den efterfølgende passende vurdering og om de sandsynlige væsentlige virkninger, der skal undersøges ⁽²³⁾. For planer bør dette også omfatte alle Natura 2000-lokaliteter, der kan blive berørt af planen.

Boks 8 indeholder en model for screeninganalyse.

Boks 8

Model for screeningsanalyse

Kortfattet beskrivelse af planen eller projektet og de vigtigste aspekter, der kan forventes at få virkninger

Planens eller projektets mål og vigtigste kendetegn/aktiviteter i forskellige faser (f.eks. anlæg, drift og nedlukning, hvis det er relevant).

Kortfattet beskrivelse af Natura 2000-lokaliteterne og deres vigtigste værdier

Naturtyper og arter, der ligger til grund for lokaliteternes udpegning, og deres bevaringsmålsætninger.

Beskrivelse af de enkelte aspekter af planen eller projektet, som kan have indvirkning på Natura 2000-lokaliteter, herunder:

- størrelse og omfang
- afstand til Natura 2000-lokaliteterne
- arealinddragelse (direkte/indirekte)
- ressourcebehov (f.eks. vandindvinding og jord-/ mineraludvinding)
- emissioner (bortskaffelse til jord, vand eller luft)
- transportkrav
- varighed og tidsplan for anlæg, drift og nedlukning
- interval af virkningsfaktorer (f.eks. støj, nitrogenaflejring og turbiditet).

Beskrivelse af de sandsynlige virkninger på Natura 2000-lokaliteterne på baggrund af de specifikke bevaringsmålsætninger, der er fastsat for de elementer, som lå til grund for deres udpegning, herunder:

- reduktion af habitatområde og forringelse eller fragmentering af naturtyper
- forstyrrelse af arter og reduktion af artsbestande og -tæthed

⁽²³⁾ Se afsnit 3.2.1 om afgrænsning.

- ændringer i økologiske funktioner og/eller egenskaber, der er væsentlige for naturtypers og arters økologiske behov (f.eks. vandkvalitet og -mængde)
- interferens med de nøgleforhold, der definerer lokalitetens struktur og funktion.

Beskrivelse af de sandsynlige virkninger i forbindelse med andre planer eller projekter:

- virkningsfaktorer, der skal tages i betragtning for kumulative virkninger
- liste over og beskrivelse af projekter, der kan bidrage til kumulative virkninger
- vurdering af omfanget og væsentligheden af kumulative virkninger på baggrund af de lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætninger.

Kriterier for vurdering af væsentlighed, indikatorer for væsentlighed, på baggrund af de lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætninger, f.eks.:

- grad af tab af naturtyper (absolut eller relativt), ændringer i habitatstruktur
- risiko for fortrængning af artsbestande, forstyrrelse, reduktion af aktions-, føde- og tilflugsområder og ændring af gunstige ynglebetingelser
- betydningen af de berørte naturtyper og arter, f.eks. repræsentativitet og lokal varietet
- lokalitetens betydning (f.eks. udbredelsesområdets grænse for visse naturtyper og arter som trædesten, der er vigtige for den økologiske konnektivitet)
- forstyrrelse eller ændring af økologiske funktioner
- ændringer af lokalitetens vigtigste økologiske egenskaber (f.eks. vandkvalitet).

Konklusioner: Beskrivelse, baseret på ovenstående oplysninger, af de aspekter af planen eller projektet eller den kombination af aspekter, der kan forventes at forårsage væsentlige virkninger, og de aspekter, for hvilke arten eller omfanget af virkningerne ikke er kendt.

Sandsynlige væsentlige virkninger: ☐ Nej | ☐ Ja eller usikker

3.2. Fase 2: Passende vurdering

Formålet med den passende vurdering er at vurdere planens eller projektets virkninger i lyset af lokalitetens bevaringsmålsætninger, individuelt eller i forbindelse med andre planer eller projekter.

Konklusionerne bør gøre de kompetente myndigheder i stand til at afgøre, om planen eller projektet vil have negative virkninger på den pågældende lokalitet. Fokus for den passende vurdering er derfor specifikt de arter og/eller naturtyper, som Natura 2000-lokaliteten er udpeget for.

Artikel 6-vejledningen — afsnit 4.6.1.

Den passende vurdering anvendes på både projekter og planer. Den kan koordineres med eller integreres i andre miljøvurderinger, f.eks. miljøkonsekvensvurderinger (VVM) for projekter, strategiske miljøvurderinger (SMV) for planer og programmer samt vurderinger, der foretages i henhold til vandrammedirektivet (se afsnit 5.2).

Ligesom ved procedurerne for miljøkonsekvensvurderinger og strategiske miljøvurderinger indgiver plan- eller projektudvikleren sædvanligvis en rapport om den passende vurdering til den kompetente myndighed. Hvis der i vurderingen konstateres negative virkninger eller sandsynlighed for sådanne virkninger, kan udvikleren også forelægge afhjælpende foranstaltninger i denne fase med henblik på at mindske virkningerne.

Det er derefter den kompetente myndigheds ansvar at afgøre, om planen eller projektet vil påvirke den pågældende lokalitets integritet eller ej, og dermed om planen eller projektet kan godkendes eller ej. Den kompetente myndighed kan også fastsætte betingelser for godkendelse og, hvis det er relevant, høre offentligheden på forhånd. Yderligere oplysninger om høring i forbindelse med passende vurderinger kan findes i afsnit 3.2.7.

Vurderingsprocessen omfatter indsamling og vurdering af oplysninger fra forskellige interessenter, herunder nationale, regionale og lokale naturbeskyttelsesmyndigheder, videnskabelige eksperter og NGO'er. Den kompetente myndighed kan også anvende de oplysninger, der er indgivet af plan- eller projektudvikleren som grundlag for høringen af interne og eksterne eksperter og andre interessenter.

Den kompetente myndighed skal i nogle tilfælde også anmode om yderligere oplysninger for at sikre, at den endelige vurdering er så omfattende og objektiv som muligt. Det bør bemærkes, at den passende vurdering skal være tilstrækkelig detaljeret og begrundet til at kunne dokumentere, at der ikke forekommer skadelige virkninger, på baggrund af den bedste tilgængelige videnskabelige viden på området.

Udførelsen af den passende vurdering omfatter således følgende trin:

1. indsamling af oplysninger om projektet og om den berørte Natura 2000-lokalitet
2. vurdering af planens eller projektets virkninger på baggrund af lokalitetens bevaringsmålsætninger, i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter
3. afgørelse af, om planen eller projektet kan have skadelige virkninger for lokalitetens integritet
4. overvejelse af afhjælpende foranstaltninger (herunder overvågning).

Disse trin skal muligvis gentages — og for nogle trins vedkommende som reaktion på resultaterne af andre trin. Hvert trin beskrives i de følgende afsnit. Yderligere aspekter, f.eks. offentlige høringer og sikring af kvaliteten af passende vurderinger, behandles i slutningen af dette kapitel.

3.2.1. *Trin 1: Indsamling af oplysninger om projektet og om de berørte Natura 2000-lokaliteter*

De oplysninger, der nødvendige for den passende vurdering, omfatter en beskrivelse af de Natura 2000-lokaliteter, der sandsynligvis vil blive berørt, de arter og naturtyper, som i væsentlig grad er til stede på lokaliteten (såkaldte udpegningsfaktorer), og deres bevaringsmålsætninger samt en beskrivelse af planen eller projektet og dens mulige indvirkning på lokalitetens bevaringsmålsætninger. En del af disse oplysninger blev muligvis indsamlet allerede i screeningsfasen, men disse oplysninger skal normalt være mere detaljerede, for at de kan anvendes i den passende vurdering.

I henhold til VVM-direktivets artikel 5, stk. 2, og SMV-direktivets artikel 5, stk. 4, skal den kompetente myndighed efter anmodning fra bygherren fastlægge omfanget af miljøkonsekvensvurderingen (**afgrænsning**). Formålet med afgrænsningen er at identificere de elementer, der bør indgå i den miljøvurderingsrapport, som bygherren udarbejder og indgiver til den kompetente myndighed. Afgrænsningen bør navnlig bidrage til at identificere de vigtigste elementer, der skal undersøges, således at de kan behandles mere detaljeret ⁽²³⁾.

Afgrænsningen vil variere afhængigt af planen eller projektet og de berørte lokaliteter. Den vil dog normalt omfatte en beskrivelse af lokaliteten, en beskrivelse af planen eller projektet og en kortlægning af projektets eller planens potentielle virkninger på lokaliteten i betragtning af bevaringsmålsætningerne for lokaliteten. Uanset om den passende vurdering er integreret i miljøkonsekvensvurderingen/den strategiske miljøvurdering eller ej, bør afgrænsningen angive lokalitetens referencebetingelser (dvs. betingelserne for beskyttede naturtyper og arter, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang, de lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætninger samt andre elementer, der afgør dens integritet, og lokalitetens betydning for nettets sammenhæng), som skal udpeges og undersøges i forbindelse med den passende vurdering, analysens detaljeringsgrad, metoderne, kriterierne for evaluering af væsentlighed, typer afhjælpende foranstaltninger og alternativer, der skal analyseres, osv.

Artikel 5, stk. 2, i VVM-direktivet (direktiv 2011/92/EU som ændret ved direktiv 2014/52/EU)

Anmoder bygherren herom, skal den kompetente myndighed under hensyntagen til de af bygherren fremlagte oplysninger, navnlig oplysningerne om projektets særlige karakteristika, herunder dets placering og tekniske kapacitet, og dets forventede indvirkning på miljøet, afgive en udtalelse om, hvor omfattende og detaljerede de oplysninger skal være, som bygherren skal fremlægge i miljøkonsekvensvurderingsrapporten i henhold til stk. 1. Den kompetente myndighed hører de i artikel 6, stk. 1, nævnte myndigheder, før den afgiver sin udtalelse.

⁽²³⁾ Europa-Kommissionen, Environmental Impact Assessment of Projects, Guidance on Scoping, 2017.

Medlemsstaterne kan også kræve, at de kompetente myndigheder afgiver en udtalelse som omhandlet i første afsnit, uanset om bygherren anmoder derom.

Artikel 5, stk. 4, i SMV-direktivet (direktiv 2001/42/EF)

De i artikel 6, stk. 3, omhandlede myndigheder skal høres, når der tages stilling til, hvor omfattende og detaljerede de oplysninger skal være, som skal indgå i miljørapporten.

Omfanget og detaljeringsgraden af de oplysninger, der kræves til dataindsamling og undersøgelser, varierer afhængigt af projektet og den eller de berørte lokaliteter. Dette afgøres derfor fra sag til sag. Det kan f.eks. afhænge af projektets og lokalitetens kompleksitet samt lokalitetens betydning for de arter og naturtyper, som den er udpeget for. Det afhænger også af de data, der allerede foreligger om lokaliteten og om de arter og naturtyper, som i væsentlig grad er til stede på lokaliteten, og af oplysninger fra tidligere vurderinger osv.

Harmoniserede geografiske oplysninger af høj kvalitet gør normalt arbejdet for bygherrer, myndigheder og interessenter nemmere og er af særlig betydning i forbindelse med grænseoverskridende projekter og virkninger. For et projekt, der påvirker et grænseoverskridende vandløb, eller et anlæg, som potentielt kan skabe grænseoverskridende forurening, er det f.eks. meget vigtigt, at der anvendes fælles standarder til at udpege, vurdere og afhjælpe disse virkninger. EU-direktivet »Inspire« (INfrastructure for SPatial InfoRmation in Europe) har til formål at stille sådanne standardiserede data til rådighed og anvende dem ⁽²⁴⁾.

Tabel 3 indeholder en vejledende tjekliste over de basisoplysninger, der kræves til den passende vurdering, og i tabel 4 gives der et eksempel på de oplysninger, der skal indsamles ved vurderingen planers og projekters indvirkning på Natura 2000.

⁽²⁴⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2007/2/EF af 14. marts 2007 om opbygning af en infrastruktur for geografisk information i Det Europæiske Fællesskab (Inspire) (EUT L 108 af 25.4.2007 s. 1).

Tabel 3

Vejledende tjekliste over basisoplysninger, der kræves til den passende vurdering

Basisoplysninger om Natura 2000-lokaliteter og deres kendetegn	Informationskilder	Tilgængelig på/fra
Bevaringsmålsætninger for Natura 2000-lokaliteterne. Bevaringsforanstaltninger fastsat for lokaliteterne. Arealanvendelse samt forbudte og tilladte aktiviteter på lokaliteterne. Primære trusler og belastninger, der er udpeget for lokaliteterne. Kort over Natura 2000-lokaliteter (med angivelse af lokalitetens grænser og placering af relevante kendetegn)	Natura 2000-standardformularer Retsakter om udpegning af et særligt bevaringsområde eller et særligt beskyttet område Forvaltningsplaner og andre dokumenter/instrumenter vedrørende forvaltning af lokaliteter (forskrifter, kontrakter eller aftaler)	Nationale/regionale onlineportaler Statstidender m.v. Naturbeskyttelsesmyndighed/-organer Natura 2000 Viewer ⁽¹⁾ Natura 2000-database ⁽²⁾ Nationale databaser
De naturtyper og arter, der findes på lokaliteterne, og deres tilstand på lokaliteterne: bevaringsgrad, repræsentativitet osv. Lokaliteternes betydning for de tilstedeværende naturtyper og arter. Naturtypernes og arternes vigtigste økologiske behov, sårbarhed og følsomhed.	Natura 2000-standardformularer Planer for forvaltning af lokaliteten Retsakter om udpegning Lovpligtige planer og politikker for naturbeskyttelse på nationalt/regionalt/lokalt plan Handlingsplaner for bevaring af arter og naturtyper Aktuelle og historiske kort, undersøgelser osv. Ekspertbaseret information	Nationale/regionale onlineportaler Natura 2000 Viewer Natura 2000-database Nationale databaser Kompetente myndigheder Tilgængelig litteratur Forskningsinstitutioner
Naturtypers og arters bevaringsstatus, tendenser samt primære trusler og belastninger (i den biogeografiske region og på nationalt plan).	Nationale rapporter om bevaringsstatus i henhold til habitatdirektivets artikel 17 og fugledirektivets artikel 12	Onlinerapporter ⁽³⁾
Basisoplysninger om projektet/planen	Informationskilder	Tilgængelig på/fra
De udførlige data om planen eller projektet: samlet areal, der berøres af projektet, projektaktiviteter, emissioner, anvendelse af naturressourcer, tidsplanlægning osv. Forholdet (f.eks. vigtige afstande eller veje) mellem planen eller projektet og Natura 2000-lokaliteten.	Plan- eller projektdokumenter (planer, kort osv.) Kort, GIS	Initiativtager til projekt/plan Natura 2000 Viewer
Data om andre planer eller projekter (gennemført, godkendt eller foreslået), som kan medføre kombinerede eller kumulative virkninger med det projekt, der vurderes, på Natura 2000-lokaliteter.	Databaser, f.eks. om strategiske miljøvurderinger, miljøkonsekvensvurderinger, passende vurderinger af planer/projekter, regionale eller kommunale planer og lokale myndigheders planlægningsapplikationer	Kompetente myndigheder Onlineplatforme

Oplysninger om andre vurderinger, der kræves for at opnå godkendelse af projektet eller tilladelse til planen.	National lovgivning	Kompetente myndigheder Statstidender m.v.
Organisationer, der er involveret i/berørt af planens eller projektets sektor/aktivitet.	Brancheorganisationer/-sammenslutninger	Projekt-/planudvikler Kompetente myndigheder
Vurderinger af lignende planer eller projekter.	Erklæringer vedrørende miljøkonsekvensvurderinger og strategiske miljøvurderinger, rapporter om passende vurderinger og anden dokumentation fra lignende planer eller projekter, som tidligere er blevet vurderet	Statstidender m.v. Kompetente myndigheder, relevante agenturer og andre organer

(¹) <http://natura2000.eea.europa.eu/>.

(²) Den europæiske database over Natura 2000-lokaliteter består af en samling af de data, som medlemsstaterne har indsendt til Europa-Kommissionen. Denne europæiske database opdateres generelt en gang om året med opdateringerne fra medlemsstaternes nationale databaser. Den findes på: <https://www.eea.europa.eu/data-and-maps/data/natura-10>.

(³) <https://nature-art17.eionet.europa.eu/article17/>.

Tabel 4

Oplysninger, der skal indsamles ved vurdering af planers og projekters virkninger på Natura 2000-lokaliteter (Spanien)

Elementer		Omfang	Oplysninger, der skal indsamles
Natura 2000-lokaliteter	Naturtyper	Generelt	— kode, betegnelse og prioriteret egenskab — karakteristiske arter — relevante variabler med hensyn til struktur, funktion og økologiske behov.
		Biogeografisk region (landeniveau)	— bevaringsstatus for naturtypen i den biogeografiske region (national) — lokalitetens rolle og betydning for naturtypens bevaring.
		Natura 2000-lokalitet	— naturtypens bevaringsgrad og repræsentativitet på lokaliteten — de bevaringsmålsætninger, der er fastsat for naturtypen på lokaliteten — naturtypens udbredelsesområde på lokaliteten (herunder kortlægning), % af det samlede areal (land/region) — belastninger, trusler og virkninger, der påvirker naturtypen på lokaliteten — sårbarhed over for projektets potentielle virkninger.
	Art	Generelt	— kode, betegnelse, prioriteret egenskab og beskyttelsesstatus i regionen/landet — økologiske behov og faktorer, der påvirker artsbestandens dynamik.
		Biogeografisk region (landeniveau)	— bevaringsstatus for arten i den biogeografiske region (national) — lokalitetens rolle og betydning for artens bevaring.
		Natura 2000-lokalitet	— artens bevaringsstatus på lokaliteten — de bevaringsmålsætninger, der er fastsat for arten på lokaliteten — artens udbredelsesområde og anvendelse af lokaliteten (herunder kortlægning) — bestand og tendenser på lokaliteten % af samlet bestand i landet/regionen — eksisterende belastninger og trusler mod arten på lokaliteten — artens sårbarhed over for potentielle påvirkninger (f.eks. følsomhed over for forstyrrelser)

Landskabstræk, der er vigtige for Natura 2000-nettets sammenhæng	Biogeografisk region (landeniveau)	— type (økologisk korridor, trædesten osv.) — Natura 2000 og andre områder, der er forbundet eller økologisk relateret (herunder kortlægning) — arter (eller naturtyper), hvor hvilke det er vigtigt, og betydning for deres bevaring — belastninger, trusler og virkninger, der påvirker landskabstrækket — sårbarhed over for projektets potentielle virkninger.
---	------------------------------------	--

Tilpasset på baggrund af: Anbefalinger vedrørende de oplysninger, der skal indgå i den passende vurdering af projekters indvirkning på Natura 2000-nettet i de VVM-dokumenter, der udarbejdes af den nationale myndighed i Spanien (Ministerio de Agricultura y Pesca, Alimentación y Medio Ambiente, 2018). Findes på: <https://www.miteco.gob.es/es/calidad-y-evaluacion-ambiental/temas/evaluacion-ambiental/guias-directrices/>.

3.2.2. **Trin 2: Vurdering af planens eller projektets virkninger på baggrund af lokalitetens bevaringsmålsætninger, i sig selv eller i forbindelse med andre planer eller projekter**

Den passende vurdering bør også omfatte en omfattende kortlægning af alle de potentielle virkninger som følge af planen eller projektet, som kan være væsentlige på lokaliteten, idet der tages hensyn til kumulative virkninger og andre virkninger, som gennemførelsen af planen eller projektet kan medføre i forbindelse med andre planer eller projekter.

(Artikel 6-vejledningen — afsnit 4.6.2)

Ved den passende vurdering bør det sikres, at alle strukturelle og funktionelle aspekter, der bidrager til lokalitetens integritet, tages i betragtning, både ved fastlæggelsen af referencebetingelserne og i de faser, der fører til udpegning af potentielle virkninger, afhjælpende foranstaltninger og eventuelle virkninger, der består efter gennemførelsen af de afhjælpende foranstaltninger.

Trin 2 omfatter følgende aktiviteter:

- udpegning af bevaringsmålsætningerne for de Natura 2000-lokaliteter, der er berørt af planen eller projektet
- udpegning og vurdering af planens eller projektets indvirkninger i forhold til lokaliteternes bevaringsmålsætninger
- vurdering af de kumulative virkninger sammen med andre planer og projekter.

a) **Udpegning af bevaringsmålsætningerne for de Natura 2000-lokaliteter, der er berørt af planen eller projektet**

I den passende vurdering skal virkningerne af en plan eller et projekt vurderes i forhold til de bevaringsmålsætninger, der er fastsat for de beskyttede naturtyper og arter, som forekommer på Natura 2000-lokaliteterne.

De kompetente myndigheder skal fastsætte bevaringsmålsætninger for hver lokalitet. Målsætningerne skal fastsættes for alle arter og naturtyper af fællesskabsbetydning i henhold til habitatdirektivet og fuglearter i bilag I til fugledirektivet, som er til stede på en Natura 2000-lokalitet i et væsentligt omfang, samt for regelmæssigt tilbagevendende trækfuglearter.

Bevaringsmålsætninger for enkelte lokaliteter er en række nærmere angivne formål, der skal opfyldes på en lokalitet med henblik på at sikre, at lokaliteten på den bedst mulige måde bidrager til at opnå en gunstig bevaringsstatus på det relevante niveau (under hensyntagen til de pågældende arters naturlige udbredelsesområde eller naturtyper).

Bevaringsmålsætninger for lokaliteter bør fastlægge den ønskede bevaringstilstand for arterne og naturtyperne på lokaliteten for at maksimere deres bidrag til at opnå en gunstig bevaringsstatus på det relevante niveau. De bliver undertiden defineret som et sæt af målsætninger, der skal nås over en vis periode. Disse målsætninger skal fastlægges på grundlag af bevaringsvurderingen af hver art og naturtype på lokaliteten, som er registreret i standardformularen.

Yderligere oplysninger kan findes i artikel 6-vejledningen, afsnit 2.3.1, og Kommissionens notat om fastsættelse af bevaringsmålsætninger (findes på: https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_da.htm).

Bevaringsmålsætningerne for en Natura 2000-lokalitet fastsættes normalt i forvaltningsplaner eller relevante forvaltningsinstrumenter eller andre dokumenter, der offentliggøres vedrørende lokaliteterne (f.eks. retsakter om klassificering, der offentliggøres i statstidender). De bør også være offentligt tilgængelige.

Bevaringsmålsætningerne for hver af de naturtyper og arter, der findes på lokaliteten, bør stå i forhold til deres økologiske behov og være fastsat med henvisning til de parametre, der er anvendt til at bestemme deres bevaringstilstand på lokaliteten (f.eks. deres område, struktur og funktioner eller bestande). De bør angive de mål, der skal nås for hver af disse egenskaber/parametre. De bør også omfatte mål/grænser for de økologiske funktioner og processer, som naturtyperne og arterne afhænger af (f.eks. definition af vandkvalitet og -mængde for akvatiske arter).

Bevaringsmålsætningerne skal være:

- **specifikke** — dvs. vedrøre et bestemt kendetegn (art eller naturtype) og definere de betingelser, der kræves for at opfylde bevaringsmålsætningen
- **målbare og rapporterbare** — dvs. omfatte kvantitative mål (eventuelt suppleret af kvalitative mål, f.eks. en beskrivelse af god tilstand for en naturtype eller en bestandstruktur), som gør det muligt at foretage overvågning for at bestemme, om bevaringsmålsætningerne opfyldes, og med henblik på habitatdirektivets artikel 17
- **realistiske** — dvs. inden for en rimelig tidsgrænse og ressourceanvendelse
- **konsekvent med hensyn til tilgang** — dvs. bevaringsmålsætningernes struktur skal så vidt muligt være den samme på tværs af alle lokaliteter og anvende lignende egenskaber og mål til at beskrive gunstige betingelser på lokaliteter, der understøtter det samme kendetegn, og
- **omfattende** — dvs. egenskaber og mål skal dække prioriteterne for de kendetegn, der er nødvendige med henblik på at beskrive tilstanden som enten gunstig eller ugunstig.

Det skal også fremgå af målsætningerne, om de har til formål at »genoprette« eller »opretholde« bevaringsstatus for den pågældende lokalitet (det ambitionsniveau, der foregriber de nødvendige bevaringsforanstaltninger).

Tilpasset på baggrund af »Kommissionens notat om fastsættelse af bevaringsmålsætninger« (findes på: https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_da.htm).

Manglende specifikke bevaringsmålsætninger for lokaliteter eller fastlæggelse af bevaringsmålsætninger, der ikke er i overensstemmelse med den standard, som er beskrevet ovenfor, bringer overholdelsen af kravene i artikel 6, stk. 3, i fare.

I boks 9 gives der eksempler på bevaringsmålsætninger for lokaliteter.

Boks 9

Eksempler på bevaringsmålsætninger for naturtyper og arter på Natura 2000-lokaliteter

Rev (1170)

- det permanente habitatområde (xx ha) er stabilt eller voksende og er genstand for naturlige processer
- fordelingen af rev er stabil eller stigende (kortet vedlagt)
- følgende samfundstyper bevares i naturlig tilstand: eksponeret littoralt kompleks af revsamfund (xx ha) eksponeret sublittoralt kompleks af samfund (xx ha) (der gives en beskrivelse af hver samfundstype).

Hvide klitter og vandremiler med *Ammophila arenaria* (2120)

- habitatområdet (xx ha) er stabilt eller voksende, og der er ingen nedgang i dets udbredelse (kort vedlægges), som er genstand for naturlige processer
- den naturlige cirkulation af sedimenter og organisk materiale bevares uden fysiske hindringer (f.eks. fysiske barrierer)
- tilstedeværelsen af artsfattige samfund domineret af *Ammophila arenaria* opretholdes
- negative indikatorarter (herunder ikkehjemmehørende arter, arter, der indikerer ændringer i næringsstofstatus, og arter, der ikke anses for at være karakteristiske) repræsenterer mindre end 5 % arealdække.

Tørre heder (4030)

- det nuværende areal (xx ha) og fordelingen af naturtypen på lokaliteten øges med x % (kort vedlægges)
- de typiske arters tæthed opretholdes (liste vedlægges)
- der opretholdes et lavt dække af spredte hjemmehørende træer og krat (<10 % dække)

- mindst 1 %, men højst 10 % af naturtypens arealdække består af bar jord
- nitrogenaflejring opretholdes under de kritiske belastningsværdier, der er fastsat for lokaliteten (f.eks. 10-20 kg N/ha/år).

Molinia-enge på kalkrige, tørveholdige eller ler- og siltrige jorde (*Molinia caerulea*) (6410).

- det nuværende areal (xx ha) og fordelingen af naturtypen på lokaliteten øges med x % (kort vedlægges)
- vegetationssammensætningen forbedres: mindst xx positive indikatorarter er til stede, herunder en art af »høj kvalitet«, negative indikatorarter dækker til sammen højst 20 % af arealet, hvor individuelle arter højst dækker 10 %, og ikkehjemmehørende arter dækker højst 1 %
- vegetationsstrukturen forbedres: dække af træagtige arter og bregne (*Pteridium aquilinum*) udgør højst 5 %, bredbladet urtedække udgør 40-90 % af vegetationen. Mindst 30 % af græsbunden er 10-80 cm høj
- den fysiske struktur bevares: højst 10 % bar jord.

Aktive højmoser (7110)

- habitatområdet på lokaliteten udvides (f.eks. det nuværende areal øges med 10 % — fra xx ha til yy ha), og dets tilstand forbedres (f.eks. ved at øge dækket af karakteristiske tørvemosearter (*Sphagnum*) til mindst x %)
- passende vandstande genoprettes på hele lokaliteten (middelvandstanden skal være tæt på eller over mosegræssets overflade størstedelen af året sæsonudsving bør ikke overstige 20 cm, og bør kun ligge 10 cm under overfladen, undtagen i meget korte perioder)
- jordens pH-værdi og passende næringsstofniveauer opretholdes (relevante næringsstoffer og deres naturlige udbredelsesområde angives for lokaliteten)
- dække af spredte hjemmehørende træer og buske er højst 10 %.

Bøgeskove *Luzulo-Fagetum* (9110)

- den nuværende bevaringsstatus bevares (gunstig)
- naturtypens nuværende overfladeareal på lokaliteten på xx ha bevares
- karakteristiske træarter bevares: kronedækningsgrad på mindst 70 % bestående af *Picea abies*, *Fagus sylvatica* ssp. *sylvatica* og *Abies alba* i forskellige forhold med sjælden tilstedeværelse af *Betula pendula* og *Sorbus aucuparia*, med et dække på 80-90 % og en højde på 22-30 m for gran og 18-24 m for bøg på 100 år
- karakteristiske arter for urtelaget bevares: Urtelag med mindst tre arter/1 000 m² med følgende arter af acidophilous: *Calamagrostis arundinacea*, *Luzula luzuloides*, *Vaccinium myrtillus*, *Hieracium rotundatum*, *Athyrium filix-femina*, *Digitalis grandiflora*, *Dryopteris filix-mas*, *Festuca drymeia*, *Galium odoratum*, *Galium schultesii*, *Lamium galeobdolon*, *Luzula luzuloides*, *Oxalis acetosella*, *Poa nemoralis*, *Pteridium aquilinum* og *Veronica officinalis*
- invasive og alloktone træarter, herunder ikke-tilsvarende økotypedækning på højst 20 % retentionstræer: mindst tre træer/ha mængde dødt ved: mindst 20 m³/ha.

Bøgeskove på muldbund med *Asperulo-Fagetum* (9130)

- det nuværende areal (xx ha) og fordelingen af naturtypen på lokaliteten øges med x % (kort vedlægges)
- naturtypens kvalitet (med hensyn til økologisk struktur og funktion) forbedres ved at sikre, at: mindst 95 % af de kronedannende træer er lokalt hjemmehørende arter som f.eks. bøg, ask og eg, hvoraf mindst 50 % er *Fagus sylvatica* ca. 10 % af kronen omfatter et dynamisk mønster af huller, der tilskynder til naturlig retablering af træarter i alle aldre mindst X modne træer/ha og mindst X relevante jordplantearter/ha (liste over relevante arter vedlægges)

- dødt ved, stående og væltet, øges, hvor det er muligt, for at skabe et levested for hvirvelløse dyr, svampe og andre træarter (væltede træer og grene, døde grene på levende eller stående døde træer, alle med en diameter på > 20 cm minimumsvolumen angivet).

Odder (*Lutra lutra*)

- den nuværende bestand (xx individer) opretholdes
- den økologiske kvalitet af ferskvandslevesteder (vandløb) forbedres (over xx km)
- antallet af raste- og bopladser (antal angives) opretholdes, og der er ingen signifikant nedgang i den tilgængelige fiskebiomasse (xx kg)
- konnektiviteten med andre odderbestande langs vandløbet forbedres.

Marsvin (*Phocoena phocoena*)

- den nuværende bestand af arten på lokaliteten opretholdes (xx individer)
- maksimal undervandsstøj er begrænset til xx dB
- artsområdet inden for lokaliteten bevares ved at sikre, at der ikke er kunstige barrierer for anvendelsen af lokaliteten
- tilgængeligheden og tætheden af byttedyr på lokaliteten opretholdes (f.eks. tobis, hvilling, sild og brisling)
- bifangst af marsvin i fiskeredskaber på lokaliteten forebygges.

Lille hestekonæse (*Rhinolophus hipposideros*)

- bestanden opretholdes med et minimumsantal på xx flagermus for sommerrastepladser
- antallet og tilstanden af sommerrastepladser og andre rastepladser opretholdes
- omfanget af potentielle fourageringsområder (xx ha) og lineære elementer xx (km) opretholdes uden signifikant nedgang eller tab inden for 2,5 km af rastepladserne (kort vedlægges)
- der er ingen væsentlig stigning i intensiteten af kunstigt lys i nærheden af rastepladserne eller langs flyveruterne inden for 2,5 km af rastepladserne.

Hvis der ikke er fastsat bevaringsmålsætninger ⁽²⁵⁾, bør det i den passende vurdering som minimum antages, at målsætningen er at sikre, at naturtyperne eller levestederne for de arter, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang, ikke forringes under det nuværende niveau (på vurderingstidspunktet), og at arterne ikke forstyrres væsentligt, i overensstemmelse med kravene i artikel 6, stk. 2 ⁽²⁶⁾.

Selv om vurderingen bør fokusere på de fugle og naturtyper af fællesskabsbetydning, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang, bør det ikke glemmes, at disse målelementer også interagerer med andre arter, naturtyper og miljø på komplekse måder. I denne henseende kan andre arter også være relevante ved vurderingen af de potentielle virkninger på beskyttede naturtyper, hvis der er tale om typiske arter for den pågældende naturtype ⁽²⁷⁾, eller hvis de spiller en væsentlig rolle i fødevarekæden, som Natura 2000-lokalitetens målarter afhænger af. Dette afspejles i lokalitetens bevaringsmålsætninger, og den passende vurdering bør også omhandle planens eller projektets mulige indvirkning på disse andre arter, hvis det er relevant.

Landskabstræk, der bidrager til nettets økologiske sammenhæng, herunder dets konnektivitet, bør også tages i betragtning ved vurderingen af planers og projekters indvirkning på Natura 2000, hvis det er relevant (se tabel 4).

⁽²⁵⁾ Medlemsstaterne har seks år fra det tidspunkt, hvor lokaliteten blev opført på EU-listen, til at tilpasse de lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætninger og udpege lokaliteten af fællesskabsbetydning som et særligt bevaringsområde. For særligt beskyttede områder skal der være fastsat passende lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætninger fra datoen for deres klassificering.

⁽²⁶⁾ Domstolen har bekræftet dette i sag C-127/02: »En tilladelse til en plan eller et projekt, der er meddelt i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, forudsætter nemlig nødvendigvis, at planen eller projektet er blevet anset for ikke at kunne skade den omhandlede lokalitets integritet og følgelig for heller ikke at være egnet til at forårsage forringelse eller væsentlig forstyrrelse i artikel 6, stk. 2's forstand« (præmis 36).

⁽²⁷⁾ For en forklaring af bestemte udtryk henvises til »Interpretation Manual of European Union Habitats — EUR28« på <http://ec.europa.eu/environment/nature/legislation/habitatsdirective/indexen.htm#interpretation>.

b) **Udpegning og vurdering af planens eller projektets indvirkninger i forhold til lokaliteternes bevaringsmålsætninger**

Alle de aspekter af en plan eller et projekt, som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter vil kunne påvirke lokalitetens bevaringsmålsætninger, skal identificeres under hensyn til den bedste videnskabelige viden på området.

Vurderingen af virkninger skal være baseret på objektive og om muligt kvantificerbare kriterier. Virkninger bør forudsiges så nøjagtigt som muligt, og grundlaget for disse prognoser bør præciseres og registreres i rapporten for den passende vurdering.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 4.6, for yderligere oplysninger.

Vurderingen skal omfatte de mulige virkninger af hele projektet eller planen med alle aktiviteter og alle faser (forberedelse, anlæg, drift og eventuelt nedlukning eller rekonditionering). Ved vurderingen kortlægges og differentieres virkningerne efter type, herunder direkte og indirekte virkninger, midlertidige eller permanente virkninger, kort- og langsigtede virkninger samt kumulative virkninger

Vurderingen omfatter typisk en analyse af følgende mulige virkninger:

- **Direkte tab:** en reduktion af naturtypens dækning som følge af fysisk ødelæggelse (dvs. fjernelse af naturtype eller placering af byggematerialer eller sedimenter) tab af arters yngle-, fouragerings- og rastepladser.
- **Forringelse:** en forringelse af naturtypens kvalitet, f.eks. som følge af reduceret tæthed af karakteristiske arter eller ændret artssammensætning. Dette kan forårsages af ændringer i abiotiske forhold (f.eks. vandstand eller forøgelse af suspenderede sedimenter, forurenende stoffer eller støvaflejring) forringelse af arters yngle-, fouragerings- og rastepladser.
- **Forstyrrelse:** en ændring i de eksisterende miljøforhold (f.eks. øget støj- eller lysforurening eller øget færdsel af personer og køretøjer). Forstyrrelser kan f.eks. medføre fordrivelse af individer, ændringer i artsadfærd og risiko for dødelighed.
- **Fragmentering:** fører til en ændring af distributionen af relevante naturtyper og arter, f.eks. ved at skabe fysiske eller økologiske barrierer i områder, som er fysisk eller funktionelt forbundne, eller opdeling af dem i mindre og mere isolerede enheder.
- **Andre indirekte virkninger:** en indirekte ændring af miljøkvaliteten (f.eks. som følge af en ændring i tilgængeligheden af næringsstoffer og lys eller en stigning i lokalitetens sårbarhed over for andre nye trusler såsom invasive arter, mennesker og dyr).

Disse virkninger bør analyseres ud fra de lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætninger, hvilket betyder, at analysen ikke kun skal foretages i forhold til den aktuelle tilstand for de naturtyper og arter, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang, men også i forhold til deres ønskede tilstand som defineret i bevaringsmålsætningerne (f.eks. en forøgelse af bestandens størrelse eller naturtypens dækning med x %).

En analyse af virkningerne ud fra de lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætninger skal derfor også foretages på grundlag af de specifikke egenskaber eller parametre, der bestemmer bevaringstilstanden for de beskyttede elementer (f.eks. udbredelsesområde, naturtype, struktur og funktion, bestandsstørrelse og fremtidsperspektiver).

Hvert aspekt af planen eller projektet bør undersøges hver for sig, og dets potentielle virkninger bør undersøges i forhold til bevaringsmålsætningerne for lokaliteten. Derefter bør virkningerne på alle de berørte naturtyper og arter betragtes samlet og i forhold til hinanden, således at samspillet mellem dem ligeledes kan undersøges.

Der kan anvendes forskellige metoder til at forudsige den potentielle virkning af planer eller projekter. I boks 10 vises eksempler på metoder, der kan anvendes til at forudsige virkningerne og virkningernes omfang.

Boks 10

Eksempler på metoder til forudsigelse af virkninger

Direkte målinger, f.eks. af tabte eller berørte naturtyper, kan bruges til at identificere det forholdsmæssige tab af bestande, naturtyper og samfund.

Flowdiagrammer, net og systemdiagrammer kan bruges til at identificere kæder af virkninger, der følger af direkte og indirekte virkninger, i overensstemmelse med den måde, hvordan de forårsages, med det formål at illustrerer indbyrdes sammenhænge og procesveje.

Kvantitative prognosemodeller kan give matematisk afledte forudsigelser baseret på data og antagelser om virkningers intensitet og retning. Modeller kan ekstrapolere prognoser, som er i overensstemmelse med tidligere og nuværende data (tendensanalyser, scenarier, analogier, der overfører oplysninger fra andre relevante lokaliteter) og intuitive prognoser. Nogle almindeligt anvendte modeller bruges til at forudsige spredningen af forurenende stoffer i luften, jorderosion, sedimentbelastning af strømme og iltdannelse i forurenede vandløb.

Geografiske informationssystemer (GIS) kan anvendes til at modellere fysiske forbindelser, f.eks. overlapning af begrænsninger, eller til at kortlægge følsomme områder og tab af naturtyper. GIS er en kombination af elektronisk kartografi, lagring af kortdata og databaselagring af egenskaber såsom arealanvendelse eller hældning. Via GIS kan de lagrede variabler hurtigt vises, kombineres og analyseres.

Oplysninger fra tidligere lignende projekter kan være nyttige, især hvis kvantitative prognoser tidligere er blevet opstillet og overvåget i praksis.

Ekspertudtalelser og -vurderinger kan udledes af tidligere erfaringer og høringer.

I tabel 5 gives der et eksempel på en systematisk krydsanalyse mellem projektelementer og beskyttede elementer på en Natura 2000-lokalitet.

Tabel 5

Eksempel på systematisk krydsanalyse mellem projektelementer og beskyttede elementer på en Natura 2000-lokalitet — forenklet eksempel for et akvakulturbrug

Projektfase	Projektelement	Naturtype 1 Vandløb	Naturtype 2 Naturskove	Naturtype 3 Våde heder	Art 1 Fisk	Art 2 Hvirvelløse dyr	Art 3 Fugle
Anlæg	Damme	Ændring af flodleje og flodgennemstrømning (længde: xx m)	Tab af område (xx m ²)	Tab af område (xx m ²)		Ændringer i artssamfund	Forstyrrelse og fordrivelse af individer Tab af ynglesteder
	Bygninger			Tab af område (xx m ²)		Tab og forringelse af naturtyper	
	Veje		Lokale ændringer i vandgennemstrømning	Tab af område (xx m ²)		Tab og forringelse af naturtyper	
Platformens funktionsmåde	Fiskefoder og -behandlinger	Vandforurening med organiske og kemiske produkter			Ændring af naturtypers kvalitet som følge af vandforurening		Forstyrrelse og fordrivelse af individer
	Vandindvinding	Ændring af naturtype som følge af strømreduktion		Forringelse af naturtype som følge af strømreduktion	Forringelse af naturtype som følge af strømreduktion		
	Belysning					Forstyrrelse og fordrivelse af individer	Forstyrrelse og fordrivelse af individer
	Støj						Fordrivelse af individer

Vurderingen skal baseres på den bedste tilgængelige videnskabelige viden på området. Dette betyder, at oplysningerne skal være udførlige og opdaterede. Derfor er det ofte nødvendigt at gennemføre **feltundersøgelser** for at udfylde informationshuller og indsamle præcise data. Dette kan f.eks. omfatte prospektering af området (ved hjælp af stikprøvemethoder, tællinger, opgørelser osv.) for at udpege eller bekræfte den nøjagtige placering og fordeling af naturlige elementer i forhold til de planlagte aktiviteter i forbindelse med den plan eller det projekt, der vurderes, og deres bevaringstilstand.

En forudgående skrivebordsundersøgelse kan bruges til at gennemgå den tilgængelige viden og udpege de informationsbehov, der nødvendiggør yderligere feltundersøgelser. Dette kan f.eks. være nyttig praksis, når skrivebordsundersøgelsen viser, at der findes sårbare naturtyper, som har en tilknyttet sjælden samling af flora og/eller fauna, eller at det berørte område er værter for arter, der er af afgørende betydning for lokalitetens bevaringsmålsætninger.

Data fra feltundersøgelser bør udgøre et objektivt grundlag for vurderingsprocessen, som skal udføres med henblik på de lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætninger. For at feltdataene skal være fuldstændige, skal der fastsættes en tilstrækkelig tidsramme, f.eks. en etårig eller en flerårig undersøgelse, der dækker en hel vegetationscyklus, under hensyntagen til dyre- og plantelivets sæsonbetingede karakter, eller faunaundersøgelser, der skal gentages for at bekræfte bestande og tendenser over en periode.

I forbindelse med større udviklingsprojekter, f.eks. motorveje, jernbaner, vindmølleparker, havne, vandveje osv., der som følge af deres omfang og karakter forventes at have væsentlige virkninger på en lokalitet, kræves der næsten altid feltundersøgelser. De skal omfatte detaljeret kortlægning af beskyttede naturtyper eller af yngle- eller rasteområder for arter osv. (medmindre nogle af disse undersøgelser allerede er gennemført for nylig, f.eks. i forbindelse med udarbejdelsen eller ajourføringen af en forvaltningsplan eller i forbindelse med vurderingen af et andet stort udviklingsprojekt i området).

Virkningen bør kvantificeres eller registreres ved hjælp af parametre, som gør det muligt at vurdere omfanget og alvoren af virkningen på de specifikke bevaringsmålsætninger for de naturtyper og arter, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang (se også boks 7 i afsnit 3.1.4 for indikatorer for væsentlighed). Dette kan f.eks. omfatte parametre som f.eks.:

- størrelsen af naturtypen eller levestedet for arter, som er gået tabt permanent (f.eks. ved rydning af vegetation eller fjernelse af egnede yngle- og redepladser), vurderet i forhold til størrelsen af naturtypen på lokaliteten på regionalt, nationalt og biogeografisk plan (procentdel af tabt habitatområde) og i forhold til det mål, der er fastsat i den lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætning (som kan omfatte et mål for genopretning)
- størrelsen af naturtypen eller levestedet for de berørte arter (f.eks. som følge af forurening, støj eller forringelse af andre økologiske forhold) vurderet i forhold til procentdelen af naturtypen på lokaliteten på regionalt, nationalt og biogeografisk plan (procentdel af den berørte naturtype) og i forhold til det mål, der er fastsat i den lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætning (som kan omfatte et mål for genopretning)
- størrelsen af de berørte bestande af standarter og trækkende arter vurderet i forhold til de lokale, regionale, nationale og internationale bestande (procentdel den berørte bestand) i forhold til det mål, der er fastsat i den lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætning (som kan omfatte et mål for en forøgelse af bestandens størrelse på lokaliteten)
- omfanget af virkningen (f.eks. forurening, støj eller forringelse af andre økologiske forhold) på kvaliteten af den berørte naturtype, den berørte art levestand eller den berørte arts overlevelse i betragtning af deres økologiske behov på lokaliteten som defineret i den lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætning (som kan omfatte et mål for genopretning).

Når de mulige negative virkninger vurderes, bør vurderingen — som allerede nævnt — ikke kun omfatte negative ændringer af den nuværende tilstand, men også ændringer, der kan forhindre, at bevaringsmålsætningerne opfyldes, for så vidt som de kræver en forbedring af de nuværende forhold.

c) **Vurdering af de kumulative virkninger sammen med andre planer og projekter**

Kumulative virkninger kan skyldes successive, gradvist stigende og/eller kombinerede virkninger af et udviklingsprojekt (plan eller projekt), når de føjes til andre eksisterende, planlagte og/eller med rimelighed forventede udviklingsprojekter (se også afsnit 3.1.4, tabel 2, for de vigtigste trin i vurderingen af kumulative virkninger på en Natura 2000-lokalitet). Eksempler på kumulative virkninger omfatter:

- øgede forureningskoncentrationer (især i vand og jord) ud over de niveauer, der er forenelige med de økologiske behov for de naturtyper eller arter, der er beskyttet på lokaliteten
- reduktion af vandgennemstrømningen i et afvandingsområde som følge af flere tilbagetrækninger under det niveau, der er foreneligt med de økologiske behov for de naturtyper eller arter, der er beskyttet på lokaliteten

- interferens med migrationsruter eller vilde dyrs bevægelser
- øget pres på naturtyper og arter i et økosystem som følge af forskellige udviklingsprojekter.

Kumulative virkninger omfatter et bredt spektrum af virkninger på forskellige geografiske områder og tidsrammer. I nogle tilfælde opstår der kumulative virkninger, fordi der udvikles en række projekter af samme type. De vigtigste eksempler herpå er:

- når flere vandkraftprojekter anlægges eller planlægges samtidig på det samme vandløb eller inden for det samme afvandsingsområde
- når flere olie- og gasprojekter eller mineraludvindingsprojekter udvikles tæt på hinanden, eller
- når flere vindmølleparker opføres eller planlægges inden for samme flyvevej eller region.

I andre tilfælde opstår der kumulative virkninger som følge af de kombinerede virkninger af forskellige typer projekter inden for det samme område, f.eks. udvikling af et mineraludvindingssted, tilkørselsveje, transmissionsledninger og andre tilstødende arealanvendelser. I nogle situationer gennemføres og vurderes forskellige komponenter i det samme udviklingsprojekt hver for sig. Det betyder, at de kumulative virkninger af disse komponenter også bør underkastes en vurdering af kumulative virkninger.

Andre planer og projekter, der i forbindelse med de planer eller projekter, som undersøges, kan have væsentlig indvirkning, bør tages i betragtning under den passende vurdering. En vej foreslås f.eks. anlagt i en vis afstand fra en Natura 2000-lokalitet, og den forstyrrelse, vejen vil medføre (f.eks. støj), vil ikke påvirke de fuglearter, der er beskyttet på lokaliteten, i væsentlig grad. Hvis der imidlertid er andre eksisterende eller foreslåede projekter eller planer (f.eks. en vej på den anden side af Natura 2000-lokaliteten), kan støjniveauerne fra alle disse projekter sammen forårsage betydelige forstyrrelser af disse fuglearter (støjniveauer, der overstiger det, der er foreneligt med arternes økologiske behov).

Det skal også bemærkes, at der kan forekomme kumulative virkninger, når berørte områder interagerer. Det kan f.eks. ske, når et foreslået projekt sandsynligvis vil reducere vandstanden i en Natura 2000-lokalitet. Selv om denne ressource-reduktion måske ikke er væsentlig i sig selv, kan de lavere vandniveauer føre til højere koncentrationer af forurenende stoffer, når der sker afstrømning, og eksisterende gødnings- og pesticidrester føres til lokaliteten fra et nærliggende intensivt landbrugsareal i et sådant omfang, at den kombinerede virkning bliver væsentlig, dvs. forureningskoncentrationen overstiger de niveauer, som er forenelige med de økologiske behov hos den naturtype eller art, der er beskyttet på lokaliteten.

Kombinerede virkninger bør allerede være blevet undersøgt i screeningsfasen (afsnit 3.2), og andre planer og projekter, der kan interagere, bør være blevet udpeget. Der kan være foretaget en forenklet vurdering i screeningsfasen, men de udpegede virkninger af andre projekter eller planer, som kan interagere med den plan eller det projekt, der vurderes, bør evalueres omhyggeligt. Dette kræver, at omfanget af disse andre virkninger kvantificeres og/eller præciseres, og at de berørte elementer af Natura 2000-lokaliteterne udpeges.

Som anført i afsnit 3.1.4 vedrører bestemmelsen om kombination **andre planer eller projekter, som er gennemført, godkendt, men ikke gennemført, eller foreslået**.

Ud over virkningerne af de planer eller projekter, som er hovedgenstanden for vurderingen, kan det være hensigtsmæssigt at vurdere virkningerne af allerede gennemførte planer og projekter, herunder planer og projekter, der går forud for fristen for gennemførelse af direktivet eller datoen for udpegning af lokaliteten. Virkningerne af sådanne gennemførte planer og projekter vil normalt være en del af lokalitetens referencebetingelser, der tages i betragtning i denne fase.

Planer og projekter, som tidligere er blevet godkendt, men som endnu ikke er blevet gennemført eller fuldført, bør være omfattet af bestemmelsen om kombination. For så vidt angår andre foreslåede planer eller projekter vil det af hensyn til retssikkerheden være hensigtsmæssigt at begrænse bestemmelsen om kombination til dem, som faktisk er blevet foreslået, dvs. for hvilke en ansøgning om godkendelse eller tilladelse er blevet indgivet. Samtidig skal det være klart, at medlemsstater, når de overvejer en foreslået plan eller et foreslået projekt, ikke giver skaber forventninger om andre endnu ikke foreslåede planer eller projekter i fremtiden.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 4.5.3, for yderligere oplysninger.

Det **geografiske anvendelsesområde**, der skal anvendes ved undersøgelsen af kumulative virkninger, afhænger af planens eller projektets type og de naturtyper og arter, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang. Det kan f.eks. være inden for en bestemt radius, et afvandingsområde eller langs en fugletrækrute. Det bør imidlertid omfatte hele det geografiske område, inden for hvilket alle plan- eller projektaktiviteter og deres kumulative virkninger kan forventes at have indvirkning på bevaringsmålsætningerne for de pågældende Natura 2000-lokaliteter.

Vurderinger på **planniveau** er særligt egnede til at vurdere kumulative og synergistiske virkninger, da de kan foregribe problemer længere fremme i projektfasen, f.eks. i forbindelse med planer for specifikke sektorer såsom transport, energi og vandforvaltning samt regionale planer og strategier, arealanvendelsesplaner osv. I denne sammenhæng kan det være særligt nyttigt at undersøge miljøvurderingerne af andre eksisterende planer og projekter, der påvirker det samme område (strategisk miljøvurdering og passende vurdering, hvis de foreligger).

Ved den passende vurdering af disse planer kan også bestemmes omfanget af den passende vurdering af enkelte elementer i planen (projekter) med hensyn til deres kumulative virkninger. Ved afgrænsningen af den passende vurdering af f.eks. en mineraludvindingsplan kan det være nyttigt at fastslå det omfang, hvori det bredere net af tilkørselsveje til udvindingssteder kan bidrage til de kumulative virkninger, f.eks. i forhold til fragmentering af naturtyper, der påvirker artsbestande.

De kilder, der kan gives oplysninger om andre planer og projekter, der kan give anledning til kumulative virkninger, fremgår af tabel 3. Værktøjer til at samle kumulative virkninger, f.eks. **databaser** over projekter og planer, der skal tages i betragtning, er nyttige til at strømline vurderingen af kumulative virkninger. Det er f.eks. betydeligt lettere at få et overblik over forskellige aktiviteter, hvis der findes en ajourført national eller regional database, helst med et dynamisk kort, som giver brugerne mulighed for at søge efter alle projekter, herunder projekter, der stadig er i planlægningsfasen. For at disse databaser kan anvendes under den passende vurdering, bør de kompetente myndigheder tilstræbe at stille de relevante dokumenter til rådighed online (f.eks. konsekvensanalyse, iværksatte afhjælpende foranstaltninger eller betingelser for godkendelse), også efter at der er givet tilladelse.

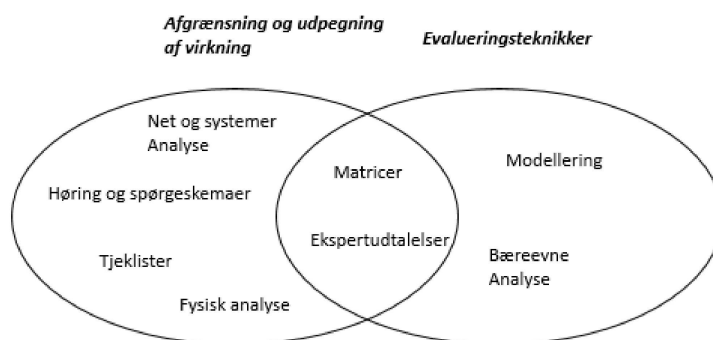
De **kompetente myndigheder** (naturbeskyttelses- og sektormyndigheder) bør høres for at indsamle oplysninger om de andre planer/projekter, der bør tages i betragtning i forbindelse med vurderingen. De kompetente myndigheder kan også bidrage til eller støtte vurderingen af kumulative virkninger, da de har det bedste overblik over og kendskab til andre aktiviteter på tværs af bredere områder. De kan også indsamle alle relevante oplysninger og stille dem til rådighed for projektudviklere og -konsulenter.

Vurdering af kumulative virkninger kan bygge på oplysninger fra en lang række **kilder**, herunder miljøundersøgelser og -programmer, strategiske, sektorspecifikke og regionale miljøvurderinger, miljøvurderinger på projektniveau, vurderinger af kumulative virkninger fra lignende situationer og målrettede undersøgelser af specifikke spørgsmål. Ekspertrådgivning kan også være en god kilde til oplysninger om kumulative virkninger.

Der kan anvendes en bred vifte af **metoder og værktøjer** til at vurdere kumulative virkninger, som normalt også omfatter en afgrænsnings- og evalueringsfase (se figur 2 nedenfor).

Figur 2

Metoder og værktøjer til at vurdere kumulative virkninger og samspil mellem virkninger

Kilde: Europa-Kommissionen, 1999. Guidelines for the Assessment of Indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions.

Høringer, tjeklister, overlaykort samt net- og systemanalyser kan være egnede værktøjer i afgrænsningen, hvor potentielle virkninger, som skal undersøges nærmere i vurderingen af kumulative virkninger, udpeges.

- *Net- og systemanalyser* er baseret på idéen om, at der er forbindelser og interaktionsveje mellem de enkelte elementer i miljøet, og at det også vil have en indvirkning på andre elementer, når et element er specifikt berørt.
- Ved *fysiske analyser* anvendes der geografiske informationssystemer og overlaykort til at udpege, hvor de kumulative virkninger af en række forskellige aktioner kan opstå, og udpege vekselvirkninger mellem virkninger. De kan også lægges oven på et projekts virkning på forskellige receptorer, funktioner eller ressourcer med henblik på at identificere, hvor virkningen vil være størst.
- *Risikokortlægning* kan også være bidrage til at forudsige visse aktiviteters potentielle kumulative indvirkning på naturlige elementer, som er sårbare over for virkningerne af disse aktiviteter (se afsnit 4.2.2 i denne vejledning for yderligere oplysninger) ⁽²⁸⁾.
- Der kan nedsættes *ekspertpaneler*, som kan udpege og vurdere kumulative virkninger. Matricer kan bruges til at evaluere virkningerne og vurdere de kumulative virkninger af flere foranstaltninger på en lokalitet eller et element samspillet mellem virkningerne.
- *Modellering* er et analytisk værktøj til kvantificering af forholdet mellem årsag og virkning ved simulering af miljøforhold. Dette kan spænde fra luftkvalitets- eller støjmodellering til brugen af en model, der repræsenterer et komplekst naturligt system.
- Ved *analyser af bæreevne* ⁽²⁹⁾ undersøges akkumuleringen af virkninger i forhold til bestemte tærskler. Det er imidlertid ikke altid muligt at fastsætte tærskelværdien eller bæreevnen for et bestemt element eller en bestemt receptor.

Uanset hvilke metoder der vælges, bør de tilpasses de oplysninger, der er til rådighed for analysen, og de bør så vidt muligt give et kvantitativt skøn over den kumulative virkning. Hvis der skal udarbejdes kvalitative skøn over kumulative virkninger, bør de baseres på et konsensusbaseret estimat fra et panel af uafhængige eksperter og ikke på en enkelt eksperts mening. Et panel kan også være nyttigt og endda nødvendigt, f.eks. hvis de kumulative virkninger, der skal vurderes, kommer fra forskellige projekter, f.eks. vandkraftanlæg, opmudring og kunstvanding på samme vandløb.

Den valgte metode skal ikke nødvendigvis være kompleks. Målet bør være at præsentere resultaterne på en måde, der nemt kan forstås af bygherren, beslutningstageren (dvs. de kompetente myndigheder) og offentligheden. Regeringerne kan spille en vigtig rolle ved at tilvejebringe og gennemføre gunstige rammer for dette arbejde og hjælpe med at udpege og forvalte kumulative virkninger.

I boks 11 vises et eksempel på en trinvis proces for vurdering af kumulative virkninger. Processen skal anvendes fleksibelt, dvs. trinnene kan tages ud af rækkefølgen og skal eventuelt gennemføres flere gange, mens andre trin gennemføres senere som reaktion på resultaterne af andre.

Boks 11

Eksempel på en proces for gennemførelse af vurderingen af kumulative virkninger

Trin 1. Afgrænsning

- Fastlæg de geografiske grænser og tidsrammen for vurderingen af kumulative virkninger.
- Udpeg de beskyttede naturtyper og arter, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang, og de økologiske processer, der skal tages i betragtning.
- Opstil en liste over de øvrige eksisterende og planlagte planer og projekter (og menneskelige aktiviteter), der påvirker/vil påvirke de naturlige elementer, der skal medtages i vurderingen af kumulative virkninger.
- Udpeg naturlige miljødrivkræfter, som også påvirker tilstanden af de elementer, der er omfattet af vurderingen af kumulative virkninger.

⁽²⁸⁾ Et eksempel på et onlineværktøj til kortlægning af miljørisici til støtte for miljøvurderingsprocesser findes på: <http://airo.maynoothuniversity.ie/mapping-resources/airo-research-maps/environmental-research-projects/environmental-sensitivity>.

⁽²⁹⁾ Inden for økologien måles bæreevnen som den maksimale belastning af et miljø. De fysiske elementer, der findes i miljøet, fungerer som begrænsende faktorer (f.eks. fødevarer, vand, konkurrence osv.). <https://www.biologyonline.com/dictionary/carrying-capacity>.

Trin 2. Vurdering af de kumulative virkninger på de beskyttede naturtyper og arter

- Indsaml tilgængelige oplysninger om andre planer, projekters, aktiviteters og naturlige drivkræfters indvirkning på de lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætninger, der er fastsat for de naturlige elementer på lokaliteten.
- Anslå den kumulative indvirkning på de lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætninger for de beskyttede elementer — dvs. den samlede indvirkning på de beskyttede elementer, når virkningerne af den undersøgte plan eller det undersøgte projekt kombineres med andre planer eller projekter.

Trin 3. Vurdering af væsentligheden af de forventede kumulative virkninger

- Vurder væsentligheden af de forventede kumulative virkninger på de omhandlede naturlige elementer under hensyntagen til bevaringsmålsætningerne. Hvis den kumulative indvirkning på de naturlige elementers tilstand nærmer sig eller overstiger en tærskel for en bestemt egenskab, der er defineret i bevaringsmålsætningen for det pågældende element, der virkningen væsentlig.

Trin 4. Håndtering af kumulative virkninger

- Udpeg efter behov yderligere afhjælpende foranstaltninger, som kan mindske den anslåede kumulative indvirkning på de beskyttede elementer (opgaverne i trin 2 og 3 skal udføres for at vurdere værdien af en sådan yderligere afhjælpning).

3.2.3. Trin 3: Fastlæg planens eller projektets indvirkning på Natura 2000-lokalitetens integritet

De indsamlede oplysninger og forudsigelserne af graden og intensiteten af de virkninger og ændringer, der sandsynligvis vil følge af planens eller projektets forskellige faser, bør nu gøre det muligt at vurdere omfanget af planens eller projektets indvirkning på lokalitetens integritet.

Beskrivelsen af lokalitetens integritet og konsekvensanalysen bør baseres på de parametre, der afgør bevaringsmålsætningerne, og som er specifikke for lokalitetens naturtyper og arter og deres økologiske behov. Dette kan også være nyttigt for den efterfølgende overvågning af planens eller projektets indvirkning under gennemførelsen.

For så vidt angår konnotationen eller betydningen af »integritet«, vedrører dette klart den økologiske integritet. Dette kan betragtes som en kvalitet eller forudsætning for at være hel eller fuldstændig. I en dynamisk økologisk sammenhæng kan det også anses for at omfatte modstandskraft og evne til at udvikle sig på en måde, der er gunstig for bevaring.

»Lokalitetens integritet« kan defineres som en sammenhængende sum af lokalitetens økologiske struktur, funktion og økologiske processer på tværs af området, som gør det i stand til at fastholde de naturtyper, den kombination af naturtyper og/eller artsbestande, for hvilke lokaliteten er udpeget.

En lokalitet kan beskrives som en lokalitet med en høj grad af integritet, hvis potentialet for at opfylde bevaringsmålsætningerne for lokaliteten er realiseret, hvis dens kapacitet til at reparere og forny sig selv under dynamiske forhold er bevaret, og hvis der kun kræves et minimum af ekstern forvaltningsstøtte.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 4.6.4.

»Lokalitets integritet« vedrører således lokalitetens bevaringsmålsætninger, dens vigtigste naturlige elementer, økologiske struktur og funktion. Hvis lokalitetens bevaringsmålsætninger ikke undergraves af den foreslåede plan eller det foreslåede projekt (alene eller i forbindelse med andre planer og projekter), anses lokalitetens integritet ikke for at være påvirket negativt.

Lokalitetens »integritet« vedrører også de vigtigste økologiske processer og faktorer, der understøtter arternes og naturtypernes langsigtede tilstedeværelse på en Natura 2000-lokalitet. Dette vil normalt være omfattet af bevaringsmålsætningerne for lokaliteten (f.eks. at forbedre kvaliteten af en naturtype eller udvide udbredelsesområdet for en art på lokaliteten). En forringelse af disse faktorer kan bringe opfyldelsen af disse målsætninger i fare og have en negativ virkning, selv om arten eller naturtypen ikke påvirkes direkte. De hydrologiske forhold i et vandløb, vandløbets morfologiske

processer, erosion, sedimenttransport og akkumulering er f.eks. afgørende faktorer for bevarelse af naturtyper og arter i vandløb, som også afspejles i deres bevaringsmålsætninger. En påvirkning af disse processer kan have en indvirkning på lokalitetens integritet, også selv om kendte lommer af naturtyper og områder med bekræftet forekomst af arter ikke påvirkes direkte.

Hvis et permanent tab af en del af en naturtype eller en artsbestand, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang, eller en langvarig forringelse af lokalitetens økologiske struktur, funktion og processer udpeges som en virkning af projektet eller planen, kan det konkluderes, at planen eller projektet vil have en negativ indvirkning på lokalitetens integritet.

Lokalitetens kapacitet til at reparere sig selv eller dens modstandsdygtighed kan dog i nogle tilfælde betyde, at lokalitetens økologiske struktur og funktioner kan genoprettes inden for relativt kort tid, f.eks. en samfund eller en artsbestand kan f.eks. genoprettes naturligt efter visse midlertidige forstyrrelser. Hvis det er tilfældet, kan det vurderes, at udviklingsprojektet ikke vil have nogen negativ indvirkning på lokalitetens integritet. Lokalitetens kapacitet til at reparere sig selv vil normalt være afspejlet i bevaringsmålsætningerne for de beskyttede elementer (f.eks. fastlæggelse af bestemte tærskler eller grænser for ændringer så som tilladelse til en vis midlertidig turbiditet i forbindelse med vedligeholdelsesarbejde på vandløb eller andre vandområder).

Graden af midlertidige negative virkninger kan afgøre, om det kan konkluderes, at der er tale om en negativ indvirkning på lokaliteten. Hvis den tid, det tager at genoprette naturtypen, estimeres i dage, uger eller endda et par måneder, kan det antages, at der ikke vil være nogen negative virkninger på lokalitetens integritet. En kort periode med forstyrrelser, der påvirker visse naturtyper eller arter, vil således ikke altid påvirke lokalitetens integritet negativt. Dette skal dog analyseres omhyggeligt fra sag til sag under hensyntagen til økosystemernes cyklusser på den pågældende lokalitet, samfundenes struktur, de økologiske funktioner og processerne på lokaliteten.

Det kan være forholdsvis enkelt at vurdere virkningerne på lokalitetens integritet på små lokaliteter med kun én eller nogle naturtyper eller arter og tydelige økologiske funktioner. Det vil være vanskeligere at vurdere store lokaliteter med komplekse økosystemer og økologiske funktioner, som rummer mange naturtyper og arter.

For at indvirkningen på lokalitetens integritet kan vurderes på en systematisk og objektiv måde, skal der være fastlagte tærskler og mål for hver af de egenskaber, der definerer bevaringsmålsætningerne for de naturtyper og arter, der er beskyttet på lokaliteten. For at hjælpe med at afgøre, om en Natura 2000-lokalitets integritet påvirkes, gives der i boks 12 neden for en vejledende tjekliste, som afspejler de parametre, der anvendes til at definere bevaringsmålsætningerne for de naturtyper og arter, der er beskyttet på lokaliteterne.

Boks 12

Vurdering af virkningerne på en lokalitets integritet: eksempel på tjekliste

Har planen eller projektet potentiale til at:

- hæmme eller forsinke fremskridtene hen imod opfyldelsen af lokalitetens bevaringsmålsætninger?
- reducere arealet eller kvaliteten af de beskyttede naturtyper eller levesteder for beskyttede arter, der findes på lokaliteten?
- reducere bestanden af de beskyttede arter, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang?
- medføre forstyrrelser, som kan påvirke bestandens størrelse eller tæthed eller balancen mellem arter?
- forårsage fordrivelse af beskyttede arter, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang, og derved reducere disse arters udbredelsesområde på lokaliteten?
- medføre en fragmentering af bilag I-naturtyper eller levesteder for arter?
- medføre et tab eller en reduktion af centrale elementer, naturlige processer eller ressourcer, som er afgørende for opretholdelsen eller genopretningen af relevante naturtyper og arter på lokaliteten (f.eks. trædække, tidevandseksponering, årlig oversvømmelse, byttedyr og fødevarerressourcer)?
- forstyrre de faktorer, der bidrager til at opretholde de gunstige forhold på lokaliteten, eller som er nødvendige for at genoprette disse til en gunstig tilstand på lokaliteten?
- påvirke balancen, udbredelsen og tætheden af arter, som er indikatorer for de gunstige forhold på lokaliteten?

3.2.4. Trin 4: Afhjælpende foranstaltninger

Hvis der under den relevante vurdering er registreret negative konsekvenser for lokalitetens integritet, eller hvis de ikke kan udelukkes, kan planen eller projektet ikke godkendes. Afhængigt af omfanget af den registrerede indvirkning, kan det imidlertid være muligt at indføre visse afhjælpende foranstaltninger for at undgå sådanne virkninger eller reducere dem til et niveau, hvor de ikke længere vil have negativ indvirkning på lokaliteten.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 4.6.6.

Planen eller projektet kan indeholde forslag til afhjælpende foranstaltninger, eller de kan være pålagt af de kompetente nationale myndigheder for at fjerne, foregribe eller reducere de virkninger, der er udpeget i den passende vurdering til et niveau, hvor de ikke længere vil påvirke lokalitetens integritet.

I praksis anerkendes behovet for afhjælpende foranstaltninger ofte på et tidligt tidspunkt under udformningen eller indledningen af en plan eller et projekt (f.eks. en drøftelse før ansøgningen mellem bygherren/ansøgeren og naturbeskyttelsesrådgiverne), og de indgår i ansøgningen om godkendelse. Selv om der ikke kan tages hensyn til afhjælpende foranstaltninger ved screeningen af planen eller projektet, kan det forhold, at de er blevet udpeget som nødvendige, i høj grad bidrage til en effektiv og rettidig gennemførelse af fasen for den passende vurdering og dermed til afgørelsen om, hvorvidt planen/projektet kan godkendes i henhold til artikel 6, stk. 3.

Ifølge hierarkiet af afhjælpende foranstaltninger drejer det sig først om at *undgå* (dvs. forebygge, at der overhovedet forekommer væsentlige virkninger) og derefter *reducere* virkningen (dvs. reducere omfanget af og/eller sandsynligheden for en virkning). Eksempler gives i tabel 6 nedenfor:

Tabel 6

Eksempler på typer af afhjælpende foranstaltninger

Undgå virkninger:

- tekniske løsninger til forebyggelse af negative virkninger af planen eller projektet (f.eks. anordninger til fjernelse af støj, lys eller støv)
- placering af projektelementer, så følsomme områder undgås (hele Natura 2000-lokaliteter eller centrale områder inden for eller mellem Natura 2000-lokaliteter)
- beskyttelseshegn og andre foranstaltninger for at forhindre skader på vegetationen eller dyrelivet
- undgåelse af arbejder i følsomme perioder (f.eks. artens yngletid)
- optimering af koordineringen af arbejdet for at undgå kumulative virkninger.

Reducere virkninger:

- emissionskontrol
 - støjbarrierer såsom skærme
 - interceptorer for forurenende stoffer
 - kontrolleret adgang til følsomme områder under opførelse/drift
 - faunapassager (f.eks. broer, tunneler og »miljøkanaler«)
 - tilpasning af virkningsskabende foranstaltninger med henblik på at reducere virkningerne mest muligt (f.eks. fra støj, lys, støv osv.).
-

På planniveau kan afhjælpende foranstaltninger f.eks. omfatte flytning eller fjernelse af de dele af planen, der anses for at have væsentlige negative virkninger på lokalitetens integritet. De foreslåede foranstaltninger kan finjusteres gennem hele vurderingsprocessen. På et højt planlægningsniveau (f.eks. i nationale/regionale planer) kan afhjælpning indebære fastsættelse af potentielle foranstaltninger, der fastsættes i nærmere detaljer på et lavere niveau, i overensstemmelse med de økologiske, lokale, tidsmæssige, retlige og finansielle parametre, der skal opfyldes som led i enhver planlægningsansøgning.

Afhjælpende foranstaltninger **må ikke forveksles med kompensationsforanstaltninger**, som kun behandles efter proceduren i artikel 6, stk. 4 (se afsnit 3.3.3 i dette dokument).

Afhjælpende foranstaltninger er foranstaltninger, hvis formål er at minimere eller helt fjerne de negative virkninger, som gennemførelsen af en plan eller et projekt vil kunne resultere i på en måde, der har en skadelig virkning på lokalitetens integritet. Disse foranstaltninger skal betragtes på baggrund af artikel 6, stk. 3, og udgør en integreret del af en plans eller et projekts specifikationer, eller de er forudsætningen for en godkendelse.

Kompensationsforanstaltninger er uafhængige af projektet (herunder eventuelle afhjælpende foranstaltninger). De har til formål at ophæve planens eller projektets negative virkninger, så den globale sammenhæng i Natura 2000-nettet bevares. De kan kun komme i betragtning på baggrund af artikel 6, stk. 4.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 5.4.1.

Foranstaltninger, som funktionelt ikke er en del af projektet, f.eks. forbedring og genopretning af naturtyper (også selv om de bidrager til en nettoforøgelse af habitatområdet på den berørte lokalitet ⁽³⁰⁾) eller etablering og forbedring af yngle- eller rasteområder for arten, bør navnlig ikke anses for afhjælpning, da de ikke reducerer den negative virkning af projektet som sådant. Denne type foranstaltninger opfylder snarere kriterierne for kompensationsforanstaltninger, hvis de ligger uden for den normale praksis, der kræves for at bevare lokaliteten.

Hver afhjælpende foranstaltning skal beskrives detaljeret med angivelse af, hvordan den vil eliminere eller reducere de udpegede negative virkninger, og hvornår og af hvem den vil blive gennemført. Følgende oplysninger aspekter skal være omhandlet:

- de virkninger, som de afhjælpende foranstaltninger har til formål at afhjælpe, herunder oplysninger om relevante parametre (f.eks. det areal af naturtyper af fællesskabsbetydning, der er udsat for forringelse, og deres bevaringsgrad på lokaliteten, og den artsbestand, der er udsat for forstyrrelser)
- de forventede resultater af gennemførelsen af de foreslåede afhjælpende foranstaltninger med henvisning til hver parameter (f.eks. habitatområde, artsbestandens størrelse eller struktur og funktioner)
- de foreslåede foranstaltningers teknisk-videnskabelige gennemførlighed og effektivitet
- den person eller det organ, der er ansvarlig for gennemførelsen
- forvaltningen af det område, hvor de afhjælpende foranstaltninger vil blive gennemført (metoder og varighed)
- sted og tidsplan for foranstaltningerne i forhold til planen eller projektet
- metoderne til kontrol af foranstaltningernes gennemførelse
- finansieringen af foranstaltningerne
- det overvågningsprogram, der anvendes til at kontrollere foranstaltningernes effektivitet og tilpasse dem efter behov.

Effektiviteten af de afhjælpende foranstaltninger skal påvises, f.eks. med henvisning til den vellykkede gennemførelse i forbindelse med andre lignende udviklingsprojekter, og overvåges, f.eks. ved at indføre et system til overvågning af resultater og til at træffe korrigerende foranstaltninger i tilfælde af fejl. Følgende tjekliste kan anvendes til at vurdere effektiviteten:

Boks 13

Vurdering af afhjælpende foranstaltningers effektivitet

- Kan de afhjælpende foranstaltninger gennemføres inden for rammerne af den plan eller det projekt, der evalueres?
- Er de afhjælpende foranstaltninger klart rettet mod de virkninger, der blev udpeget under den passende vurdering? Kan de effektivt reducere disse virkninger til under et væsentlighedsniveau?
- Er der afsat tilstrækkelige midler og ressourcer til at gennemføre de afhjælpende foranstaltninger?
- Er der dokumentation for en vellykket forudgående gennemførelse af de foreslåede afhjælpende foranstaltninger?
- Er der tegn på begrænsende faktorer for de foreslåede foranstaltninger, og er der nogen rater for deres vellykkede eller mislykkede gennemførelse?
- Er der en omfattende plan for, hvordan de afhjælpende foranstaltninger gennemføres og opretholdes (herunder overvågning og evaluering, hvis det er nødvendigt)?

Det er afgørende, at afhjælpende foranstaltninger **overvåges**, for at kontrollere, om de gennemføres korrekt og rettidigt, og for at opdage eventuelle uventede virkninger, som kræver yderligere foranstaltninger.

⁽³⁰⁾ Se EU-Domstolens dom 15. maj 2014, Briels m.fl.-C-521/12, ECLI:EU:C:2014:330.

Effektiviteten af de afhjælpende foranstaltninger skal påvises, inden planen eller projektet godkendes. Når effektiviteten af afhjælpningen afhænger af tilstedeværelsen af stabile naturlige forhold eller naturlige processer, som kan ændre sig (f.eks. som følge af oversvømmelser, tørke, storm eller andre hændelser), bør der også anvendes overvågning til at verificere de forventede resultater og opdage eventuelle ændringer, som kræver, at foranstaltningerne tilpasses eller omprogrammeres.

Resultaterne af overvågningen bør deles med de kompetente myndigheder for at hjælpe med at planlægge en passende indsats, f.eks. for at afhjælpe eventuelle åbenbare mangler i den afhjælpende foranstaltning eller reagere på uventede virkninger eller påvirkninger, hvor kun en risiko var udpeget. I tabel 7 gives der et eksempel på en matrix til præsentation af oplysninger om afhjælpende foranstaltninger.

De forventede resultater af gennemførelsen af den afhjælpende foranstaltning med hensyn til at forebygge eller reducere de virkninger, der blev udpeget under vurderingen, bør dokumenteres behørigt.

I tabel 8 gives der et eksempel på en matrix, der viser resultatet af vurderingen efter gennemførelsen af afhjælpende foranstaltning.

Tabel 7

Oplysninger om de afhjælpende foranstaltninger, der er foreslået for en plan eller et projekt

Udpegede negative virkninger (anfør)	Beskrivelse af foranstaltningerne, herunder oplysninger om gennemførelse, effektivitet og overvågning				
Virkning nr. 1	Foranstaltning nr. 1				
Betegnelsen/beskrivelse	Forklar, hvordan foranstaltningen vil bidrage til at undgå/reducere virkningerne på lokalitetens integritet	Forklar, hvordan den vil blive gennemført, og af hvem	Påvis dens effektivitet (f.eks. på grundlag af videnskabelig dokumentation/ ekspertrationale)	Opstil en tidsplan for gennemførelsen i forhold til planen eller projektet	Beskriv den foreslåede overvågningsplan og de foreslåede rapporteringskrav, herunder hvordan eventuelle uventede virkninger vil blive håndteret
	<i>Giv nærmere oplysninger om den afhjælpende foranstaltning, herunder en forklaring af, hvordan de negative virkninger vil blive håndteret</i>	<i>Dette kan omfatte oplysninger om retligt bindende aftaler, der bør indgås, inden projektet eller planen godkendes</i>	<i>Dette kan omfatte evaluering af: i) rapporter eller dokumentation fra lignende projekter eller planer ii) udtalelser fra relevante eksperter eller iii) støtte fra den relevante naturbeskyttelsesmyndighed</i>	<i>Nogle afhjælpende foranstaltninger kan integreres i planen eller projektet. I nogle tilfælde vil det være en yderligere foranstaltning, der skal være på plads inden eller kort tid efter godkendelsen af planen eller projektet</i>	<i>Dette kan ske gennem retligt bindende aftaler, der indgås, inden projektet eller planen godkendes</i>

Tabel 8

Resumé af resultaterne af vurderingen efter gennemførelsen af afhjælpende foranstaltninger

Relevante elementer på lokaliteten	Kortfattet beskrivelse af virkninger/negative virkninger	Virkningernes betydning/omfang	Beskrivelse af de foreslåede afhjælpende foranstaltninger	Forventede resultater vedrørende afhjælpning af virkninger
Naturtyper — —				
Art — —				
Andre naturlige elementer af betydning for lokalitetens integritet				

3.2.5. **Konklusioner af den passende vurdering**

En vurdering, der udføres i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, skal indeholde fuldstændige, nøjagtige og endelige resultater og konklusioner på baggrund af den bedste tilgængelige videnskabelige viden på området. Den skal kunne fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl med hensyn til virkningerne af den plan eller det projekt, der er foreslået på den beskyttede lokalitet.

Konklusionerne af den passende vurdering skal klart vedrøre lokalitetens integritet og dens bevaringsmålsætninger. Hvis det ved vurderingen konkluderes, at der vil være negative virkninger for lokalitetens integritet, udpeges de aspekter, for hvilke der under hensyntagen til afhjælpning kan være tilbageblivende virkninger. Dette vil være vigtigt, hvis planen eller projektet vurderes efter artikel 6, stk. 4.

Et udarbejdet eksempel på et muligt format til registrering af resultaterne af den passende vurdering vises i tabel 9 på næste side.

Tabel 9

Eksempel på registrering af en passende vurdering

Lokalitet 1: Særligt beskyttet område Xxx Kortfattet beskrivelse: Det særligt beskyttede område indeholder det største marskområde i regionen Xxxxxx. Den store mangfoldighed af kysthabitater på lokaliteten understøtter et stort antal vandfugle året rundt.						
Potentiel indvirkning	Påvirket element	Bevaringsmålsætninger	Negative virkninger af planen/projektet alene på elementet	Negative virkninger af planen/projektet i forbindelse med andre planer eller projekter på det påvirkede element	Mulig undgåelse eller afhjælpning af negative virkninger	Konklusion: negative virkninger på lokalitetens integritet: Ja. Nej. Usikker. Lang sigt. Kort sigt
Habitattab Forstyrrelse af arter	Fugle i kystområder: (artsnavne)	Opretholde bestanden og udbredelsen af arter ... (detaljer vedrørende bevaringsmålsætninger). Opretholde struktur og funktioner samt støtteprocesser, som levesteder for arter er afhængige af ... (detaljer vedrørende bevaringsmålsætninger).	Planens komponent X vil reducere det marskområde, der er til rådighed for arten. Der anslås et potentielt tab på 110 ha i den passende vurdering.	Der er et potentiale for negative virkninger i forbindelse med andre planer, der vil øge det indirekte pres på lokaliteterne. Øget forstyrrelse som følge af en stigning i den rekreative anvendelse, der er knyttet til andre projekter, vil have negative virkninger på lokaliteten.	Nej	Ja — lang sigt
Forringelse af naturtyper	Fugle i lavtliggende våde græsarealer (artsnavne)	Opretholde bestanden og udbredelsen af arter ... (detaljer vedrørende bevaringsmålsætninger). Opretholde struktur og funktioner samt støtteprocesser, som levesteder for arter er afhængige af ... (detaljer vedrørende bevaringsmålsætninger).	Planens komponent Y kan forårsage en ændring af vandgennemstrømningen, som kan påvirke våde græsarealer, som udgør et passende levested for arten(detaljer vedrørende bevaringsmålsætninger)	Ikke forventet	Usikker	Usikker (komponent Y er ikke nærmere defineret, så virkningerne på vandgennemstrømningen kan ikke vurderes og kvantificeres korrekt).
.....						

Efter gennemførelsen af den passende vurdering bør dens konklusioner klart fremgå af en rapport, som:

- a) beskriver projektet eller planen i detaljer, så det er muligt at forstå dets/dens størrelse, omfang og målsætninger
- b) beskriver referencebetingelserne på Natura 2000-lokaliteten samt dens bevaringsmålsætninger
- c) identificerer de negative virkninger af planen eller projektet på Natura 2000-lokaliteten i forhold til de lokalitets-specifikke bevaringsmålsætninger
- d) forklarer, hvordan disse virkninger vil blive undgået eller mindsket betydeligt via afhjælpende foranstaltninger
- e) fastsætter en tidsramme og de mekanismer, hvorigennem eventuelle afhjælpende foranstaltninger vil blive sikret, gennemført og overvåget
- f) drager en behørigt begrundet konklusion med hensyn til virkningen på lokalitetens integritet.

Rapporten om den passende vurdering bør udarbejdes klart med: i) dokumentationsspor, der er lette at følge (som f.eks. fører fra aktiviteter til belastninger og til de påvirkede naturlige elementers følsomme områder og sårbarheder), og ii) et hensigtsmæssigt niveau af dokumentation eller analyse, der kan forelægges de relevante naturbeskyttelsesmyndigheder og offentligheden.

For nogle af planens elementer eller komponenter kan de negative virkninger på lokalitetens integritet være usikre eller umulige at fastslå med tilstrækkelig vished. Sådanne aspekter kræver dog stadig yderligere overvejelser. Mange nationale strategier omfatter vigtige planlagte investeringer såsom nye reservoirer eller transportkorridorer, som kan påvirke Natura 2000-lokaliteter, men hvis nøjagtige placering, udformning eller drift endnu ikke er fastlagt. Sådanne elementer skal vurderes grundigt på projektniveau. I sådanne tilfælde bør dette forhold, dvs. den resterende usikkerhed, registreres i vurderingsresultaterne, og sådanne komponenter/elementer af planer skal underkastes en passende vurdering på projektniveau (se også afsnit 4.2).

Konklusionerne af den passende vurdering bør sammen med de fastsatte afhjælpende foranstaltninger eller betingelser være en del af godkendelsen eller enhver anden afgørelse, der træffes vedrørende den pågældende plan eller det pågældende projekt.

En afgørelse træffes på grundlag af den passende vurdering

Det påhviler de kompetente myndigheder på baggrund af konklusionerne i den passende vurdering om virkningerne af en plan eller et projekt på den berørte Natura 2000-lokalitet at godkende planen eller projektet. Dette kan først ske, når de har sikret sig, at planer eller projekter ikke har nogen negative indvirkninger på lokaliteten. Dette er tilfældet, når det ud fra et videnskabeligt synspunkt uden rimelig tvivl kan fastslås, at der ikke er sådanne virkninger.

Ligeledes skal den kompetente myndighed afvise at give tilladelse hertil, såfremt der er usikkerhed om, hvorvidt der er skadelige virkninger for lokalitetens integritet i forbindelse med den påtænkte plan eller det påtænkte projekt (C-127/02, præmis 57).

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 4.7.3, for yderligere oplysninger.

Et eksempel på en rapport om resultaterne af den passende vurdering vises i boks 16 sidst i afsnit 3.2.

Hvis den kompetente myndighed fastslår, at negative virkninger vil forekomme eller ikke kan udelukkes, må planen eller projektet ikke videreføres (medmindre betingelserne i artikel 6, stk. 4, finder anvendelse — se afsnit 3.3).

3.2.6. Yderligere overvejelser: høringer, kvaliteten af den passende vurdering og domstolsprøvelse

Høringer

Høringer af eksperter, andre myndigheder, NGO'er, potentielt berørte grupper eller offentligheden kan tilvejebringe bedre miljøoplysninger til dem, der skal udføre den passende vurdering, og til beslutningstagere f.eks. ved at angive miljøvirkninger eller fastlægge passende afhjælpende foranstaltninger. Høringer kan også hjælpe med at minimere potentielle konflikter og forsinkelser.

Høring af relevante myndigheder, eksperter i biologi eller økologi samt med repræsentanter for relevante brancher og politikområder, interessenter og NGO'er under de procedurer, der er fastsat i artikel 6, stk. 3, forbedrer tilgængeligheden af oplysninger og hensyntagen til forskellige synspunkter.

Naturbeskyttelsesmyndighederne og sektormyndighederne bør samarbejde under vurderingsprocessen for at sikre: i) at den passende vurdering baseres på de bedste tilgængelige oplysninger og erfaringer, og ii) at alle relevante aspekter tages i betragtning.

Offentlig deltagelse i proceduren efter artikel 6, stk. 3

Habitatdirektivet indeholder ikke nogen udtrykkelig forpligtelse til at høre offentligheden, når planer og projekter, der kræver en passende vurdering, godkendes. I henhold til ordlyden i artikel 6, stk. 3, skal dette kun ske, hvis det anses for nødvendigt». Domstolen har imidlertid på grundlag af bestemmelserne i Århus-konventionen ⁽³¹⁾ præciseret, at den berørte offentlighed har ret til at deltage i godkendelsesproceduren (C-243/15, præmis 49). Denne ret indebærer navnlig, ret til opnå »reel deltagelse under hele miljøbeslutningsprocessen« ved at fremkomme »med enten skriftligt eller, efter omstændighederne, ved en offentlig høring med ansøgeren, enhver kommentar, oplysning, analyse eller mening, som den finder relevant for den foreslåede aktivitet« (C-243/15, præmis 46).

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 4.7.2, for yderligere oplysninger.

Når den passende vurdering koordineres eller gennemføres sammen med miljøkonsekvensvurderingen/den strategiske miljøvurdering, kan den også drage fordel af de nødvendige bestemmelser om offentlig deltagelse i disse direktiver. Det er imidlertid vigtigt, at der skelnes mellem resultaterne af den passende vurdering og resultaterne af miljøkonsekvensvurderingen/den strategiske miljøvurdering. Dette er nødvendigt for at sikre en korrekt anvendelse af artikel 6, stk. 3, andet punktum (godkendelse kan først gives, når det er sikret, at planen/projektet ikke skader lokalitetens integritet).

I henhold til VVM-direktivet (artikel 6) skal medlemsstaterne: i) sikre høring af de relevante myndigheder og ii) sørge for tidlig og effektiv mulighed for at informere offentligheden og give den berørte offentlighed mulighed for at deltage i beslutningsproceduren på miljøområdet. Dette omfatter fastsættelse af rimelige tidsrammer forskellige faser af deltagelsen. Lignende krav er fastsat i SMV-direktivets artikel 6.

Offentlig deltagelse i henhold til VVM-direktivet og SMV-direktivet

Direktivet om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet (VVM-direktivet)

Præambel:

- En effektiv **offentlig deltagelse** i beslutningstagningen giver offentligheden mulighed for at fremsætte udtalelser og give udtryk for betænkeligheder, som kan være relevante for beslutningerne, og som beslutningstageren kan tage hensyn til, således at ansvarlighed og gennemsigtighed i beslutningsprocessen fremmes og offentlighedens opmærksomhed omkring miljøspørgsmål og dens støtte til beslutningerne øges.
- En sådan deltagelse, herunder deltagelse af sammenslutninger, organisationer og grupper, især ikke-statslige organisationer, som fremmer miljøbeskyttelse, bør derfor fremmes, bl.a. ved at fremme uddannelse af offentligheden på miljøområdet.
- Et af Århuskonventionens formål er at sikre retten til offentlig deltagelse i beslutningsprocessen på miljøområdet med henblik på at bidrage til at beskytte ethvert menneskes ret til at leve i et miljø, der er passende for hans eller hendes sundhed og trivsel. Artikel 6 i Århuskonventionen indeholder bestemmelser om offentlig deltagelse i afgørelser vedrørende de konkrete aktiviteter, der er opført i konventionens bilag I, og aktiviteter, som ikke er indeholdt i nævnte bilag I, men som kan have væsentlige indvirkninger på miljøet.

⁽³¹⁾ Konventionen om adgang til oplysninger, offentlig deltagelse i beslutningsprocesser samt adgang til klage og domstolsprøvelse på miljøområdet. Denne konvention blev indgået i Århus, Danmark i juni 1998. EU har været en af de undertegnende parter siden 2005 i henhold til beslutning 2005/370/EF <http://ec.europa.eu/environment/aarhus/legislation.htm>.

Artikel 6, stk. 2: For at sikre offentlighedens effektive deltagelse i beslutningsprocedurerne informeres offentligheden elektronisk og ved offentligt opslag eller ved andre egnede midler om følgende tidligt i de beslutningsprocedurer på miljøområdet, der er nævnt i artikel 2, stk. 2, og senest, så snart oplysningerne med rimelighed kan gives:

Direktivet om strategisk miljøvurdering (SMV-direktivet)

Præambel: For at gøre beslutningsprocessen mere gennemsigtig og for at sikre, at de oplysninger, der gives med henblik på vurderingen, er omfattende og pålidelige, er det nødvendigt at fastsætte, at myndigheder med relevant ansvar på miljøområdet og offentligheden skal høres under vurderingen af planer og programmer, og at der skal fastsættes rimelige tidsfrister for høring, herunder afgivelse af udtalelser.

Artikel 6, stk. 4: Medlemsstaterne identificerer offentligheden med henblik på stk. 2, herunder de dele af offentligheden, som berøres eller forventes at blive berørt af, eller som har interesse i den beslutningstagning, der er omfattet af dette direktiv, herunder relevante ikke-statslige organisationer, f.eks. sådanne, der fremmer miljøbeskyttelse, og andre berørte organisationer.

Sikring af kvaliteten af den passende vurdering

Som tidligere nævnt skal vurderingen baseres på den bedste tilgængelige videnskabelige viden på området. Den passende vurdering skal følgelig planlægges af en eller flere personer med den nødvendige økologiske ekspertise og erfaring. Undersøgelsen bør om nødvendigt suppleres af yderligere ekspertise og erfaring (f.eks. geologi, hydrologi, teknologi eller planlægning og miljølovgivning) og udarbejdet på en videnskabeligt fyldestgørende, professionel og objektiv måde.

Den undersøgelse, der danner grundlag for den passende vurdering, fremlægges generelt af dem, der ansøger om godkendelse af en plan eller et projekt, men de kompetente myndigheder bør sikre sig, at den er baseret på tilstrækkelig ekspertise samt tilstrækkelige kompetencer og standarder inden for videnskabelig metodologi og konsekvensanalyse, og at den har et passende omfang og fokus i forhold til de omhandlede økologiske eller andre spørgsmål (f.eks. hydrologiske). For at opfylde disse kvalitetskrav har nogle lande indført en certificeringsordning eller en kvalifikations-/godkendelsesordning for dem, der gennemfører undersøgelsen i forbindelse med den passende vurdering (se boks 14).

Sikring af kvaliteten af VVM-direktivets miljøkonsekvensvurderingsrapport

For at sikre, at miljøkonsekvensvurderingsrapporten er fuldstændig og af god kvalitet:

- a) sikrer bygherren, at miljøkonsekvensvurderingsrapporten udarbejdes af kompetente eksperter
- b) sikrer den kompetente myndighed, at den har, eller efter behov har adgang til, tilstrækkelig ekspertise til at undersøge miljøkonsekvensvurderingsrapporten, og
- c) indhenter den kompetente myndighed om nødvendigt sådanne supplerende oplysninger fra bygherren, jf. bilag IV, som er direkte relevante for at nå frem til den begrundede konklusion om projektets væsentlige indvirkninger på miljøet.

Medlemsstaterne sørger om nødvendigt for, at myndigheder, som måtte være i besiddelse af relevante oplysninger, jf. navnlig artikel 3, stiller disse til rådighed for bygherren.

(VVM-direktivets artikel 5, stk. 3 og 4)

Boks 14

Brug af certificerede eksperter til passende vurderinger i Tjekkiet

I Tjekkiet har kun certificerede eksperter tilladelse til at foretage vurderinger. Certificeringssystemet er forankret i lov om naturbeskyttelse, og detaljerne er specificeret i en ministeriel bekendtgørelse. Det første grundlæggende kriterium for en certificering er en grad i biologi eller økologi eller en statslig anerkendt eksamen i økologi. Denne regel kan ikke fraviges, da erfaringer fra området har vist, at viden om økologi er en væsentlig forudsætning for korrekte vurderinger.

Certificeringsprøven består af en skriftlig prøve om økologi, zoologi, botanik og national lovgivning (sidstnævnte vedrører navnlig spørgsmål om passende vurderinger, VVM og strategiske miljøvurderinger) og en mundtlig præsentation af et casestudie. Prøven afholdes ca. to gange om året, og standarden er temmelig høj med særlig vægt på viden om økologi. De kandidater, der består prøven, certificeres af miljøministeriet for fem år.

Certificeringsordningen har haft en positiv afsmittning med hensyn til at forbedre den samlede proces for passende vurderinger. De certificerede personer tilrettelægger regelmæssige møder, hvor de udveksler erfaringer og drøfter vanskelige sager. I denne forbindelse bestilte miljøministeriet en række praktiske vejledninger fra dem med det formål at forbedre de passende vurderinger og sikre en konsekvent tilgang.

Uanset om artikel 6, stk. 3, overholdes ved hjælp af eksisterende procedurer for miljøkonsekvensvurdering eller andre specifikke tilgange, bør resultaterne af vurderinger efter artikel 6, stk. 3, sikre fuld sporbarhed af de afgørelser, der træffes i sidste ende.

Boks 15

Elementer til sikring af kvaliteten af den passende vurdering

Vurderingen:

- omfatter alle elementer, der bidrager til Natura 2000-lokalitetens integritet som anført i lokalitetens bevaringsmålsætninger, forvaltningsplan (hvis en sådan findes) og standardformular, og betydningen af de pågældende naturtyper og arter inden for nettet, og er baseret på den bedste tilgængelige videnskabelige viden på området
- omhandler lokalitetens rolle og funktion i den biogeografiske region og den økologiske sammenhæng i Natura 2000-nettet
- omfatter en omfattende kortlægning af alle de potentielle virkninger af planen eller projektet, som kan være væsentlige på lokaliteten, idet der tages hensyn til kumulative virkninger, der kan opstå som resultat af de kombinerede virkninger af planen eller projektet i forbindelse med andre planer eller projekter
- integrerer, hvis det er relevant, effektive afhjælpende foranstaltninger i planen eller projektet med henblik på at undgå, reducere eller endog ophæve den negative indvirkning på lokaliteten
- anvender de bedste tilgængelige teknikker og metoder til at estimere omfanget af virkningerne af den plan eller det projekt på lokalitetens økologiske integritet
- omfatter robuste indikatorer til overvågning af gennemførelsen af planen eller projektet.

For at opfylde kravene i vurderingen omhandlet i artikel 6, stk. 3, kan Natura 2000-myndighederne opstille formelle specifikationer for den type oplysninger og kriterier, der skal følges, når de foretager den passende vurdering.

Det anbefales kraftigt, at der udveksles god praksis med og tilbydes uddannelse til alle, der er berørt af den passende vurdering (f.eks. relevante myndigheder på alle forvaltningsniveauer, konsulenter og projekt- eller planudviklere).

Boks 16

Eksempel på indholdet i rapporten om passende vurdering**Beskrivelse af planen eller projektet**

Formål, omfang, placering og primære aktiviteter

Natura 2000-lokaliteter, der sandsynligvis vil blive berørt, og deres bevaringsmålsætninger

Oversigt over de Natura 2000-lokaliteter, der sandsynligvis vil blive berørt, de naturtyper og arter, som lokaliteterne er udpeget for, og deres bevaringstilstand samt bevaringsmålsætningerne for lokaliteterne.

Vurdering af virkningerne af planen eller projektet på lokalitetens integritet

- Beskriv de elementer i planen eller projektet (alene eller i forbindelse med andre projekter eller planer), der sandsynligvis kan få væsentlige virkninger på Natura 2000-lokaliteten (brug resultaterne af screeningsvurderingen).
- Beskriv, hvordan planen eller projektet vil påvirke arter og naturtyper, der er beskyttet på lokaliteten, og konsekvenserne for lokalitetens bevaringsmålsætninger (f.eks. tab af naturtyper, fragmentering, forstyrrelse af arter, dødelighed for arter, kemiske forandringer eller hydrologiske eller geologiske ændringer). Anerkend usikkerheder og eventuelle mangler i forbindelse med oplysningerne.
- Angiv, om lokalitetens integritet vil blive påvirket af planen eller projektet eller ej.
- Anerkend usikkerheder og eventuelle mangler i forbindelse med oplysningerne.

Afhjælpende foranstaltninger

- Beskriv, hvilke afhjælpende foranstaltninger der skal træffes for at undgå eller reducere de negative virkninger på lokalitetens integritet, og påvis deres effektivitet med hensyn til at reducere virkningerne under væsentlighedstærsklen.
- Anerkend usikkerheder og eventuelle mangler i forbindelse med oplysningerne.
- Beskriv den planlagte overvågning.

Konklusion

Angiv, om lokalitetens integritet kan eller vil blive påvirket af planen eller projektet, eller at den bestemt ikke vil blive påvirket (under hensyntagen til forsigtighedsprincippet).

Kilder anvende ved udarbejdelsen af den passende vurdering

Angiv de anvendte informationskilder

Resultater af høringer

Navn på de hørte myndighed, organer eller eksperter

Resumé af svar

Adgang til klage og domstolsprøvelse

EU-Domstolen har også anerkendt offentlighedens og miljøorganisationers ret til at klage over myndighedernes afgørelser i forbindelse med passende vurderinger (sag C-243/15, præmis 56-61), herunder om gyldigheden af konklusionerne af vurderingen med hensyn til de risici, som planen eller projektet medfører for lokalitetens integritet.

3.3. Fase 3: Proceduren efter artikel 6, stk. 4

Artikel 6, stk. 4, giver mulighed for undtagelse fra hovedreglen i artikel 6, stk. 3, men den anvendes ikke automatisk. Det er op til myndigheden at afgøre, om en undtagelse fra artikel 6, stk. 3, kan anvendes. Artikel 6, stk. 4, skal anvendes i den rækkefølge, der er fastsat i direktivet — dvs. efter, at alle bestemmelserne i artikel 6, stk. 3, er blevet gennemført på tilfredsstillende vis.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 5.2, for yderligere oplysninger.

Planer eller projekter, for hvilke det ved den passende vurdering ikke kunne konkluderes, at de ikke vil påvirke de berørte lokaliteters integritet, kan kun godkendes af de kompetente myndigheder, hvis der anmodes om en undtagelse i henhold til bestemmelserne i artikel 6, stk. 4.

Disse bestemmelser fastsætter de tre centrale krav, der kan opfyldes og dokumenteres:

1. alternativer er blevet overvejet, og det kan dokumenteres, at den alternative løsning, der forelægges, er den mindst skadelige for naturtyper og arter og for Natura 2000-lokalitetens integritet, og at der ikke er noget andet gennemførligt alternativ, som ikke ville have en skadelig virkning på lokalitetens integritet
2. der er bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder »af social eller økonomisk art«
3. alle nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at den globale sammenhæng i Natura 2000 beskyttes.

Disse tre primære krav er omhandlet i de følgende afsnit.

3.3.1. **Trin 1: Undersøgelse af alternative løsninger**

Det påhviler de kompetente nationale myndigheder at sikre, at alle gennemførlige alternative løsninger, der opfylder planens/projektets formål, er blevet undersøgt på samme detaljeniveau. Denne vurdering skal foretages med hensyn til de arter og naturtyper, for hvilke lokaliteten er udpeget, og med hensyn til lokalitetens bevaringsmålsætninger.

Det skal påvises, at der ikke var alternative løsninger, før undersøgelsen af, om planen eller projektet er bydende nødvendige hensyn til samfundsinteresser (Domstolens dom i sag Castro Verde-sagen C-239/04, præmis 36-39).

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 5.3.1, for yderligere oplysninger.

Den første forpligtelse i proceduren efter artikel 6, stk. 4, er at undersøge, om der findes alternative løsninger til planen eller projektet. Alternative løsninger kan henvise til en alternativ udformning af projektet (f.eks. en anden vejføring eller et andet antal kørebaner). De kan også henvise til bredere muligheder for at nå det samme overordnede mål. En forbedring af jernbaneforbindelsen kan f.eks. anses for et alternativ til en ny vej, og et vindmølleprojekt kan anses for et alternativt til et vandkraftværk.

Undersøgelsen af alternative løsninger efter artikel 6, stk. 4, omfatter følgende opgaver:

- udpegning af alternative løsninger
- sammenlignende vurdering af de overvejede alternativer
- begrundelse for, at der ikke findes alternativer, der kan overvejes i henhold til artikel 6, stk. 4 (hvis det er relevant).

a) **Udpegning af alternative løsninger**

Som det første gennemgås mulige alternativer, der kan gennemføres for at nå planens eller projektets målsætninger. Det afgørende er overvejselen af scenariet »gør intet«, også kaldet »nulløsningen«, som udgør basislinjen for sammenligningen af alternativer.

Alternativerne kan bestå af forskellige:

- muligheder for at opfylde det foreslåede projekts målsætninger
- placeringer, der kan være til rådighed for udviklingsprojektet under hensyntagen til beskyttede naturtyper og arter, f.eks. ved at definere forskellige landtransportkorridorer i hovedplanerne for veje og motorveje eller forskellige boligudviklingszoner
- udviklingsprojektets omfang og størrelse
- konstruktionsløsninger til udviklingsprojektet

- teknikker, konstruktionsmetoder eller driftsmetoder til gennemførelsen af udviklingsprojektet
- tidsplan for de forskellige aktiviteter og opgaver på hvert gennemførelsestrin, herunder anlæg, drift, vedligeholdelse og nedlukning eller rekonditionering, hvis det er relevant.

Naturbaserede løsninger (i modsætning til traditionel »grå infrastruktur«) kan ofte være lige så levedygtige og mindre skadelige for Natura 2000-lokaliteter. Genopretning af et mere naturligt vandløb med tilstødende vådområder kan f.eks. sikre en tilsvarende eller bedre beskyttelse mod oversvømmelse end kunstige diger og/eller reservoirer, samtidig med at det har en betydeligt mindre indvirkning på beskyttede naturtyper og arter eller endda forbedrer deres tilstand. Sådanne alternativer bør derfor vurderes som led i analysen af tilgængelige muligheder.

For så vidt angår planer, udstikkes rammerne for at vurdere rækken og typen af mulige alternative løsninger i nationale eller regionale politikker og strategier samt andre dokumenter, der fastlægger sektorpolitikker (f.eks. for vedvarende energi eller anden infrastrukturudvikling). Planlægningsprocessen er særlig velegnet til analyse af alternativer, da den er en iterativ proces, der kan tilvejebringe løsninger, der beskytter Natura 2000-lokaliteter og sikrer en bæredygtig udvikling af aktiviteter, som kan opfylde samfundets behov.

Alternativer bør overvejes for alle komponenter, aktiviteter og operationer i planen, som er blevet udpeget som skadelige for Natura 2000-lokaliteternes integritet.

For planer er visse komponenter eller tiltag i planen — som nævnt i afsnit 3.2.6 — muligvis ikke defineret tilstrækkeligt, hvilket begrænser vurderingen af alternativer. Rimelige alternativer bør dog udpeges, beskrives og evalueres under hensyntagen til planens eller programmets mål og geografiske anvendelsesområde. Dette kræves også i henhold til SMV-direktivet (artikel 5).

Det kan være lettere at gennemføre procedurer efter artikel 6, stk. 4, hvis plan- eller projektudviklerne drøfter de mulige alternativer med de kompetente myndigheder og/eller naturbeskyttelsesmyndighederne på et tidligt tidspunkt i processen.

Procedurerne for offentlig høring, såsom dem, der er fastsat i SMV-direktivet og VVM-direktivet, udgør en passende ramme for at finde alternativer.

b) *Sammenlignende vurdering af de overvejede alternativer*

De kompetente myndigheder er ansvarlige for at vurdere de alternative løsningers relative virkning med henblik på at begrunde en afgørelse i henhold til artikel 6, stk. 4. De kompetente myndigheder skal afgøre, om det alternativ, der forelægges til godkendelse, er det mindst skadelige for naturtyper og arter og for de berørte Natura 2000-lokaliteters integritet. Vurderingen af alternative løsninger er nødvendig, selv om investeringen allerede på forhånd er begrundet i bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, f.eks. i henhold til national lovgivning.

De forskellige alternativer skal sammenlignes på baggrund af deres virkninger på de naturtyper og arter, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang, samt deres bevaringsmålsætninger, og på lokalitetens integritet og betydning for den økologiske sammenhæng i Natura 2000-nettet.

De udpegede virkninger af hvert alternativ skal beskrives udførligt og præcist, og de skal så vidt muligt kvantificeres med hensyn til bl.a. følgende og ud fra de lokalitetsspecifikke målsætninger:

- berørte Natura 2000-lokaliteter
- areal af tab og forringelse af naturtyper
- størrelsen af bestandene af berørte arter
- forringelse af vigtige funktioner
- forstyrrelse
- fordrivelse af artsbestande.

Dette bør danne grundlag for sammenligningen af alternativer og for at afgøre, hvilke alternativer der er mindst skadelige for Natura 2000-lokaliteter og de arter og naturtyper, som er til stede i et væsentligt omfang, på baggrund af de lokalitets-specifikke bevaringsmålsætninger. Dette skal kortlægges på grundlag af et sæt kvalitative og kvantitative kriterier.

I en anden fase kan andre kriterier, f.eks. sociale hensyn og de økonomiske omkostninger ved de analyserede alternativer, vurderes med henblik på valg af alternative løsninger.

Hvad angår de økonomiske omkostninger ved de foranstaltninger, der kan overvejes i gennemgangen af alternativer, må de ikke være den eneste afgørende faktor i valget af alternative løsninger. Med andre ord kan initiativtageren til et projekt ikke anføre, at man ikke har undersøgt alternativer, fordi omkostningerne ville være for høje.

(Se artikel 6-vejledningen, afsnit 5.3.1)

Opgaver, der skal udføres i forbindelse med vurderingen af alternativer, er opsummeret i boks 17.

Boks 17

Sådan vurderes alternative løsninger:

- hør de relevante myndigheder og organisationer
- anvend de indsamlede oplysninger til at afslutte screeningen og de relevante faser af den passende vurdering omhandlet i artikel 6, stk. 3
- udpeg planens eller projektets centrale målsætninger, også i bred (strategisk) forstand ⁽³²⁾
- udpeg alle alternative midler til at opfylde projektets eller planens målsætninger
- giv så mange oplysninger som muligt, anerkend manglerne i oplysninger, og angiv informationskilder
- vurder virkningerne (kvalitativt og kvantitativt) af hvert alternativ på lokalitetens bevaringsmålsætninger.

Tabel 10 nedenfor indeholder en matrix til udpegning og vurdering af alternativer. Matricen kan også anvendes til at rapportere om resultaterne af vurderingen af alternativer.

⁽³²⁾ Målsætningerne for en plan eller et projekt bør analyseres, ikke kun analyseres i forhold til én specifik teknologi, men også i forhold til opnåelsen af et bestemt mål (for en plan eller et projekt vedrørende et vandkraftanlæg bør målsætningen f.eks. analyseres med hensyn til »produktion af x MW vedvarende energi«, således at mulighederne for at anvende andre teknologier også kan vurderes (f.eks. vindkraft, solenergi eller geotermisk energi)).

Tabel 10

Matrix for vurdering af alternative løsninger

Vurdering af alternative løsninger		
Beskrivelsen af planen eller projektet og de fastsatte målsætninger	Scenariet »gør intet«	
Forventede negative virkninger af planen eller projektet på Natura 2000-lokaliteten ifølge den passende vurdering		
Sammenligning med plan eller projekt		
Mulige alternative løsninger	Dokumentation for, hvordan de alternative løsninger blev vurderet	Beskriv de relative virkninger på bevaringsmålsætningerne for Natura 2000 (større eller mindre negative virkninger)
Alternative placeringer/ruter		
Alternativ 1		
Alternativ 2		
Alternativ 3		
Alternativ størrelse og alternativt omfang		
Alternativ 1		
Alternativ 2		
Alternativ 3		
Alternative midler til at opfylde målsætninger (f.eks. efterspørgselsstyring)		
Alternativ 1		
Alternativ 2		
Alternativ 3		
	Sammenligning med plan eller project (fortsat)	
Mulige alternative løsninger	Dokumentation for, hvordan de alternative løsninger blev vurderet	Beskriv de relative virkninger på bevaringsmålsætningerne for Natura 2000 (større eller mindre negative virkninger)
	Alternative metoder (anlæg, drift og nedlukning)	
Alternativ 1		
Alternativ 2		
Alternativ 3		

	<i>Alternative tidsplaner</i>	
Alternativ 1		
Alternativ 2		
Alternativ 3		
<i>Konklusioner om vurdering af alternativer</i>		

Boks 18 nedenfor indeholder en sammenfatning af eksempler på alternativer, som er blevet overvejet i forbindelse med meddelelser om Kommissionens udtalelser i overensstemmelse med habitatdirektivets artikel 6, stk. 4 ⁽³³⁾.

Boks 18

Eksempler på alternativer, der er overvejet efter proceduren i artikel 6, stk. 4

Eksempel 1. Uddybning og udvidelse af sejlrende i flod

Projektet omfattede uddybning og udvidelse af sejlrenden i floden Main på strækningen mellem Wipfeld, Garstadt og Schweinfurt i Bayern, Tyskland.

Efter den passende vurdering blev det konkluderet, at der ville opstå en væsentlig virkning på to Natura 2000-lokaliteter, og at to naturtyper ville blive skadet direkte, herunder et tab af 9 460 m² for prioriteret habitat 91E0* og 6 440 m² for habitat 6510.

Tre alternativer blev undersøgt ud over nulalternativet. Sidstnævnte viste betydningen af målsætningerne for transport på indre vandveje. Et af alternativerne blev kasseret, fordi det ville påvirke en anden Natura 2000-lokalitet negativt og ville forlænge både byggetiden og projektets fysiske udstrækning. Et andet alternativ blev forkastet, fordi det, selv om det havde færre negative økologiske virkninger, ikke ville forbedre flodens nautiske karakteristika, hvilket var en af projektets målsætninger.

Det valgte alternativ ville skabe en kontinuerlig sejlrende med ensartet mindstebredde og -dybde og var hovedsagelig begrænset til det eksisterende flodleje. Selv om den foreslåede løsning ville påvirke de to ovennævnte naturtyper af fællesskabsbetydning, fandt de kompetente myndigheder, at den foreslåede løsning sikrede den bedste balance mellem de økologiske målsætninger og målsætningerne for transport på indre vandveje. Det ville blive kompenseret tilstrækkeligt for tabet af naturtyper.

Eksempel 2. Jernbaneforbindelse til fjerntog og metrotog

Projektet vedrørte en jernbaneforbindelse til fjerntog og metrotog fra Bad Cannstatt til Stuttgart (Tyskland). Det ville medføre væsentlig påvirkning af en Natura 2000-lokalitet, som er et vigtigt levested for eremitten (*Osmoderma eremita*), en beskyttet prioriteret art.

Myndighederne undersøgte alternative linjeføringer for hele strækningen, dele af strækningen og nulløsningen. Sidstnævnte ville ikke opfylde projektkriterierne om at forbinde stationerne i Stuttgart og Bad Cannstatt og renovere jernbanebroen over floden Neckar. Alle de andre alternative løsninger ville i væsentlig grad påvirke Natura 2000-lokaliteten, herunder områder med den prioriterede art, og en sammenligning heraf viste, at nogle af løsningerne ville dække en større del af Natura 2000-lokaliteten end den valgte løsning eller ville kræve rydning af et større antal træer, som er et potentielt levested for arten. Den foreslåede løsning gav derfor den bedste balance mellem økologiske og økonomiske målsætninger.

Eksempel 3. Anlæg af en ny havn

Projektet vedrørte anlæg af en ny havn i Granadilla, Tenerife, De Kanariske Øer). Projektet ville medføre negativ påvirkning af to Natura 2000-lokaliteter, der var udpeget for havskildpadde (*Caretta caretta*), en prioriteret art, og for en prioriteret naturtype 2130 (Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit).

De spanske myndigheder undersøgte flere alternativer, herunder muligheden for ikke at udvikle mere havnekapacitet (nulløsningen) og yderligere udvidelse og udvikling af den eksisterende havn i Santa Cruz. Nulløsningen blev forkastet, fordi de eksisterende havnefaciliteter ikke kunne håndtere den forventede stigning i skibstrafikken, og fordi en udvidelse af havnekapaciteten var nødvendig for øens økonomiske udvikling. Det ville af tekniske årsager ikke være muligt at udvide de eksisterende havnefaciliteter i Santa Cruz. Andre alternative placeringer kunne ikke vælges på grund af forskellige faktorer som f.eks. havbundens dybde ved kysten, manglen på et stenbrud tæt på den planlagte placering, tilgængeligheden af ledig tilstødende arealer til håndtering og logistik, tilstrækkelige transportforbindelser til baglandet og nærhed til havnebrugerne.

⁽³³⁾ <https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/opinionen.htm>.

c) **Resultater — begrundelse for manglen på alternativer**

Når vurderingen af alternative løsninger er afsluttet, bør der udarbejdes en fortegnelse over alle de alternativer, der er blevet overvejet, resultaterne af deres vurdering og de hørte myndigheder og andre organer. Formålet er at afgøre, om det objektivt kan konkluderes, at der ikke findes alternative løsninger. Hvis der er udpeget alternative løsninger, som vil undgå negative virkninger eller vil føre til mindre alvorlige virkninger på lokaliteten, skal deres potentielle indvirkning vurderes gennem en passende vurdering. Hvis det på den anden side med rimelighed og objektivt kan konkluderes, at der ikke er nogen alternativer, fortsættes der til næste trin i proceduren efter artikel 6, stk. 4.

3.3.2. **Trin 2: Undersøgelse af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser**

Hvis der ikke findes alternative løsninger uden negative indvirkninger på den pågældende Natura 2000-lokalitet, eller hvis der findes løsninger, som har endnu mere negative miljøvirkninger på lokaliteten, skal de kompetente myndigheder undersøge, om der er bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art, som kan begrunde gennemførelsen af den pågældende plan eller det pågældende projekt.

Begrebet »bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser« er ikke defineret i direktivet. I artikel 6, stk. 4, andet afsnit, nævnes menneskers sundhed, den offentlige sikkerhed og væsentlige gavnlige virkninger på miljøet som eksempler på sådanne bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.

Hvad angår »andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser« af social eller økonomisk art, fremgår det klart af ordlyden, at kun samfundsinteresser, uanset om de forsvares af offentlige eller private organer, kan afvejes over for direktivets bevaringsmålsætninger. Projekter, der udvikles af private organer, kan således kun komme i betragtning, hvis de beviseligt tjener sådanne samfundsinteresser.

Det er rimeligt at antage, at der med »bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, herunder af social eller økonomisk art«, henvises til situationer, hvor de påtænkte planer eller projekter viser sig at være uundværlige:

- som led i foranstaltninger eller politikker, der tager sigte på at beskytte grundlæggende værdier for borgernes liv(helbred, sikkerhed, miljø)
- som led i statens og samfundets grundlæggende politik
- som led i udførelsen af aktiviteter af økonomisk eller social art, der opfylder specifikke forpligtelser til offentlig service.

Det påhviler de kompetente myndigheder til at opveje planens eller projektets bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser mod målsætningen om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter. De må kun godkende planen eller projektet, hvis planens eller projektets bydende nødvendige hensyn opvejer dens/dets virkning på bevaringsmålsætningerne.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 5.3.2.

Når det afgøres, om der er tale om bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, skal en kompetent myndighed tage hensyn alle elementerne, dvs. om der er tale om:

- **bydende nødvendige hensyn:** planen eller projektet tjener en væsentlig samfundsinteresse frem for private interesser
- **væsentlige hensyn:** den interesse, som planen eller projektet tjener, opvejer skaden (eller risikoen for skade) på lokalitetens integritet som udpeget i den passende vurdering
- **væsentlige samfundsinteresser:** planen eller projektet udgør en grundlæggende del af statens og samfundets grundlæggende politik.

Samfundsinteresser kan være interesser på nationalt, regionalt eller lokalt plan, men uanset hvilket plan der er tale om, skal de øvrige elementer af testen også opfyldes. I praksis er der større sandsynlighed for, at planer og projekter, som er i overensstemmelse med nationale eller regionale strategiske planer eller politikker (f.eks. udpeget i en national infrastrukturplan), tjener væsentlige samfundsinteresser. Der skal dog stadig tages hensyn til, om denne interesse i et konkret tilfælde opvejer den skade, der vil ske på de berørte lokaliteter, og derfor om det kan påvises, at der er tale om bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser. For planer eller projekter, der falder uden for nationale strategiske planer, herunder planer eller projekter af mindre geografisk omfang, kan der også være tale om bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.

Det skal vurderes, om der er tale om bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, fra sag til sag i lyset af: i) formålet med den pågældende plan eller det pågældende projekt og ii) planens eller projektets specifikke indvirkning på de berørte Natura 2000-lokaliteter som udpeget i den passende vurdering.

Afvejning af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser i forhold til bevaringsmålsætningerne

Beskrivelsen af formålene med planen eller projektet kan omfatte elementer, der kan anvendes til at vurdere, om der er tale om bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser. Denne vurdering kræver, ligesom vurderingen af mindre skadelige alternativer, en afvejning af eventuelle bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser i forhold til den skade, der påføres Natura 2000-lokaliteten som følge af gennemførelsen af den pågældende plan eller det pågældende projekt, i lyset af dens bevaringsmålsætninger og under hensyntagen til lokalitetens overordnede betydning for de arter og naturtyper, den er udpeget for.

Jo vigtigere eller sårbar den berørte lokalitets bevaringsværdier er, jo mere restriktivt vil anvendelsesområdet for bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser være, for at de kan anses for acceptable, og for at skaden på lokaliteten, som fastlagt i den passende vurdering, kan begrundes.

Hvis en prioriteret naturtype eller en prioriteret art berøres, kan kun forhold, der vedrører menneskers sundhed eller den offentlige sikkerhed, eller forhold, som har væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, gøres gældende som bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 4. Hvis andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser gøres gældende, kræves der en udtalelse fra Kommissionen.

Elementer, der kan gøres gældende i forbindelse med bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, kan i en vis udstrækning medtages i beskrivelsen af planer eller programmer, navnlig i erklæringen om de mål, der ligger til grund for udviklingsaktionen. Sådanne grunde skal også angives i en formel afgørelse på det relevante forvaltningsniveau (f.eks. regionalt eller nationalt) og dokumenteres klart.

Overvejelserne af bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser kan være en naturlig del af den strategiske planlægning af visse politikområder (f.eks. forvaltning af oversvømmelsesrisici), som er relevante for menneskers sundhed, den offentlige sikkerhed eller beskyttelsen af offentlige goder. For aktiviteter, der sandsynligvis kan begrundes i bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, kan behovet for at overveje alternativer løsninger og kompensation derfor tages i betragtning på et tidligt tidspunkt i planlægningsprocessen (se eksemplet i boks 20).

Eksempler på bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser i forbindelse med anmodninger om udtalelser fra Kommissionen i henhold til habitatdirektivets artikel 6, stk. 4, ⁽³⁴⁾ er anført i boks 19 nedenfor.

Boks 19

Eksempler på bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser i henhold til artikel 6, stk. 4

Eksempel 1 Uddybning og udvidelse af sejlrende ⁽³⁵⁾

Floden Main er en del af det transeuropæiske net (TEN) og den eneste indre vandvej, der forbinder flere medlemsstater med det sydøstlige Europa. Den har vigtige funktioner som en grænseoverskridende transportrute, der forbinder Rotterdam (NL) og Constanța (RO), og er derfor af økonomisk betydning.

Projektet er en af de sidste manglende forbindelser, der er nødvendige for at tilpasse denne sejlrende til nye politiske og økonomiske udviklingsprojekter og til det udvidede EU. Denne del af floden Main er i dag en flaskehals på 30 km, hvor skibene stadig er begrænsede med hensyn til deres vægt og dybgang.

⁽³⁴⁾ https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/opinion_en.htm.

⁽³⁵⁾ Kommissionens udtalelse C(2013)1871 final af 5.4.2013 <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/Commission%20Opinion%20Main%20EN%20SEC-2013-1871.pdf>.

Eksempel 2. Jernbaneforbindelse til fjerntog og metrotog ⁽³⁶⁾

Ifølge myndighederne vil projektet forbedre personbefordringen med regionaltoget og fjerntog og styrke de tværregionale forbindelser til andre udviklingsområder. Det vil blive en del af et ringsystem, som er nødvendigt for at forbedre jernbanetransporten i regionen. Det vil også omfatte renovering af en jernbanebro, som er over 100 år gammel.

Eksempel 3. Anlæg af en ny havn ⁽³⁷⁾

Tenerife (De Kanariske Øer, Spanien) er stærkt afhængig af søtransport og et effektivt havnesystem. Den vigtigste havn, som i øjeblikket ligger i hovedstaden, bliver mere og mere overbelastet.

Med den nye havn opnås der hårdt tiltrængt kapacitet til at: i) imødekomme den fremtidige vækst i skibstrafikken, især inden for containertrafikken, som forventes at stige betydeligt på øen, og ii) aflaste den eksisterende havn. Den nye havn forventes at skabe et sundt økonomisk afkast og vil også give øen mulighed for at tiltrække international containeromladning.

3.3.3. Trin 3: Udpegning, vurdering og gennemførelse af kompensationsforanstaltninger

Når det fuldt ud er fastslået og dokumenteret, at der ikke findes alternativer, som er mindre skadelige for lokaliteten, og at bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser er begrundede, skal der træffes alle kompensationsforanstaltninger for at sikre beskyttelsen af den globale sammenhæng i Natura 2000-nettet.

Kompensationsforanstaltninger er foranstaltninger, der er specifikke for et projekt eller en plan, og som går ud over de normale forpligtelser, der følger af fugledirektivet og habitatdirektivet. Disse foranstaltninger har til formål at kompensere for de negative virkninger af en plan eller et projekt for de pågældende arter eller naturtyper. De udgør »sidste udvej« og anvendes kun, når de andre beskyttelsesforanstaltninger, der er fastsat i direktivet, er udtømt, og der ikke desto mindre er truffet afgørelse om at overveje et projekt eller en plan, der har en negativ virkning på integriteten af en Natura 2000-lokalitet, eller når en sådan indvirkning kan ikke udelukkes.

Det betyder, at der ved planlægning af en kompensationsforanstaltning skal tages hensyn til lokalitetens bevaringsmålsætninger og til de negativt påvirkede naturtyper og arters antal og bevaringsstatus. Samtidig skal den rolle, lokaliteten spiller i forhold til den biogeografiske fordeling, erstattes på passende måde.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 5.4

a) De vigtigste former for kompensationsforanstaltninger

Kompensationsforanstaltninger omhandlet i habitatdirektivets artikel 6, stk. 4, bør: i) være specifikke for den pågældende plan eller det pågældende projekt og ii) være mere vidtgående end de foranstaltninger, der kræves til udpegning, beskyttelse og forvaltning af Natura 2000-lokaliteter, som fastsat i bevaringsmålsætningerne for de pågældende lokaliteter.

Følgende kan ikke betragtes som kompensationsforanstaltninger: i) gennemførelse af en forvaltningsplan for lokaliteten, ii) foranstaltninger til forbedring af bevaringsstatus for en naturtype på en lokalitet, der allerede er planlagt uanset planen/projektet, og iii) udpegning af et område, der allerede er udpeget som et område af fællesskabsbetydning, som særligt bevaringsområde. Kompensationsforanstaltninger bør i stedet supplere de bevaringsforanstaltninger, der skal træffes og gennemføres på en Natura 2000-lokalitet, og de øvrige beskyttelsesbestemmelser, der kræves i henhold til habitat- og fugledirektivet eller EU-retlige forpligtelser.

⁽³⁶⁾ Kommissionens udtalelse C(2018) 466 final af 30.1.2018 <https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/C2018466F1COMMISSIONOPINIONENV5P1961037.pdf>.

⁽³⁷⁾ Kommissionens udtalelse vedrørende anlæg af ny havn i Granadilla (Tenerife), 2006. <https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/art6/granadillaen.pdf>.

Eksempler på kompensationsforanstaltninger, som sammen med ledsageforanstaltninger kan muliggøre og lette deres gennemførelse, kan findes i tabel 11 nedenfor. Det skal bemærkes, at alle disse **foranstaltninger skal være mere vidtgående end de normale forpligtelser** i henhold til fugledirektivet og habitatdirektivet, herunder forpligtelserne vedrørende udpegning, forvaltning og genopretning af lokaliteterne.

Tabel 11

Eksempler på former for kompensationsforanstaltninger, der opfylder artikel 6, stk. 4

Kompensationsforanstaltning	Beskrivelse
Genopretning eller forbedring af naturtyper på eksisterende lokaliteter	Forøgelse af naturtypen på den berørte lokalitet eller genopretning af naturtypen på en anden Natura 2000-lokalitet i forhold til de tab, som følger af planen eller projektet, hvis dette ikke allerede er omhandlet i de lokalitetsspecifikke bevaringsmålsætninger.
Genskabelse af naturtype	Etablering eller genopretning af en naturtype på en ny eller udvidet lokalitet, som skal integreres i Natura 2000-nettet med henblik på beskyttelse/forvaltning.
Udpegning af en ny lokalitet for Natura 2000-nettet med gennemførelse af ledsagende forvaltningsforanstaltninger	Udpegning af en ny lokalitet af passende kvalitet i henhold til fugledirektivet eller habitatdirektivet og gennemførelse af passende beskyttelses- og bevaringsforanstaltninger.
Genudsætning, genopretning og fremme af arter, herunder fremme af byttearter	Genudsætning af arter på lokaliteter, hvor arterne er forsvundet (hvis en sådan genudsætning er videnskabeligt forsvarlig), eller genopretning af bestande af arter i områder, hvor de er i tilbagegang, og efterfølgende beskyttelse og forvaltning af disse lokaliteter til gavn for arterne.
Mulige ledsageforanstaltninger	Beskrivelse
Opkøb af areal og etablering/gennemførelse af passende beskyttelses- og bevaringsforanstaltninger	Opkøb af et areal til naturbeskyttelse og etablering/gennemførelse af passende beskyttelses- og bevaringsforanstaltninger.
Erhvervelse af rettigheder til naturbeskyttelse og etablering/gennemførelse af passende beskyttelses- og bevaringsforanstaltninger	Erhvervelse af forvaltningsrettigheder til et land- eller havområde og etablering/gennemførelse af passende beskyttelses- og bevaringsforanstaltninger.
Oprettelse af reservater	Fastsættelse af restriktioner for anvendelsen af et land- eller et havområde ud over de restriktioner, der kræves for at overholde andre bestemmelser i fugle- og habitatdirektivet.
Mindskelse af trusler	Mindskelse af (andre) trusler, enten med tiltag rettet mod en enkelt trusselsfaktor eller gennem en samordnet indsats rettet mod alle trusselsfaktorerne.

Muligheden for at udforme og gennemføre effektive kompensationsforanstaltninger varierer afhængigt af de forskellige berørte naturtyper og arter og de lokale forhold. Der er mange gode eksempler på vellykket genopretning eller etablering af nye naturtyper til fugle i vådområder eller til amfibiers reproduktion, men for mange arter og naturtyper findes der endnu ikke velkendte eller tilgængelige genopretningsteknikker.

Genopretningen og genetableringen af økosystemer og naturtyper til arter med henblik på compensation skal under alle omstændigheder baseret på et solidt kendskab til genopretningsøkologi ⁽³⁸⁾.

⁽³⁸⁾ Relevante kilder omfatter videnskabelige tidsskrifter eller særlige websteder (f.eks. <http://www.restorationevidence.org/>), samt genopretningsprojekter, der støttes af LIFE-programmet (findes på: <https://ec.europa.eu/easme/en/life>).

I nogle tilfælde er passende kompensation gennem genopretning ikke muligt. Dette kan navnlig være tilfældet i følgende situationer:

- hvis steder er vigtige for truede arter, eller naturtyper vil blive ødelagt, men ikke kan erstattes af tilsvarende vigtige steder (f.eks. egnede steder, der kan spille en tilsvarende rolle for artens udbredelse, som de berørte)
- hvis genopretning ikke er mulig, enten fordi det vil kræve ekstremt lang tid (f.eks. går der flere tusinde år, inden en mose er genoprettet), eller på grund af mangel på viden om artens eller naturtypens genopretningsøkologi (dette kan f.eks. være tilfældet for kalkstensklipper eller naturlige alkaliske lavmoser).

Hvis der ikke er garanti for effektiv genopretning eller genudsætning af beskadigede naturtyper og arter, er det ikke sikret, at artikel 6, stk. 4, overholdes. I de situationer, der er beskrevet ovenfor, kan det dog stadig være muligt som en kompensationsforanstaltning at udpege, beskytte og forvalte en ny lokalitet med et passende areal af de samme berørte naturtyper (se tabel 12 ovenfor).

b) **Vejledende principper for fastsættelse af kompensationsforanstaltninger og -mål**

Hovedformålet med kompensationsforanstaltninger omhandlet i artikel 6, stk. 4, er at bevare den globale sammenhæng i Natura 2000-nettet. Følgelig skal to aspekter, der afgør udformningen og gennemførelsen af kompensationsforanstaltninger, behandles: *proportionalitet og økologiske funktioner*.

Disse to principper afgør omfanget af og ambitionsniveauet for de foranstaltninger, der kræves for at kompensere for planen eller projektets negative virkninger. Formålet med kompensationsforanstaltningerne bør være at opveje worst case-scenarierne for sandsynlige negative virkninger.

For at sikre den globale sammenhæng i Natura 2000-nettet skal de kompensationsforanstaltninger, der foreslås for et projekt derfor: a) omfatte de negativt påvirkede naturtyper og arter i et tilsvarende omfang; og b) sikre funktioner, der kan sammenlignes med dem, der lå til grund for udvælgelsen af den oprindelige lokalitet, navnlig hvad angår den passende geografiske fordeling. Det er således ikke tilstrækkeligt, at kompensationsforanstaltningerne vedrører det samme biogeografiske område i den samme medlemsstat.

Afstanden mellem den oprindelige lokalitet og stedet for kompensationsforanstaltningerne er derfor ikke nødvendigvis nogen hindring, så længe den ikke påvirker lokalitetens funktionsdygtighed, dens rolle i den geografiske fordeling og de årsager, der lå til grund for udvælgelsen af den oprindelige lokalitet.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 5.4.2, for yderligere oplysninger.

Kompensationsforanstaltningernes proportionalitet

Opretholdelse af den globale sammenhæng i Natura 2000-nettet kræver, at det sikres, at de foreslåede kompensationsforanstaltninger vedrører naturtyper og arter i et omfang, der svarer til de skadelige virkninger på lokaliteten. De kompetente myndigheder skal derfor fastlægge den relative betydning af de berørte Natura 2000-elementer og de negative virkninger på dem ud fra de kvantitative og kvalitative kriterier. Dette fastsætter referencescenariet for kompensation.

Det er mest hensigtsmæssigt at fastsætte kompensationsforholdene fra sag til sag. De skal i første omgang fastsættes på grundlag af oplysningerne i henhold til den passende vurdering i henhold til artikel 6, stk. 3, og sikre de økologiske funktioner. Forholdene kan dernæst ændres i overensstemmelse med de resultater, der observeres i forbindelse med overvågningen af effektiviteten. Den endelige beslutning om kompensationsforholdet skal begrundes.

Der er bred enighed om, at forholdet normalt bør være et godt stykke over 1:1. Kompensationsforhold på 1:1 eller derunder bør derfor kun tages i betragtning, når det er påvist, at foranstaltningerne i dette forhold vil være fuldt ud effektive med hensyn til at genoprette struktur og funktioner inden for et kort tidsrum (dvs. med fuld garanti for, at de naturtyper eller populationer af nøglearter, som kan påvirkes af planen eller projektet, og bevaringsmålsætningerne bevarer).

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 5.5.4, for yderligere oplysninger.

Kompenserende foranstaltningernes økologiske funktioner og placering

Ud over behovet for at behandle de naturtyper og arter, der er negativt påvirket, i et sammenligneligt omfang, skal kompensationen også omfatte økologiske funktioner, der svarer til dem, der i første omgang lå til grund for udvælgelsen af Natura 2000-lokaliteten.

Kompensationsforanstaltningernes omfang fastlægges på grundlag af de specifikke krav til genetablering af visse økologiske funktioner og strukturer, som med sandsynlighed vil gå tabt eller blive forringet som følge af planens eller projektets gennemførelse. Der skal lægges særlig vægt på naturtyper eller levesteder for arter, der har brug for lang tid til at nå samme økologiske funktioner.

Der er endvidere generel enighed om de lokale betingelser, der er nødvendige for at genoprette de truede økologiske ressourcer, findes så tæt som muligt ved det område, der er påvirket af planen eller projektet. Det synes derfor at være den bedste løsning at gennemføre kompensationsforanstaltningen i eller tæt ved den pågældende Natura 2000-lokalitet på et sted, hvor der er gode betingelser for en vellykket gennemførelse. Dette er imidlertid ikke altid muligt, og der bør derfor anvendes en række prioriteter i forbindelse med søgning efter steder, der opfylder habitatdirektivets krav:

- 1) Kompensation inden for Natura 2000-lokaliteten, forudsat at de nødvendige elementer er til stede til at sikre den økologiske sammenhæng og nettets funktionsdygtighed.*
- 2) Kompensation uden for den pågældende Natura 2000-lokalitet, men inden for samme topografiske enhed eller landskabsenhed, forudsat at det sikrer det samme bidrag til den økologiske struktur og/eller nettets funktion. Den nye placering kan være i en anden udpeget Natura 2000-lokalitet eller en ikke-udpeget lokalitet. I sidstnævnte tilfælde skal området være udpeget som Natura 2000-lokalitet og underkastes alle kravene i »natur«-direktiverne.*
- 3) Kompensation uden for Natura 2000-lokaliteten, i en anden topografisk enhed eller landskabsenhed. Den nye placering kan være en anden udpeget Natura 2000-lokalitet. Hvis kompensationen finder sted i et ikke-udpeget område, skal området udpeges som Natura 2000-lokalitet og underkastes alle kravene i »natur«-direktiverne.*

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 5.5.5, for yderligere oplysninger.

Boks 20 nedenfor indeholder et forenklet eksempel på definitionen af kompensationsforanstaltninger omfang i forhold til de økologiske funktioner.

Boks 20**Fastlæggelse af omfanget af kompensationsforanstaltninger i forhold til de økologiske funktioner — eksempel fra et særligt beskyttet område**

Økologisk funktion, der påvirkes af en plan eller et projekt: rastepladser for trækfugle på deres træk nordpå i et særligt beskyttet område.

Fokus for kompensationsforanstaltning:

- a) Kompensationsforanstaltninger skal tilvejebringe alternative rastepladser til trækfuglebestandene.
- b) De nye passende rastepladser for målarterne skal være korrekt placeret på samme trækrute.
- c) De nye passende rasteområder skal være let tilgængelige for de fugle, der anvender den oprindelige Natura 2000-lokalitet, der er berørt af projektet ⁽³⁹⁾. Den nye naturtypes bæreevne skal mindst svare til den berørte lokalitets bæreevne. De nye rastepladser bør beskyttes, inden projektet gennemføres.

Nye rastepladser til de samme arter, men på andre steder uden for trækruten eller inden for trækruten, men langt fra den berørte rasteplads er ikke en egnet kompensationsforanstaltning. Dette skyldes, at den genskabte økologiske funktion ikke er til at sikre den økologiske sammenhæng i nettet.

⁽³⁹⁾ Lokalitetens placering skal være tilstrækkelig tæt til at undgå, at arten bruger ekstra energi på at komme til den nye lokalitet, hvilket kan reducere dens modstandsdygtighed og øge dens sårbarhed.

En kort tjekliste over de vigtigste spørgsmål, der skal overvejes, når kompensationsforanstaltninger udformes, er anført sidst i dette kapitel (tabel 15).

c) Timing af kompensationsforanstaltninger

Tiden er en afgørende dimension ved planlægningen af kompensationsforanstaltninger, da de bør være på plads, fuldt operationelle og effektive, inden skaden på lokaliteten indtræffer.

Timing af kompensationsforanstaltningerne skal behandles fra sag til sag. Den plan, der vedtages, skal sikre kontinuitet i de økologiske processer, der er afgørende for bevaringen af den biologiske struktur og de funktioner, der bidrager til den globale sammenhæng i Natura 2000-nettet. Dette kræver en tæt samordning mellem gennemførelsen af planen eller projektet og gennemførelsen af kompensationsforanstaltningerne og afhænger af faktorer som f.eks. den tid, det tager at udvikle naturtyperne og/eller genoprette eller etablere populationerne i et givet område.

Herudover skal også andre faktorer og processer tages i betragtning.

- *Et område må ikke være uigenkaldeligt påvirket, før compensationen finder sted.*
- *Resultatet af compensationen bør være funktionsdygtigt, når skaden indtræder på den pågældende lokalitet. Hvis dette som følge af særlige omstændigheder ikke kan lade sig gøre i fuld udstækning, skal der kræves overkompensation for de tab, der er indtrådt i mellemtiden.*
- *Forsinkelser kan kun tillades, hvis det kan godtgøres, at de ikke modvirker målet om »ingen nettotab« for den globale sammenhæng i Natura 2000-nettet.*
- *Forsinkelser må f.eks. ikke tillades, hvis de fører til tab af population for arter, der er beskyttet på lokaliteten i henhold til bilag II i habitatdirektivet eller bilag I i fugledirektivet. Prioriterede arter, der er opført i bilag II til habitatdirektivet, fortjener særlig opmærksomhed.*
- *Tidsplanen for gennemførelsen af kompensationsforanstaltninger kan forkortes afhængigt af, om de væsentlige negative virkninger forventes at finde sted på kort, mellemlang eller lang sigt.*

Det kan være tilrådeligt at træffe særlige foranstaltninger til udligning af foreløbige tab, der kan indtræde, før bevaringsmålsætningerne er opfyldt. For at undgå uventede forsinkelser, der kan mindske foranstaltningernes effektivitet, skal alle forholdsregler af teknisk, juridisk eller finansiell art, der kræves til gennemførelsen af kompensationsforanstaltningerne, være på plads, før gennemførelsen af planen eller projektet påbegyndes.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 5.5.6, for yderligere oplysninger.

Den tid, der kræves for at opgradere, genoprette eller genindsætte de økologiske funktioner, afhænger af naturtypernes og arternes biologi og økologi. Dette skal derfor vurderes fra sag til sag og kan kræve og kan kræve undersøgelse af eller søgning efter dokumentation for genopretning fra lignende situationer.

Et eksempel på den mulige forsinkelse i forbindelse med genopretning af levesteder på græsarealer findes i boks 21 nedenfor.

Boks 21

Tid til genopretning af levesteder på græsarealer

22 undersøgelser fra syv europæiske lande indeholder oplysninger om, hvor lang tid det tager at genoprette græsarealer. Dette omfatter 16 gentagne forsøg, hvoraf ni også blev kontrolleret, og tre var revisioner. I seks undersøgelser blev der påvist positive tegn på genopretning på under fem år, i 11 undersøgelser inden for ti år, og i to undersøgelser tog genopretningen over ti år. I seks undersøgelser blev der påvist begrænsede eller langsomme ændringer i plantesamfundene efter genopretning.

Kilde: Restoration Evidence. Action: Restore/create species-rich, semi-natural grassland. <http://www.restorationevidence.org>.

d) Evaluering og overvågning af kompensationsforanstaltninger omhandlet i artikel 6, stk. 4

For at opfylde forpligtelsen til at bevare sammenhængen i Natura 2000-nettet skal det program for kompensationsforanstaltninger, der er omhandlet i artikel 6, stk. 4, påvise deres effektivitet og dokumentere dette.

Geografisk beliggenhed, omfang og tidsplan er alle afgørende faktorer for en vellykket kompensation. Passende kompensationsforhold er også afgørende for at sikre, at kompensationen er effektiv, inden planen eller projektet får virkninger.

Kompensationsforanstaltningerne skal udformes og gennemføres på en omfattende og videnskabeligt forsvarlig måde, dvs.:

- der målrettes mod bevaringsmålsætningerne, de centrale elementer og de økologiske funktioner, der skal kompenseres for, i det rigtige forhold
- de krævede ledsageforanstaltninger, herunder tekniske, administrative og finansielle, er blevet indarbejdet
- tidsplanen for gennemførelsen af de enkelte opgaver inden for hver foranstaltning, herunder levering af vedligeholdelsesarbejde og overvågning, er tilstrækkeligt detaljeret
- det videnskabelige grundlag, der dokumenterer effektiviteten af hver kompensationsforanstaltning, forklares og dokumenteres specifikt for den virkning, de har til formål at kompensere for
- det angives, hvor lang tid det tager at opnå de forventede resultater af hver af de foreslåede foranstaltninger
- prioriteringen af foranstaltningernes gennemførelse er berettiget på grundlag af Natura 2000-bevaringsmålsætningerne og den videnskabelige dokumentation.

Der redegøres for nogle af de kritiske elementer for effektive kompensationsforanstaltninger i forhold til deres placering, tidspunkt og omfang nedenfor. Eksempler på, hvordan disse elementer er blevet anvendt i praksis, gives i afsnit 3 i bilaget.

Tabel 12

Centrale elementer for effektive kompensationsforanstaltninger

Placering	Skal gøre det muligt at opretholde den globale sammenhæng i Natura 2000-nettet
	Bør have — eller kunne udvikle — de særlige elementer, strukturer og funktioner, der kræves for at opnå kompensation, ifølge resultaterne af den passende vurdering.
	Skal tage behørigt hensyn til kvalitative økologiske aspekter som f.eks. den unikke karakter af de elementer, der vil blive forringet.
	Skal fastlægges ved omhyggelig analyse af de lokale økologiske forhold, således at kompensationen både er mulig og placeres så tæt som muligt på det område, der berøres af planen eller projektet.
	Skal ligge i den samme biogeografiske region (for områder udpeget efter habitatdirektivet) eller i samme udbredelsesområde, på samme trækrute eller i samme overvintringsområde for fuglearter (dvs. områder, der er udpeget efter fugledirektivet) i den pågældende medlemsstat.
Omfang	Bestemmes ved: — det omfang af planens eller projektets negative indvirkning på de centrale elementer og økologiske processer, som underminerer Natura 2000-lokalitetens integritet — videnskabelig dokumentation for foranstaltningernes kapacitet til at opnå de forventede resultater med hensyn til at opretholde den globale sammenhæng i Natura 2000-nettet.
	Fastsættes bedst fra sag til sag på grundlag af de oplysninger, der er fremkommet ved den passende vurdering i henhold til artikel 6, stk. 3.
	Fastsættes i første omgang med det formål at opveje worst case-scenarierne for sandsynlige negative virkninger.
	Konstateres ved hjælp af overvågning og rapportering om resultater af økologiske funktioner.

Tidsplan	Skal sikre kontinuitet i de økologiske processer, der er afgørende for bevaringen af den biologiske struktur og de funktioner, der bidrager til den globale sammenhæng i Natura 2000-nettet.
	Tager hensyn til samordningen mellem gennemførelsen af planen eller projektet og gennemførelsen af kompensationsforanstaltningerne.
	Afhænger af den tid, det tager at udvikle naturtyperne og/eller genoprette eller etablere populationerne i et givet område.
	Skal sikre det juridiske grundlag, der kræves for, at kompensationsforanstaltningerne kan gennemføres på lang sigt, og lokaliteterne skal beskyttes, overvåges og vedligeholdes, før de pågældende naturtyper og/eller arter påvirkes.
	Kan kræve, at der træffes særlige foranstaltninger til udligning af foreløbige tab, der kan indtræde, før bevaringsmålsætningerne er opfyldt.
	Kræver, at der indføres robuste og udførlige overvågningsprogrammer, der kan bruges til at vurdere kompensationsforanstaltningernes effektivitet.

Det bør kontrolleres, om der ydes en effektiv kompensation, ved hjælp af passende overvågning.

En effektiv overvågningsproces kan kræve følgende elementer:

- en overvågningsplan, der er aftalt med den kompetente myndighed
- indgåelse af en aftale med en specialiseret virksomhed eller en anden enhed om udførelse af overvågningen
- udpegning af de elementer, der skal overvåges: elementer af fauna og flora, vandstrømme, jordbundskvalitet osv.
- aftale om tidsplanen for rapportering (årlig, hvert andet år osv.)
- aftale om overvågningsrapporten
- dokumentation af arbejdets forløb (billeder, feltrapporter osv.)
- mekanisme til lagring og deling af resultaterne
- samarbejde med forskere med henblik på offentliggørelse af resultaterne af kompensationen i et videnskabeligt dokument.

Overvågningen og evalueringen af kompensationsforanstaltninger skal også give mulighed for at tage hensyn til negative virkninger på Natura 2000-lokaliteter, som ikke kunne forudses i den passende vurdering. Hvis kompensationsforanstaltningerne viser sig ikke at være tilstrækkelige til at opveje disse nye virkninger, skal de eventuelt ændres, således at det endelige mål om at sikre den globale sammenhæng i Natura 2000-nettet fortsat er muligt.

Overvågningen af kompensationsforanstaltninger bør koordineres nøje med den overordnede overvågning af virkninger og afhjælpende foranstaltninger (se afsnit 3.2.4). Denne tilgang er i overensstemmelse med kravet i EU's politik om at koordinere overvågningsprogrammer, der udspringer af forskellige retsakter, for at forbedre effektiviteten i deres forvaltning.

I nogle tilfælde kan der være behov for en fleksibel forvaltning — som er en systematisk tilgang til forbedring og tilpasning af bevarelsesforanstaltninger ved at lære af forvaltningsresultater — som kan sikres gennem en juridisk aftale. I denne forbindelse kan fleksibel forvaltning anvendes til at forbedre gennemførelsen af kompensationsforanstaltninger, hvis behovet for regelmæssig evaluering af foranstaltningernes faktiske resultater udløses af usikkerhed. Dette er især relevant i de tilfælde, hvor påvirkningens omfang og dermed omfanget af kompensationen ikke er klart (f.eks. når der kompenseres for virkningerne af udviklingen af oversvømmelsesbeskyttelse på kysten af en beskyttet lokalitet).

e) **Fastsættelse af kompensationsforanstaltninger for planer**

I planlægningsfasen kan der være visse i fastsættelsen af de nødvendige kompensationsforanstaltninger. Vurderingen og udpegningen af negative virkninger af en plan for målelementerne på visse Natura 2000-lokaliteter danner grundlag for at definere behovet for kompensationsforanstaltninger. Hvis der er tilstrækkelig sikkerhed med hensyn til de forventede virkninger på naturtyper, arter eller naturlige processer, og der er god viden om omfanget og størrelsen af disse virkninger, kan det være muligt at fastlægge passende kompensationsforanstaltninger, en passende placering og en passende tidsplan.

Der kan dog mangle detaljerede oplysninger om virkningerne af nogle af planens komponenter i selve planerne. I sådanne tilfælde er det måske kun muligt at fastlægge den form for kompensationsforanstaltninger, der kræves på projektniveau, f. eks. for at kompensere for tab af visse naturtyper eller etablere yderligere levesteder for visse arter. Behovene bør så vidt muligt kvantificeres, f.eks. overfladeareal til genopretning af naturtyper.

Det bør under alle omstændigheder sikres, at de nødvendige kompensationsforanstaltninger fastlægges, planlægges og gennemføres på et passende niveau. Planen kan indeholde en definition af de foreløbige kompensationsforanstaltninger. Dette bør ledsages af retningslinjer, kriterier og tilgange, som kræver en mere udførlig og detaljeret definition, når udarbejdelsen af planen gør det muligt at udføre denne opgave.

Tabel 13 nedenfor indeholder en oversigt over spørgsmål, der er relevante for udformningen, gennemførelsen og overvågningen af programmet af kompensationsforanstaltninger.

Tabel 13

Aspekter, der skal tages i betragtning i programmet af kompensationsforanstaltninger for planer

Kompensationsområde:

- kompensationens beliggenhed og areal (herunder kort) og
- status og tilstand i kompensationsområderne.

Arter og naturtyper, der er genstand for kompensation:

- den tidligere status og tilstand i kompensationsområderne for de arter og naturtyper, der er genstand for kompensation, og
- en redegørelse for, hvordan de foreslåede kompensationsforanstaltninger forventes at opveje de negative virkninger på lokalitetens integritet, og vil gøre det muligt at bevare sammenhængen i Natura 2000-nettet.

Teknisk funktion:

- de teknikker og metoder, der anvendes til at indføre de foreslåede kompensationsforanstaltninger, og
- evaluering af deres forventede effektivitet.

Administrative foranstaltninger:

- færdiggørelse af de administrative foranstaltninger, der er indført for at lette gennemførelsen af kompensationsforanstaltningerne (f.eks. planlægningsgarantier), og
- udpegning af eventuelle yderligere administrative foranstaltninger, der kræves for at sikre, at kompensationsforanstaltningerne gennemføres fuldt ud.

Timing af kompensationsforanstaltninger:

- tidsplan for gennemførelse af kompensationsforanstaltningerne (herunder gennemførelse på lang sigt — se afsnittet om omkostninger nedenfor) med angivelse af, hvornår de forventede resultater vil blive opnået
- tidsplan for fremsendelse af overvågningsresultaterne til de kompetente myndigheder og
- tidsplan for overtagelse af overvågningsopgaverne for programmet af kompensationsforanstaltninger.

Kompensationsomkostninger:

- de faktiske omkostninger i forbindelse med de gennemførte foranstaltninger
- omkostningsafvigelse i forhold til de omkostninger, der er planlagt i programmet af kompensationsforanstaltninger, og
- eventuel tidsmæssig differentiering af omkostningerne afhængigt af den administrative koordinering (f.eks. køb af arealer, engangsbetalinger i forbindelse med rettigheder til ressourceanvendelse og/eller regelmæssige betalinger til specifikke tilbagevendende foranstaltninger).

Tabel 14

Sammenfattende tjekliste over centrale spørgsmål, der skal tages i betragtning ved udformningen af kompensationsforanstaltninger

Foranstaltningstype	Beskrivelse	Elementer, der skal medtages
Teknisk	Teknisk plan De aktiviteter, der skal gennemføres, med angivelse af deres relevans i medfør af: — den oprindelige lokalitets bevaringsmålsætninger og — deres forhold til opretholdelsen af den globale sammenhæng i Natura 2000-nettet.	Målsætninger og målværdier , der er tilpasset lokalitetens bevaringsmålsætninger
		Beskrivelse af de foreslåede kompensationsforanstaltninger
		Demonstration af foranstaltningernes tekniske gennemførlighed i lyset af deres bevaringsmålsætninger — økologisk funktion
		Veldokumenteret videnskabelig redegørelse for aktiviteterne effektivitet med hensyn til at kompensere for planens eller projektets negative virkninger
		Prioritering af aktiviteterne ifølge bevaringsmålene — tidsplan tilpasset naturbeskyttelsesmålene
		Oversigt over overvågningen — for hver aktivitet og generelt
Finansiel	Finansieringsplan De økonomiske omkostninger ved gennemførelsen af programmet for kompensationsforanstaltninger	Budgetfordeling efter omkostningskategori
		Budgetfordeling efter tidsplanen for gennemførelsen
		Demonstration af foranstaltningernes økonomiske gennemførlighed i overensstemmelse med den krævede timing og tidsplanen for godkendelse af midlerne
Juridisk og administrativ	Garantier for naturbeskyttelse	Gennemførlighedsanalyse af forvaltningsrettigheder : for hver aktivitetstype og for hver passende placering (køb, leje, forpagtning osv.)
		Demonstration af foranstaltningernes juridiske og/eller finansielle gennemførlighed i lyset af den hertil påkrævede tid
		Fastlæggelse af krav til kommunikation til offentligheden
Koordinering og samarbejde — offentlige myndigheder	Roller og ansvarsområder i forbindelse med gennemførelse og rapportering	Behov for høring, koordinering og samarbejde tilpasset tidsplanen: aftale om og godkendelse af kompensationsprogrammet mellem Natura 2000-myndighederne, vurderingsmyndighederne og bygherren
		Overvågningsplan baseret på indikatorer for de fremskridt, der gøres i forhold til bevaringsmålsætningerne med rapporteringsplan og fremtidige forbindelser til eksisterende vurderings- og overvågningsforpligtelser

4. STRATEGISK PLANLÆGNING OG PASSENDE VURDERING AF PLANER

4.1. Strategisk planlægning

Konflikter med Natura 2000-lokaliteter og EU-beskyttede arter og naturtyper kan effektivt forebygges ved at tage de miljømæssige konsekvenser af nye udviklingsprojekter i betragtning på et tidligt trin i den strategiske planlægning. Dette kan ske gennem en regional eller national udviklingsplan for sektorspecifikke aktiviteter (f.eks. inden for energisektoren, transport, udvindingsaktiviteter og akvakultur) eller gennem arealanvendelsesplaner eller andre fysiske planer. En strategisk plan gør det muligt at integrere miljøforhold og -krav, særligt krav vedrører naturbeskyttelse, i en tidlig planlægningsfase, således at risikoen for potentielle konflikter på projektniveau senere kan undgås eller minimeres, og at afgøre, om og hvordan de enkelte udviklingsprojekter kan gennemføres.

I forbindelse med anvendelsen af habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4, kan der tages hensyn til de mulige konsekvenser af planlagte aktiviteter på Natura 2000-lokaliteter i større målestok og på en omfattende måde gennem strategisk planlægning. På denne måde tages der hensyn til lokaliteternes følsomhed på et tidligt tidspunkt, hvor der er flere muligheder for at opfylde udviklingsmålsætningerne og samtidig mindske deres potentielle miljøvirkninger. Dette vil f.eks. hjælpe med at udpege egnede eller uegnede beliggenheder til specifikke aktiviteter og minimere risikoen for potentielle konflikter med Natura 2000-lokaliteter på individuelt projektniveau.

Med strategisk planlægning er det muligt at:

- fremme en mere interaktiv og gennemsigtig planlægningsproces og støtte tidlig dialog med relevante myndigheder, interessegrupper osv., hvilket kan reducere den samlede tid, der skal afsættes til tilladelsesproceduren, betydeligt
- opstille en bredere og mere hensigtsmæssig ramme for overvejelse af potentielle kumulative virkninger med andre planer eller projekter og realistiske alternativer
- undgå eller reducere antallet af potentielle lokalitetsspecifikke konflikter på et senere tidspunkt i udviklingsprocessen, når de finansielle og juridiske ressourcer er blevet forpligtet, og der er mindre råderum
- give bygherrerne relevante oplysninger og retssikkerhed med hensyn til miljøhensyn, der måske skal tages i betragtning allerede under det indledende projektkoncept
- forbedre omkostningseffektiviteten på lang sigt (hvis der tages højde for eventuelle afhjælpende foranstaltninger i en tidlig planlægningsfase, vil det sandsynligvis være teknisk lettere og billigere at integrere dem)
- analysere brede alternativer, f.eks. etablering af grøn infrastruktur i stedet for »grå infrastruktur« støtte udviklingen af nye, kreative og innovative løsninger (herunder naturbaserede) og potentielle win-win-situationer
- bidrage til at give offentligheden et mere positivt syn på projektet og de ansvarlige institutioner.

Eksempler på strategisk planlægning, der er relevant for Natura 2000, findes i afsnit 5 i bilaget til dette dokument.

4.2. Passende vurdering af planer

Den overordnede proceduremæssige ramme for integrering af miljøhensyn på strategisk planlægningsniveau er fastsat i den strategiske miljøvurdering i overensstemmelse med SMV-direktivet ⁽⁴⁰⁾. I henhold til SMV-direktivets artikel 3, stk. 2, litra b), skal der gennemføres en miljøvurdering for en plan, hvis en passende vurdering i henhold til habitatdirektivet vurderes at være nødvendig (dvs. hvis planen kan have en væsentlig indvirkning på en Natura 2000-lokalitet ⁽⁴¹⁾).

⁽⁴⁰⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2001/42/EF af 27. juni 2001 om vurdering af bestemte planers og programmers indvirkning på miljøet (EFT L 197 af 21.7.2001, s. 30).

⁽⁴¹⁾ C-177/11, præmis 24, hvori det også lyder: »Den undersøgelse, der foretages for at fastslå, om sidstnævnte forudsætning er opfyldt, er nødvendigvis begrænset til spørgsmålet om, hvorvidt det på grundlag af objektive omstændigheder kan udelukkes, at den pågældende plan eller det pågældende projekt påvirker den berørte lokalitet væsentligt«.

Habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, finder anvendelse på alle planer, der kan påvirke Natura 2000-lokaliteter væsentligt. Som forklaret ovenfor og i artikel 6-vejledningen har udtrykket »plan« en bred betydning, herunder arealanvendelsesplaner og fysiske planer for det maritime rum ⁽⁴²⁾, samt sektorspecifikke planer eller programmer.

Vurdering af sådanne planer i henhold til artikel 6, stk. 3, og den passende vurdering heraf foretages efter de samme trin som beskrevet i kapitel 3 i dette dokument. Der er dog også visse særlige forhold ved vurderingen af planer, der er nærmere beskrevet nedenfor. Disse særlige forhold vedrører mulige begrænsninger og egnede tilgange, der kan benyttes til at overvinde de vanskeligheder og usikkerheder, der er forbundet med mangel på detaljerede oplysninger eller utilstrækkelig definition af alle elementer, komponenter og foranstaltninger i planen.

Selve planens detaljeringsgrad afgør omfanget og rækkevidden af den passende vurdering, men vurderingen skal under alle omstændigheder tage sigte på at udpege følsomme eller sårbare områder eller andre potentielle risici eller konflikter med Natura 2000-lokaliteter, således at der kan tages hensyn til disse i planlægningsprocessens senere faser.

Kommunale planer eller byplaner kan f.eks. indeholde tilstrækkelige oplysninger til at fastslå potentielle negative virkninger på Natura 2000-lokaliteter med en høj grad af sikkerhed. For bredere fysiske planer eller sektorplaner på regionalt eller nationalt plan, hvor placeringen og udformningen af alle de vigtigste komponenter endnu ikke er fastlagt, er det derimod ofte kun muligt at udpege potentielle virkninger af nogle af foranstaltningerne eller komponenterne i planen på et generelt plan, uden at de specificeres på lokalitetsniveau. Bredere planer kan imidlertid bruges til at dirigere yderligere udviklingsprojekter hen imod områder, hvor der er mindre risiko for potentielle konflikter med Natura 2000 (f.eks. risikokort for vilde dyr og planter).

Vurderingen bør stå i et rimeligt forhold til det geografiske omfang, planens detaljeringsgrad og de sandsynlige virkninger art og omfang. I nogle tilfælde kan alle de mulige indvirkninger på de enkelte lokaliteter ikke analyseres i detaljer på dette trin. Der skal udføres en analyse, der er tilstrækkelig til at udpege:

- de væsentligste virkninger for Natura 2000-nettet som sådant, herunder udpegning af de Natura 2000-lokaliteter, der sandsynligvis vil blive berørt, samt de mulige indvirkninger på lokaliteternes konnektivitet, og i lyset af eventuelle nationale eller regionale bevaringsmålsætninger for arter og naturtyper, der er beskyttet af fugledirektivet og habitatdirektivet
- mulige brede afhjælpende foranstaltninger, f.eks. udelukkelse af områder med følsom biodiversitet, eller anvendelse af bestemte standarder og bestemt bedste praksis (f.eks. minimumstæthed af faunapassager, brug af støjskærme og hensyn til yngleperioder)
- mulige alternativer, herunder andre placeringer af projekter eller forskellige metoder til at opnå de forventede resultater (f.eks. brug af forskellige transportformer eller teknologier til energiproduktion)
- potentielle kumulative virkninger under hensyntagen til eksisterende eller foreslåede planer, programmer og strategier.

For strategiske planer bør analysen som minimum fokusere på potentielle virkninger og alvorlige risici, hvis det ikke er muligt at udpege virkningerne på de enkelte lokaliteter. Lokalitetsspecifikke virkninger skal da analyseres på projektniveau. I sådanne tilfælde bør der ved den passende vurdering i det mindste fokuseres på at bestemme, hvilke Natura 2000-lokaliteter der kan blive påvirket negativt (også uden for Natura 2000), og bestemme virkningerne på konnektivitet, fragmentering og andre forhold på netniveau. Dette kan bruges til at målrette omfanget af og fokus for vurderingen af de enkelte projekter.

Hvis der er usikkerhed om negative virkninger på relevante elementer på Natura 2000-lokaliteter og deres bevaringsmålsætninger, kan det være hensigtsmæssigt at udføre og registrere en risikovurdering, som kan omfatte følgende aspekter:

- de potentielle farer i forbindelse med planen og deres sandsynlige konsekvenser for bevaringsmålsætningerne for det særlige bevaringsområde, området af fællesskabsbetydning eller elementerne i det særligt beskyttede område

⁽⁴²⁾ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/89/EU af 23. juli 2014 om rammerne for maritim fysisk planlægning (EFT L 257 af 28.8.2014 s. 135).

- for hver fare sandsynligheden for, at faren vil påvirke bevaringsmålsætningerne for det særlige bevaringsområde/det særligt beskyttede område
- for hver fare omfanget, den sandsynlige varighed og irreversibilitet eller reversibilitet af virkningen (med kort angivelse af de antagelser eller den dokumentation, der ligger til grund for denne konklusion).

Det bør dog erindres, at det underliggende mål til enhver tid er at undgå eller fjerne enhver risiko for skadelige virkninger på Natura 2000-lokaliteternes integritet eller at fjerne enhver rimelig grund til bekymring for, at en sådan skadelig virkning kan forekomme, når planen gennemføres.

Gennem vurderingen af virkningerne af planer i henhold til artikel 6, stk. 3, og gennem den vurdering, der foretages i overensstemmelse med de gældende procedurer for strategiske miljøvurderinger, er det muligt at udpege de aktiviteter eller elementer i planen, der med sikkerhed vil forårsage skade på Natura 2000-lokaliteternes integritet, selv om der gennemføres afhjælpende foranstaltninger. Sådanne aktiviteter eller elementer kan derfor udelukkes fra planen på dette tidspunkt. Med denne vurdering kan der også opstilles en oversigt over de øvrige aktiviteter, der kan være skadelige for beskyttede naturtyper og arter, således at vurderingen på projektniveau kan målrettes bedre.

Fremtidige projekter, der skal gennemføres efter en plan, bør dog være i overensstemmelse med resultatet af den passende vurdering, der er udført for den strategiske fysiske plan/sektoerplanen. Dette erstatter ikke kravet om en passende vurdering af fremtidige projekter, der udspringer af denne plan.

Der er klare forbindelser og analogier mellem passende vurdering af planer og strategisk miljøvurdering, som er omhandlet i afsnit 5. Det anbefales derfor, at den strategiske miljøvurdering koordineres med den passende vurdering. Der er tale om parallelle, men særskilte processer, som sædvanligvis overlapper hinanden, men som også er forskellige på en række centrale punkter. Den passende vurdering har et snævrere fokus og kræver strengere test, hvor bevaring og beskyttelse af Natura 2000-lokaliteter er i centrum. Resultaterne af og anbefalingerne fra den passende vurdering er obligatoriske og skal indarbejdes i og indgå i en plan, der forelægges til godkendelse. Resultaterne af den passende vurdering skal med andre ord ikke kun tages i betragtning, de er også en betingelse for, at planen eller projektet kan blive godkendt.

Der bør føres et særskilt dossier med den passende vurdering under hele processen med at udarbejde eller revidere planen. Dette dossier bør indeholde kopier af al dokumentation, der er relevant for den passende vurdering, og kan bruges til at registrere, hvordan miljøhensyn er blevet integreret i planen.

Det kan være hensigtsmæssigt at planlægge opfølgning og revurdering af de forventede virkninger og risici gennem planens levetid. Dette vil sikre, at forudsigelserne og skønnene er realistiske, og udpege eventuelle nye virkninger, der ikke er taget højde for på grund af manglende oplysninger, eller som opstår efter indførelse af nye elementer eller ændringer i planen. Den »endelige« passende vurdering af en plan skal baseres på dens endelige version. Hvis planen ændres væsentligt på et tidspunkt inden vedtagelsen, bør ændringerne også behandles i den passende vurdering i en iterativ proces.

4.3. Risikokortlægning

Udpegning af egnede placeringer eller udelukkelse af uegnede placeringer kan være en del af den passende vurdering af planer. Vurderingen skal baseres på en grundig analyse af, i hvor høj grad de EU-beskyttede naturtyper og arter, der findes i hele området for det foreslåede projekt, er sårbare over for de planlagte aktiviteter.

Risikokortlægning anvendes ofte til at udpege områder, der kan være særligt følsomme over for sektorspecifikke udviklingsaktiviteter. Risikokortlægning anvendes f.eks. til at udpege følsomme fugle- og flagermusområder, som kan være uegnede til projekter vedrørende udvikling af vindenergi, eller til at udpege potentielle konfliktområder for industrielle aktiviteter eller boligbyggeri.

Risikokort kan bruges på et tidligt tidspunkt i planlægningsprocessen til at udpege områder med økologiske samfund, som er følsomme over for en bestemt påvirkning eller aktivitet. De kan danne grundlag for strategiske planlægningsbeslutninger i den udviklingsprocessens indledende fase med udvælgelse af lokaliteter og kan være af regionalt, nationalt eller tværnationalt omfang.

Anvendelsen af risikokort fjerner ikke behovet for en lokalitetsspecifik passende vurdering efter habitatdirektivets artikel 6 og for VVM-vurderinger. De kan imidlertid anvendes under passende vurderinger og VVM-undersøgelser og efter udstedelse af godkendelse som grundlag for detaljeret placering og eventuelle forvaltningskrav.

Ved risikokortlægning anvendes geografiske informationssystemer (GIS) til at samle, analysere og vise fysiske og geografiske data, som er baseret på eksisterende fysiske biodiversitetsdata om arter og/eller lokaliteter. I nogle tilfælde skal data dog indsamles specifikt som grundlag for et risikokort, der er relevant for en specifik plan.

Risikokort skal ajourføres regelmæssigt. Hyppigheden og omfanget af disse ajourføringer er et vigtigt aspekt, der skal tages i betragtning i forbindelse med udformningen af risikokort, da økologiske samfund er dynamiske, og det kan være vanskeligt at forudsige deres adfærd. Risikokort for vilde dyr og planter skal derfor altid fortolkes med forsigtighed.

Kommissionen har udarbejdet *Wildlife Sensitivity Mapping Manual* ⁽⁴³⁾, som er et praktisk redskab til udvikling af risikokort for vilde dyr og planter i forbindelse med vedvarende energi. Denne håndbog giver et overblik over datasæt, metoder og GIS-applikationer. Den fokuserer på arter og habitater, der er beskyttet af EU's naturdirektiver, særligt fugle, flagermus og havpattedyr. Den indeholder også en trinvis gennemgang af, hvordan risiko for vilde dyr og planter udarbejdes, som er gengivet i boks 22 nedenfor.

Boks 22

Trin i processen for risikokortlægning

- 1) *Udpeg de typer udviklingsprojekter (projekter, aktiviteter, infrastruktur osv.), der skal medtages, og de arter og naturtyper, der sandsynligvis vil blive berørt. I den forbindelse skal følgende tages i betragtning:*
 - arter/naturtyper, der sandsynligvis vil blive berørt af udviklingsprojektet (i enhver livscyklusfase), og alle faser i livshistorikken (yngletid, træktid osv.)
 - forskellige udviklingsfaser (f.eks. anlæg og drift) samt tilhørende infrastruktur
 - hvilke arter/naturtyper der er følsomme over for udvikling
 - hvilke arter/habitater der skal beskyttes (f.eks. i henhold til fugledirektivet og habitatdirektivet)
 - hvordan arter kan blive påvirket: f.eks. tab og forringelse af levesteder, sammenstød med infrastruktur, undgåelse, fortrængning og barrierevirkninger.
- 2) *Sammensæt udbredelsesbaserede datasæt for følsomme arter, naturtyper og andre relevante faktorer.*
 - Gennemgå, hvilke data der foreligger, og overvej, om der bør indsamles yderligere data.
 - Hvis datasættene er fysisk ufuldstændige, overvejes det, om der skal anvendes en model baseret på habitat- og landskabsprædiktorer til at forudsige udbredelsen i lokaliteter med manglende data.
 - Det er også vigtigt at fremhæve mangler ved data og andre metodemæssige mangler.
- 3) *Fastlæg et system til vurdering af følsomhed.*
 - Tildel følsomhedsscorer til arter og naturtyper på grundlag af de identificerede karakteristika (naturtypens skrøbelighed, bevaringsstatus, artsadfærd osv.)
- 4) *Udarbejd kortet.*
 - Find frem til det mest hensigtsmæssige kortlægningsformat, den mest hensigtsmæssige GIS-software, den mest hensigtsmæssige kortenhed osv.
 - Opstil et kvadratnet baseret på en egnet kortlægningsenhed, og læg artsudbredelser (eller modeller) og potentielt andre nyttige datasæt, herunder relevante bufferzoner, ovenpå.
 - Identificer de arter, der forekommer i hver celle i kvadratnettet.

⁽⁴³⁾ Findes på https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidance_en.htm.

— For hvert kvadratnet beregnes en score ved hjælp af systemet til vurdering af arternes følsomhed.

5) *Fortolk kortet*

- Inddel følsomhedsscorerne i kategorier efter deres følsomhed (f.eks. meget høj, høj, middel eller lav) eller i kategorier, der angiver bestemte krav (f.eks. forbudsområder i forhold til områder med lav risiko).
- Der udvikles vejledningsmateriale til kortet, som udførligt forklarer, hvilke data der anvendes, hvordan kortet er udarbejdet, hvordan det skal fortolkes, og hvilke forbehold der tages med hensyn til fortolkningen.

Nationale eksempler på risikokort vises nedenfor.

Boks 23

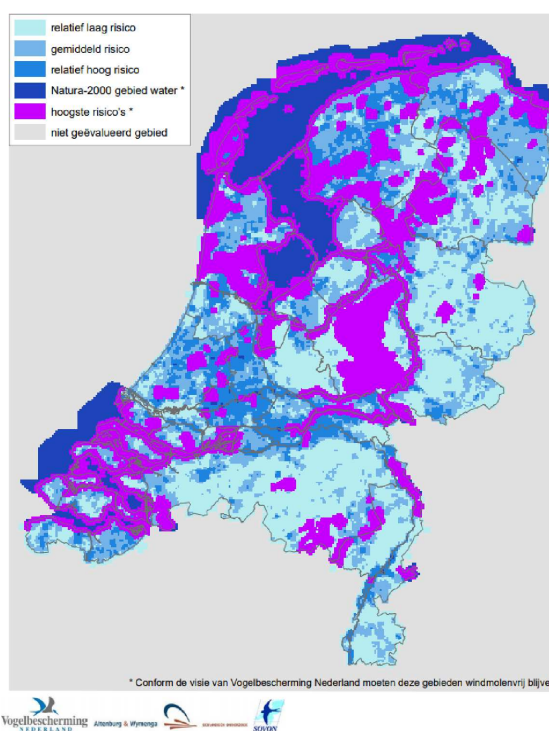
Nederlandenes nationale risikokort for vindmølleparker

National Wind Turbine Risk Map for Nederlandene er et geografisk kortlægningsværktøj til tidlig screening af projekter vedrørende udvikling af vindmølleparker på land. Værktøjet fokuserer på terrestriske fuglebestande og omfatter områder af ornitologisk betydning såsom vigtige trækruter, landbrugsarealer af høj naturværdi og vigtige ynglepladser. Værktøjet bruges til at måle risikoen for fuglearter med hensyn til deres bevaringsmæssige betydning. Det omfatter ikke en vurdering af arternes følsomhed over for sammenstød.

Data blev indsamlet fra en række forskellige kilder, herunder den nationale tælling af ynglefugle, tællinger af vandfugle og fugle, der yngler i kolonier, data fra BAMBAS-modellen for flyvende fugles fuglebiomasse), Natura 2000-lokaliteter og fortegnelser over specifikke sjældne fugle. Vigtige trækruter blev også taget i betragtning. Der blev udarbejdet risikokort for specifikke følsomme fuglearter eller grupper af arter som individuelle lag, f.eks. vandfugle, engfugle, svaner og gæs samt fourageringsområder for Natura 2000-arter og arter på rødlisten. De enkelte lag blev brugt til at producere det endelige risikokort.

For hvert »lag« på kortet blev kvadratnetcellerne i Nederlandene klassificeret som værende af lav, moderat eller høj risiko baseret på lokalitetens betydning og/eller antallet af tilstedeværende arter. Der blev udpeget bufferzoner for hver art, som blev anvendt på kortene. Scorene fra de forskellige kvadratnetceller blev samlet i det endelige kort.

Dette værktøj har vist sig at være et nyttigt som screeningsværktøj. Kortet er ikke en formel del af det nederlandske planlægningssystem, men det anvendes bredt.

Overordnet risikokort, der viser risikoen fra højest risiko (violet) til relativt lav risiko (lyseblå)

(Kilde: Aarts, B. and Bruinzeel, L. (2009) De nationale windmolenrisicokaart voor vogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland/ Altenburg & Wymenga

https://assets.vogelbescherming.nl/docs/e3b4524d-5cc2-4565-a65e-3226a124837e.pdf?_ga=2.19770104.1164016512.1551712082-129991070.1550147440)

Boks 24

Et risikokortlægningsværktøj til udvikling af vandkraft i Østrig

Ved udviklingen af vandkraft benyttes der en strategisk tilgang, så de tilbageværende betydelige, følsomme og intakte strækninger af et vandløb kan beskyttes. For at støtte dette har Verdensnaturfonden (WWF) udarbejdet en økologisk helhedsplan med henblik på at tilvejebringe et teknisk velfunderet beslutningsgrundlag for vurdering af behovet for at beskytte østrigske vandområder (WWF Ökomasterplan, 2009). Undersøgelsen blev offentliggjort i 2009, og det var første gang den miljømæssige betydning af 53 af de største floder i Østrig med et vandløbsopland på over 500 km² blev vurderet. Den indeholder også de officielle data om analysen af den aktuelle tilstand fra det ministerium, der har ansvaret for at gennemføre EU's vandrammedirektiv og giver oplysninger om beskyttelsesinteresser såsom Natura 2000-lokaliteter og andre beskyttede områder.

Hver af vandstrækningerne blev kategoriseret og prioriteret efter betydning ifølge forskellige udvælgelseskriterier (f.eks. økologisk tilstand, situationen i beskyttede områder, hydromorfologi og længden af sammenhængende frie strømningsbaner). Hver vandløbsstrækning blev således rangordnet efter følgende følsomhedsklasser:

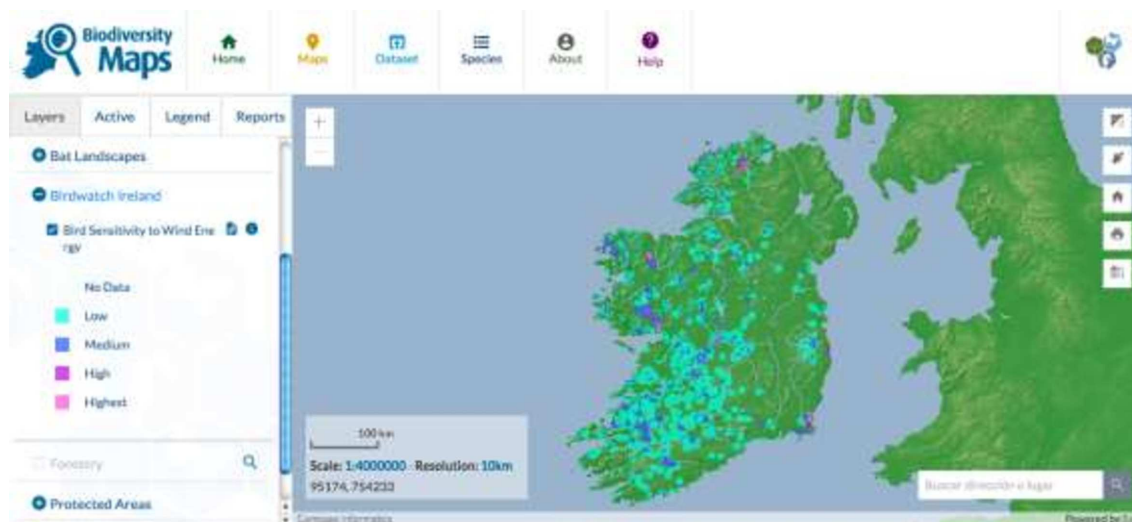
- Følsomhedsklasse 1: meget høj beskyttelsesprioritering baseret på den økologiske tilstand
- Følsomhedsklasse 2: meget høj beskyttelsesprioritering på grund af situationen i reservatet/reservaterne
- Følsomhedsklasse 3: stærkt behov for beskyttelse på grundlag af morfologi
- Følsomhedsklasse 4: meget beskyttelsesværdig på grund af længden af sammenhængende fri gennemstrømningsbane
- Følsomhedsklasse 5: potentielt beskyttelsesværdig, da database om sikker vurdering af miljøtilstand mangler
- Følsomhedsklasse 6: potentielt beskyttelsesværdig
- Følsomhedsklasse 7: lav beskyttelsesprioritering
- Følsomhedsklasse 8: eksisterende økonomisk energiudnyttelse
- Mangelfulde data (økologisk tilstand, hydromorfologi)

Boks 25

Onlineplatforme med risikokort — Irland

En webplatform giver hurtig og interaktiv adgang til en rumlig undersøgelse af miljøfølsomhed og potentialet for konflikter som følge af arealanvendelse. Den kan understøtte strategiske miljøvurderinger og passende vurderinger og i sidste ende en velfunderet planlægnings- og beslutningstagningsproces. Irlands Biodiversity Data Centre-portal giver f.eks. adgang til et fuglerisikokort for vindenergi via et onlinewebværktøj.

Kilde: <https://maps.biodiversityireland.ie/Map>

4.4. Høring og dialog i forbindelse med strategisk planlægning

I erkendelse af fordelene ved dialog og høring benytter flere og flere planlæggere efterhånden en mere interaktiv og gennemsigtig planlægningsproces. Denne tilgang tilskynder til tidlig høring af miljømyndigheder og interessenter som et vigtigt element til at sikre, at der findes acceptable og bæredygtige løsninger.

Høring under den strategiske planlægning er lige så vigtig for at nå frem til en fælles forståelse af de spørgsmål, der er på spil. Denne tilgang tilskynder også til øget samarbejde i bestræbelserne på at finde løsninger (dvs. mulige alternativer eller afhjælpende foranstaltninger) på de økologiske påvirkninger, der er udpeget i vurderingen af planen.

Høring af og dialog med naturbeskyttelsesmyndighederne fra starten er vigtig for at udpege mulige risici og konflikter i forhold til følsomme områder og arter, for bedre at forstå naturtypers og arters følsomhed over for de planlagte udviklingsprojekter og for at planlægge og udføre en passende vurdering. Høring af andre myndigheder, NGO'er, interessentgrupper og offentligheden er også påkrævet i henhold til SMV-direktivet (se boksen på s. 47 om offentlig deltagelse i henhold til VVM-direktivet og SMV-direktivet).

Deltagelse er vigtig i planens definitionsfase og under den interaktive og iterative proces med at finde frem til realistiske alternative løsninger på problematiske områder. I denne forbindelse er det vigtigt at identificere interessenter og inddrage dem i høringerne, da dette sikrer, at der i den strategiske planlægningsproces tages højde for al relevant viden og information om eventuelle konflikter.

Bygherrer og kompetente myndigheder bør arbejde tæt sammen så tidligt som muligt, hvis det forventes, at en undtagelse i henhold til artikel 6, stk. 4, vil blive gjort gældende. Dette kan ske i de tidlige faser af udarbejdelsen af et forslag, eller når det står klart, at der er behov for en undtagelse. De bør også sikre, at betingelserne for undtagelser undersøges og dokumenteres fuldt ud, da dette vil bidrage til at undgå forsinkelser i beslutningsprocessen og sikre, at der træffes gennemsigtige og forsvarlige afgørelser.

5. FORBINDELSER TIL ANDRE MILJØVURDERINGSPROCEDURER: VVM-DIREKTIVET, DIREKTIVET OM STRATEGISKE MILJØVURDERINGER OG VANDRAMMEDIREKTIVET

5.1. Strømning af miljøvurderinger

En miljøvurdering er en procedure til at sikre, at de miljømæssige konsekvenser af afgørelser tages i betragtning, før afgørelsen træffes. Der er flere EU-retsakter, der indeholder bestemmelser om miljøvurderingsprocedurer. Ud over habitatdirektivets artikel 6 er dette navnlig tilfældet med direktivet om vurdering af virkningerne på miljøet (VVM-direktivet) ⁽⁴⁴⁾, direktivet om strategisk miljøvurdering (SMV-direktivet) ⁽⁴⁵⁾ og vandrammedirektivet (artikel 4, stk. 7) ⁽⁴⁶⁾.

Ved at integrere og koordinere de krav til miljøvurderinger, der er fastsat i disse direktiver, kan effektiviteten af procedurerne for miljøgodkendelser forbedres. VVM-direktivet indeholder bestemmelser om strømning af vurderingsprocedurerne vedrørende miljøspørgsmål, som er påkrævet i medfør af forskellige EU-direktiver, herunder habitatdirektivet og vandrammedirektivet. Det kræver specifikt, at medlemsstaterne, hvor det er relevant, sikrer anvendelsen af en samordnet og/eller fælles procedure, som opfylder kravene i EU-lovgivningen (VVM-direktivets artikel 2, stk. 3).

Der er også fastsat bestemmelser om koordinerede eller fælles miljøvurderingsprocedurer, der følger af både SMV-direktivet og anden EU-lovgivning, i SMV-direktivets artikel 11, stk. 2. De har til formål at undgå dobbeltarbejde i forbindelse med vurderinger, uden at dette berører de specifikke krav i de enkelte direktiver.

Kommissionen har offentliggjort en vejledning om strømning af miljøvurderinger ⁽⁴⁷⁾.

5.2. Miljøkonsekvensvurdering, strategisk miljøvurdering og passende vurdering

Ifølge VVM-direktivet og SMV-direktivet skal projekter (og planer og programmer), som kan forventes at få væsentlige indvirkninger på miljøet, underkastes en miljøvurdering, inden de godkendes.

Kravene om at vurdere de væsentlige virkninger af planer eller projekter kan gøres gældende i medfør af VVM-direktivet eller SMV-direktivet sammenholdt med habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. I så fald kan vurderings- og godkendelsesprocedurerne gennemføres i fællesskab eller koordineret som fastsat i VVM-direktivet og SMV-direktivet. Vurderinger, der udføres i medfør af disse direktiver, kan imidlertid ikke erstatte den procedure og de forpligtelser, der er omhandlet i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4, da ingen af procedurerne går forud for den anden.

En passende vurdering kan rapporteres i rapporten omhandlet i VVM-direktivet eller i SMV-direktivet eller i en særskilt rapport. I begge tilfælde skal de oplysninger og konklusioner, der er relevante for den passende vurdering, kunne skelnes fra og adskilles fra oplysningerne omhandlet i VVM-direktivet eller SMV-direktivet. Dette er nødvendigt, da der er en række vigtige forskelle mellem VVM- og SMV-procedurerne og proceduren for den passende vurdering (se afsnit 5.2.2 nedenfor).

Ikke desto mindre er det vigtigt, at de oplysninger, der er væsentlige for den passende vurdering og resultaterne heraf, tydeligt kan adskilles og identificeres i rapporten vedrørende vurderingen af virkningerne på miljøet, så de kan adskilles fra resultaterne af den generelle vurdering af virkningerne for miljøet og den strategiske miljøvurdering. Dette er nødvendigt, da der findes en række vigtige forskelle mellem vurderingen af virkningerne på miljøet, den strategiske miljøvurdering og den passende vurdering, hvilket betyder, at en strategisk miljøvurdering eller en vurdering af virkningerne på miljøet ikke kan erstattes eller stå i stedet for en passende vurdering, eftersom ingen af procedurerne tilsidesætter den anden.

Se artikel 6-vejledningen, afsnit 4.6.1.

⁽⁴⁴⁾ Direktiv 2011/92/EU om vurdering af visse offentlige og private projekters indvirkning på miljøet, som ændret ved direktiv 2014/52/EU (EFT L 26 af 28.1.2012, s. 1).

⁽⁴⁵⁾ Direktiv 2001/42/EF om vurdering af bestemte planer og programmers indvirkning på miljøet (EFT L 197 af 21.7.2001, s. 30).

⁽⁴⁶⁾ Direktiv 2000/60/EF om fastlæggelse af en ramme for Fællesskabets vandpolitiske foranstaltninger (EFT L 327 af 22.12.2000, s. 1).

⁽⁴⁷⁾ Kommissionens meddelelse 2016/C 273/01, som findes på: <http://eurlex.europa.eu/legalcontent/EN/TEXT/?uri=OJ:C:2016:273:TOC>.

5.2.1. *Muligheder og fordele ved at strømline VVM-vurderinger, SMV-vurderinger og passende vurderinger*

Der er flere fordele ved at strømline VVM-vurderinger, SMV-vurderinger og passende vurderinger. Derved kan der f.eks. opnås en bedre forståelse af forholdet mellem forskellige miljøfaktorer, undgå dobbeltvurderinger, bidrage til en mere effektiv udnyttelse af de ressourcer, der kræves for at udføre vurderingerne, og muliggøre en bedre koordinering af godkendelsesprocedurerne.

Centrale elementer for en effektiv strømlining af passende vurderinger og VVM- og SMV-vurderinger omfatter:

- tæt samarbejde mellem de ansvarlige myndigheder
- hensigtsmæssig afgrænsning, som er almindelig praksis i VVM- og SMV-procedurerne
- tæt samarbejde og passende udveksling af oplysninger mellem de eksperter, der forbereder VVM- og SMV-proceduren, og de eksperter, der udfører den passende vurdering (f.eks. oplysninger om støj, luft, vand og jordbundsforhold fra den pågældende ekspert til eksperten i biodiversitet)
- den kompetente myndigheds kvalitetskontrol
- klare og tydelige konklusioner for hver af de strømlinede vurderingsprocedurer.

Flere bestemmelser i VVM- og SMV-direktivet er relevante for vurderingen i henhold til artikel 6, stk. 3, og kan bidrage til dens kvalitet i forbindelse med en strømlinet gennemførelse. De omfatter:

Afgrænsning:

»Anmoder bygherren herom, skal den kompetente myndighed [...] afgive en udtalelse om, hvor omfattende og detaljerede de oplysninger skal være, som bygherren skal fremlægge i miljøkonsekvensvurderingsrapporten« (VVM-direktivets artikel 5, stk. 2).

SMV-direktivet indeholder bestemmelser om obligatorisk høring af myndighederne med beføjelser på miljøområdet med henblik på at forbedre miljørapportens kvalitet: »De i artikel 6, stk. 3, omhandlede myndigheder skal høres, når der tages stilling til, hvor omfattende og detaljerede de oplysninger skal være, som skal indgå i miljørapporten« (SMV-direktivets artikel 5, stk. 4).

Sikring af vurderingens kvalitet og fuldstændighed:

»[...] sikrer bygherren, at miljøkonsekvensvurderingsrapporten udarbejdes af kompetente eksperter sikrer den kompetente myndighed, at den har, eller efter behov har adgang til, tilstrækkelig ekspertise til at undersøge miljøkonsekvensvurderingsrapporten, og indhenter den kompetente myndighed om nødvendigt sådanne supplerende oplysninger fra bygherren [...], som er direkte relevante for at nå frem til den begrundede konklusion om projektets væsentlige indvirkninger på miljøet« (VVM-direktivets artikel 5, stk. 3).

Høring og offentlig deltagelse:

»Medlemsstaterne træffer de nødvendige foranstaltninger for, at myndigheder, som på grund af deres særlige ansvar på miljøområdet eller deres lokale og regionale kompetence kan forventes at blive berørt af projektet, får mulighed for at afgive udtalelse om de oplysninger, som bygherren har fremlagt, og om ansøgningen om tilladelse [...]. For at sikre offentlighedens effektive deltagelse i beslutningsprocedurerne informeres offentligheden elektronisk og ved offentligt opslag eller ved andre egnede midler om følgende tidligt i de beslutningsprocedurer på miljøområdet, der er nævnt [...], og senest, så snart oplysningerne med rimelighed kan gives« (VVM-direktivets artikel 6).

»Medlemsstaterne sørger for, at resultatet [...], herunder grundene til, at der ikke kræves en miljøvurdering [...], gøres offentligt tilgængelige« (SMV-direktivets artikel 3).

» [Myndighederne] og [offentligheden] skal tidligt have konkret lejlighed til inden for en passende frist at udtale sig om udkastet til planen eller programmet og den ledsagende miljørapport, inden planen eller programmet vedtages, eller lovgivningsproceduren indledes. Medlemsstaterne udpeger de myndigheder, som skal høres, og som på grund af deres specifikke miljøansvar kan blive berørt af indvirkningen på miljøet af planers eller programmers gennemførelse. Medlemsstaterne identificerer offentligheden [...], herunder de dele af offentligheden, som berøres eller forventes at blive berørt af, eller som har interesse i den beslutningstagning, der er omfattet af dette direktiv, herunder relevante ikke-statslige organisationer, f.eks. sådanne, der fremmer miljøbeskyttelse, og andre berørte organisationer.« (SMV-direktivets artikel 6).

Overvågning:

»[Medlemsstaterne sikrer], at projektets særkender og/eller de foranstaltninger, der påtænkes truffet for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet, gennemføres af bygherren og fastlægger procedurene for overvågning af væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet« (VVM-direktivets artikel 8a).

»Medlemsstaterne overvåger de væsentlige miljøvirkninger af gennemførelsen af planer og programmer, bl.a. for at kunne identificere uforudsete negative virkninger på et tidligt trin og for at være i stand til at træffe enhver hensigtsmæssig afhjælpende foranstaltning« (SMV-direktivets artikel 10).

Oplysninger til offentligheden og hørte myndigheder:

»Når der er truffet afgørelse om at give eller nægte tilladelse, informerer den eller de kompetente myndigheder straks offentligheden og de myndigheder [der sandsynligvis vil blive berørt af projektet] herom, [...] og sikrer, at følgende oplysninger er tilgængelige ...: indholdet af afgørelsen og de betingelser, der eventuelt er knyttet til afgørelsen [...] de vigtigste begrundelser og overvejelser, der ligger til grund for afgørelsen« (VVM-direktivets artikel 9).

Interessekonflikt:

»Medlemsstaterne sikrer, at den eller de kompetente myndigheder udfører de opgaver, der følger af dette direktiv, på objektiv vis og ikke befinder sig i en situation, der giver anledning til en interessekonflikt. Er den kompetente myndighed også bygherren, sørger medlemsstaterne, som led i deres strukturering af administrative kompetencer, i det mindste for en passende adskillelse mellem uforenelige funktioner i forbindelse med varetagelsen af de opgaver, der følger af dette direktiv.« (VVM-direktivets artikel 9a)

Grænseoverskridende virkninger:

VVM-direktivets artikel 7 indeholder bestemmelser om vurdering af projekter med grænseoverskridende virkninger, herunder krav om at underrette en anden medlemsstat, hvis en plan eller et projekt forventes at få væsentlige virkninger for den pågældende medlemsstat. Den medlemsstat, der kan blive berørt, kan da deltage i vurderingen, hvis den ønsker det. EU har undertegnet konventionen om vurdering af virkningerne på miljøet på tværs af landegrænserne (Esbokonventionen). For at koordinere og lette vurderingsprocedurene for grænseoverskridende projekter, herunder for at gennemføre høringer i overensstemmelse med konventionen, kan de berørte medlemsstater nedsætte et fælles organ på grundlag af ligelig repræsentation.

Grænseoverskridende høringer er også omhandlet i SMV-direktivet (artikel 7). Disse bestemmelser om grænseoverskridende høringer er også yderst relevante for fugledirektivets og habitatdirektivets samt Natura 2000-nettets globale mål. De tilvejebringer nemlig et vigtigt forebyggende redskab, der kan bruges under den passende vurdering af en plan eller et projekt, hvis negative virkninger kan bringe disse mål i fare i en nabomedlemsstat.

5.2.2. Specifikke karakteristika ved den passende vurdering og forskelle i forhold til VVM- og SMV-procedurer

Det er nyttigt at strømline miljøvurderinger efter habitatdirektivet samt VVM- eller SMV-direktivet, og det anbefales i de fleste tilfælde, men det er vigtigt at være opmærksom på de specifikke karakteristika og forskelle i de respektive vurderingers omfang og fokus. Brugen af bestemte udtryk og konsekvenserne af vurderingerne kan også være forskellige. Følgende gør sig navnlig gældende:

- Den passende vurdering har fokus på beskyttelse af Natura 2000-lokaliteter, dvs. områder med høj biodiversitetsværdi af europæisk betydning, og kræver derfor strengere test. Dens konklusioner er **bindende**, idet de afgør, om en plan eller et projekt kan godkendes eller ej (de kompetente myndigheder kan først give tilladelse til planen eller projektet, *når de har forvisset sig om, at planen eller projektet ikke skader lokalitetens integritet*). Resultaterne af VVM- eller SMV-proceduren skal tages i betragtning under tilladelsesproceduren eller ved udarbejdelsen og godkendelsen af planen.
- I forbindelse med samordnede eller fælles procedurer vil det være hensigtsmæssigt at udføre den passende vurdering tidligere i processen. Dette ville forhindre en potentielt dyr og langvarig VVM- og SMV-procedure, hvis konklusionerne af den passende vurdering allerede er negative, således at der ikke kan gives tilladelse i overensstemmelse med bestemmelserne i artikel 6, stk. 3 (medmindre planen eller projektet kan gennemføres i henhold til bestemmelserne i artikel 6, stk. 4).

- I henhold til VVM-direktivet kan der gennemføres afhjælpende foranstaltninger og kompensationsforanstaltninger for at undgå, forebygge eller begrænse og om muligt neutralisere forventede væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet, især på arter og naturtyper, der er beskyttet i henhold til fugledirektivet og habitatdirektivet. Kompensationsforanstaltninger kan derfor også overvejes i forbindelse med afbødningshierarkiet for at udligne tilbageblivende virkninger og undgå et nettotab af biodiversitet.

Hvis der derimod er tale om planer og projekter, der vurderes i henhold til habitatdirektivet, vurderes afhjælpende foranstaltninger, der har til formål at undgå, forebygge eller begrænse væsentlige negative virkninger på lokalitetens integritet, efter den passende vurdering omhandlet i artikel 6, stk. 3, mens kompensationsforanstaltningerne for at udligne tilbageblivende virkninger kun anvendes som en sidste udvej i henhold til proceduren i artikel 6, stk. 4. Dette vil ske, hvis det besluttes at videreføre planen eller projektet på trods af den negative konklusion af den passende vurdering. I et sådant tilfælde skal det først påvises, at der ikke findes nogen alternative løsninger, som kan undgå at påvirke Natura 2000-lokaliteters integritet, og at planen eller projektet er begrundet i bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.

- Med hensyn til den fase i vurderingen, hvor »afhjælpende foranstaltninger« overvejes, kan afbødning i henhold til VVM-direktivet tages i betragtning allerede i screeningsfasen. Sådanne foranstaltninger kan ikke tages i betragtning i »screeningsfasen« af proceduren efter artikel 6, stk. 3, men først når negative virkninger analyseres i fasen for den passende vurdering.

De foranstaltninger, der træffes for at undgå, forebygge, begrænse og om muligt neutralisere væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet, herunder navnlig på arter og naturtyper, der er beskyttet i henhold til Rådets direktiv 92/43/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2009/147/EF, bør medvirke til at undgå enhver forringelse af miljøets kvalitet og ethvert nettotab af biodiversitet. [...]

Medlemsstaterne bør sikre, at der gennemføres afbødende og kompenserende foranstaltninger og at der fastlægges passende procedurer for overvågningen af væsentlige skadelige indvirkninger på miljøet som følge af anlæggelsen og driften af et projekt, bl. a. for at identificere uforudsete væsentlige skadelige indvirkninger, således at der kan træffes passende foranstaltninger til afhjælpning heraf.

VVM-direktivet. Præambel (Direktiv 2014/52/EU, betragtning 11 og 35).

5.2.3. **Forholdet mellem SMV-vurderinger, VVM-vurderinger og passende vurderinger og naturdirektivernes bestemmelser om streng artsbeskyttelse**

I VVM-direktivets artikel 3 hedder det, at »[m]iljøkonsekvensvurderingen skal, afhængigt af hvert enkelt tilfælde, bestå i på passende måde at påvise, beskrive og vurdere et projekts væsentlige direkte og indirekte virkninger på følgende faktorer: [...] b) biologiske mangfoldighed med særlig vægt på arter og naturtyper, der er beskyttet i henhold til direktiv 92/43/EØF og direktiv 2009/147/EF«. Lignende bestemmelser finder anvendelse i henhold til SMV-direktivets artikel 5, stk. 1.

I denne forbindelse skal det bemærkes, at fugledirektivet og habitatdirektivet, ud over den beskyttelse af lokaliteter, der er omhandlet i fugledirektivets artikel 4 og habitatdirektivets artikel 6, også indfører en ordning for streng beskyttelse af visse arter på tværs af hele deres naturlige udbredelsesområde inden for EU, dvs. både inden for og uden for Natura 2000-lokaliteter. Beskyttelsesforanstaltninger finder anvendelse på de arter, der er nævnt i habitatdirektivets bilag IV, og på alle vilde fuglearter i EU. Den nøjagtige ordlyd er fastsat i fugledirektivets artikel 5 og 12 (for dyr) og habitatdirektivets artikel 13 (for planter).

I det væsentlige kræves det, at medlemsstaterne forbyder:

- forsætlig indfangning eller drab af arter
- forsætlig forstyrrelse af disse arter, især i perioder, hvor de yngler, udviser yngelpleje, er i dvale eller vandrer
- beskadigelse eller ødelæggelse af yngle- eller rasteområder
- forsætlig ødelæggelse eller beskadigelse af deres rede og æg eller oprykning eller ødelæggelse af beskyttede planter.

Gennemførelsen af en plan eller udviklingen/driften af et projekt kan føre til konflikt med disse forbud. Under den passende vurdering og VVM- og SMV-vurderingerne bør bygherren og den kompetente myndighed derfor kontrollere, om planen eller projektet er foreneligt med disse bestemmelser om streng artsbeskyttelse. En sådan kontrol kræver, at de arter og naturtyper, der kan blive berørt, udpeges, at deres tilstedeværelse i det område, der er berørt af en plan eller et projekt, bekræftes sammen med deres yngle- og rasteområder, og at de mulige indvirkninger på arterne og af hensigtsmæssige afhjælpende foranstaltninger analyseres. Hvis virkningerne på artens individer eller deres yngle- og rasteområder bekræftes eller ikke kan udelukkes, kan det være nødvendigt at fravige bestemmelserne om streng artsbeskyttelse.

Det skal imidlertid bemærkes, at fravigelser kun er tilladt i begrænsede tilfælde, f.eks. af hensyn til sundhed og sikkerhed eller andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, forudsat at der ikke findes nogen anden brugbar løsning, og følgerne af sådanne fravigelser ikke er i strid med direktivernes generelle formål. Vilkårene for fravigelser er fastsat i fugledirektivets artikel 9 og habitatdirektivets artikel 16.

Det skal også bemærkes, at disse bestemmelser også kan finde anvendelse på planer og projekter, som er udeladt fra passende vurdering og/eller fra VVM- og SMV-vurdering. I sådanne tilfælde skal analysen af, om fravigelser i henhold til fugledirektivets artikel 9 og habitatdirektivets artikel 16 finder anvendelse, gennemføres i en særskilt procedure.

En tilladelse til at fravige streng artsbeskyttelse kan indrømmes som en særskilt afgørelse eller inden for rammerne af en kombineret tilladelse som resultat af forskellige vurderinger og godkendelsesprocedurer. Uanset hvilken metode, der benyttes, skal begrundelsen og betingelserne for en sådan fravigelse klart angives.

Yderligere oplysninger om kravene til streng artsbeskyttelse, herunder de seneste retningslinjer, kan findes på Europa-Kommissionens websted ⁽⁴⁸⁾.

5.3. Vurderinger i henhold til vandrammedirektivets artikel 4, stk. 7, koordineret eller integreret med proceduren i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3

Der er også stærke forbindelser mellem vandrammedirektivet og habitatdirektivet. De finder begge, i det mindste delvist anvendelse på det samme miljø — nemlig vandøkosystemer og terrestriske økosystemer og vådområder, der er direkte afhængige af dem. De har også stort set de samme ambitioner, idet de har til formål at sikre, at vandøkosystemerne ikke forringes, og at forbedre deres økologiske tilstand. Hvis det er relevant, bør de derfor gennemføres på en koordineret måde for at sikre, at de fungerer på en integreret måde ⁽⁴⁹⁾.

Ligesom habitatdirektivet indeholder vandrammedirektivet særlige bestemmelser om vurdering af nye udviklingsprojekters indvirkning på vandområder. I henhold til vandrammedirektivets artikel 4, stk. 7, kan myndighederne godkende undtagelser, hvis der er tale om nye ændringer og bæredygtige menneskelige udviklingsaktiviteter, som: i) fører til forringelse af vandområdets tilstand, eller ii) forhindrer opnåelsen af god økologisk tilstand, godt økologisk potentiale eller god grundvandstilstand under visse omstændigheder ⁽⁵⁰⁾.

I henhold til vandrammedirektivets artikel 4, stk. 8, skal medlemsstaterne, når de anvender artikel 4, stk. 7, sikre, at anvendelsen er i overensstemmelse med gennemførelsen af anden EU-lovgivning på miljøområdet. Hvis der i henhold til vandrammedirektivets artikel 4, stk. 7, indrømmes en undtagelse i forbindelse med et projekt, skal projektet med andre ord stadig overholde habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4, hvis det er relevant.

Hvis et udviklingsprojekt potentielt kan påvirke både et mål i henhold til vandrammedirektivet og en Natura 2000-lokalitet, skal både proceduren efter vandrammedirektivets artikel 4, stk. 7, og vurderingsproceduren efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3, gennemføres. Dette bør ske på en koordineret eller integreret måde, som det også anbefales i VVM-direktivet. Hver vurdering har sit eget fokus: Under førstnævnte vurderes det, om projektet sandsynligvis vil bringe vandrammedirektivets primære målsætninger i fare, mens det under sidstnævnte vurderes, om projektet vil påvirke en Natura 2000-lokalitets integritet negativt.

Det er imidlertid ikke til hinder for, at visse aspekter af vurderingen koordineres, f.eks. gennem undersøgelser og høringer. Hvis vandrammedirektivets procedure kan føre til udstedelse af en tilladelse, men planen eller projektet strider mod Natura 2000-kravene, skal det bemærkes, at der ikke kan gives tilladelse, medmindre bestemmelserne i artikel 6, stk. 4, finder anvendelse.

⁽⁴⁸⁾ https://ec.europa.eu/environment/nature/conservation/index_en.htm.

⁽⁴⁹⁾ Se Kommissionens ofte stillede spørgsmål om vandrammedirektivet og naturdirektiverne: <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/docs/FAQ-WFD%20final.pdf>.

⁽⁵⁰⁾ Se sag C-461/13 og C-346/14 for oplysninger om retspraksis om anvendelse af artikel 4, stk. 7.

Mens det er obligatorisk at integrere procedurer for passende vurdering med procedurerne omhandlet i VVM-direktivet, vælges dette skønsmæssigt for vandrammedirektivet. En række medlemsstater har dog allerede fastlagt eller er i færd med at fastlægge integrerede procedurer for tilfælde, hvor der kræves både en VVM-vurdering, en passende vurdering og en vurdering omhandlet i vandrammedirektivets artikel 4, stk. 7. Der opfordres til at strømline disse vurderinger i EU's vejledning om gennemførelsen af vandrammedirektivet ⁽⁵¹⁾.

Lighederne mellem vurderingen omhandlet i vandrammedirektivets artikel 4, stk. 7, og vurderingerne omhandlet i VVM-direktivet og habitatdirektivet betyder, at nogle af trinnene under de forskellige procedurer kan gennemføres samtidig. Det drejer sig om navnlig »screening«, »afgrænsning« og den nødvendige dataindsamling. En sådan strømlinet tilgang kan føre til betydelige omkostnings- og tidsbesparelser, især i fasen for dataindsamling, som kan udføres samlet, når datakravene i henhold til hvert direktiv er fastsat i de foregående trin.

Der kan opnås yderligere synergier, f.eks. med hensyn til søgning efter alternativer eller afhjælpende foranstaltninger. I alle tilfælde skal det særlige fokus for de forskellige test under hvert direktiv dog bevares.

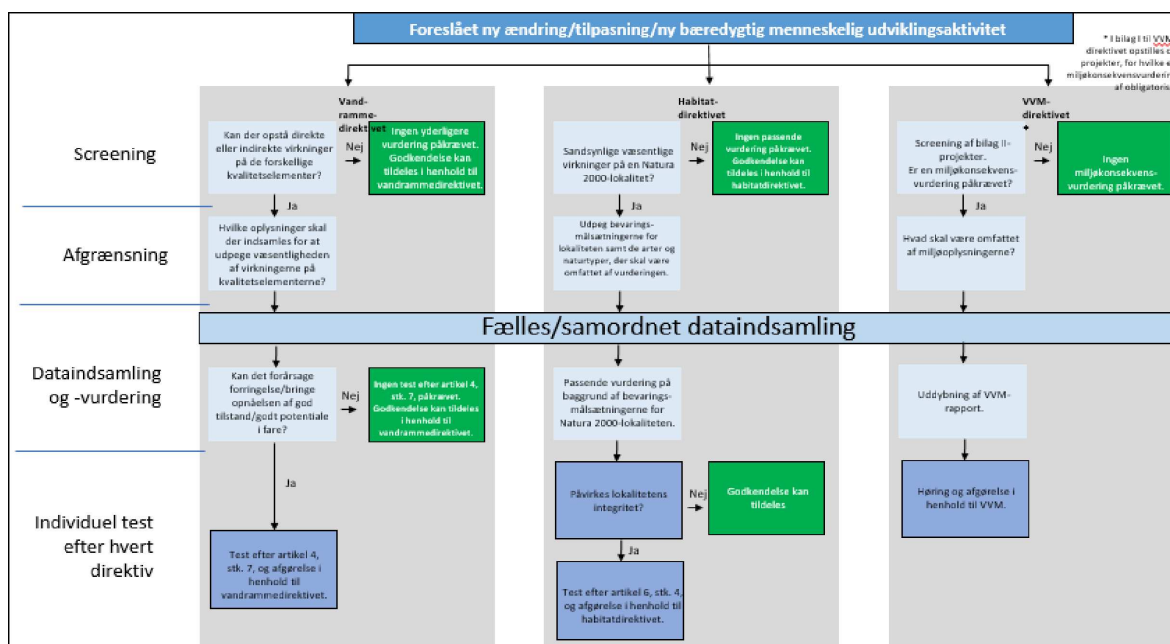
Hvis betingelserne i det ene direktiv er opfyldt, men ikke i det andet, vil myndighederne måske ikke godkende projektet, fordi projektet i så fald stadig vil være i strid med EU-lovgivningen. Det bør i stedet bør det undersøges, om projektet kan ændres, så det opfylder kravene i alle relevante direktiver.

I figur 3 vises lighederne og forskellene på tværs af de centrale trin i vurderingerne omhandlet i vandrammedirektivets artikel 4, stk. 7, VVM-direktivet og habitatdirektivets artikel 6.

Figur 3

Strømlining af vurderinger omhandlet i vandrammedirektivet, habitatdirektivet og VVM-direktivet

Kilde: CIS, 2017. Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive and the Floods Directive. Guidance Document No. 36. Exemptions to the Environmental Objectives according to Article 4(7).

⁽⁵¹⁾ Se navnlig: Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive and the Floods Directive. Guidance Document No. 36. Exemptions to the Environmental Objectives according to Article 4(7). Findes på: <https://circabc.europa.eu/sd/a/e0352ec3-9f3b-4d91-bdbb-939185be3e89/CISGuidanceArticle47FINAL.PDF>.

6. REFERENCER

CIS, 2017. Common Implementation Strategy for the Water Framework Directive and the Floods Directive. Guidance Document No. 36. Exemptions to the Environmental Objectives according to Article 4(7). Findes på: <https://circabc.europa.eu/sd/a/e0352ec3-9f3b-4d91-bdbb-939185be3e89/CISGuidanceArticle47FINAL.PDF>

Ecosystems, 2014. Article 6 of the Habitats Directive. Rulings of the European Court of Justice. Findes på: https://ec.europa.eu/environment/nature/info/pubs/docs/others/ECJ_rulings%20Art_%206%20-%20Final%20Sept%202014-2.pdf

Europa-Kommissionen, 1999. Guidelines for the Assessment of Indirect and Cumulative Impacts as well as Impact Interactions.

Europa-Kommissionen, 2011. Links between the Water Framework Directive and the Nature Directives. Frequently Asked Questions. Findes på: <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidanceen.htm>

Europa-Kommissionen, 2012. Kommissionens notat om fastsættelse af bevaringsmålsætninger for Natura 2000-lokaliteter. Findes på: <http://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidanceen.htm>

Europa-Kommissionen, 2013(a). Guidance on the Application of the Environmental Impact Assessment Procedure for Large-scale Trans-boundary Projects. Europa-Kommissionen, 2013. <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/Transboundary%20EIA%20Guide.pdf>

Europa-Kommissionen, 2013(b). Vejledende dokument: »Streamlining environmental assessment procedures for energy infrastructure «Projects of Common Interest» (PCIs)«. Europa-Kommissionen, maj 2013. <http://ec.europa.eu/environment/eia/pdf/PCGuidance.pdf>

Europa-Kommissionen, 2016. Kommissionens vejledning i strømlining af miljøvurderinger, der udføres i henhold til artikel 2, stk. 3, i direktivet om miljøkonsekvensvurdering. Findes på: [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0727\(01\)&from=DA](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016XC0727(01)&from=DA)

Europa-Kommissionen, 2017(a). Guidance on Scoping. Directive 2011/92/EU as amended by 2014/52/EU. Europa-Kommissionen. <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm>

Europa-Kommissionen, 2017(b). Guidance on Screening. Directive 2011/92/EU as amended by 2014/52/EU. Europa-Kommissionen. <http://ec.europa.eu/environment/eia/eia-support.htm>

Europa-Kommissionen, 2019. Kommissionens meddelelse »Forvaltning af Natura 2000-lokaliteter. Bestemmelserne i artikel 6 i habitatdirektivet 92/43/EØF« (EUT C 33 af 25.1.2019, s. 1). Findes på: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/?uri=uriserv:OJ.C.2019.033.01.0001.01.DA&toc=OJ:C:2019:033:FULL>

Kommissionen har offentliggjort en række sektorspecifikke vejledninger (om udvindingsindustrien uden for energisektoren, udvikling af vindmølleparker, havne og flodmundinger, transport ad indre vandveje, akvakultur osv.). Heri gives der yderligere vejledning om, hvordan en passende vurdering udføres i forbindelse med udviklingen af planer og projekter i hver af disse sektorer. Vejledningerne findes på:

<https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/guidanceen.htm>.

BILAG

EKSEMPLER PÅ PRAKSIS, CASESTUDIER, METODER OG NATIONAL VEJLEDNING

Indledning

Formålet med dette bilag er at give vejledning i og eksempler på processer og metoder til de forskellige faser i gennemførelsen af procedurerne efter artikel 6, stk. 3 og 4. De er inddelt i grupper og præsenteres efter de primære afsnit og punkter i vejledningen.

INDHOLDSFORTEGNELSE

	<i>side</i>
1. SCREENING OG PASSENDE VURDERING: TILGANGE, METODER OG EKSEMPLER FRA MEDLEMSSTATERNE	79
1.1. Oplysninger og praktiske værktøjer, der kan understøtte screeningen og den passende vurdering	79
1.2. Vejledning om vurderingen	82
1.3. Passende vurdering af et nationalt elforsyningsprogram i Irland — vurdering af kumulative virkninger	89
2. BYDENDE NØDVENDIGE HENSYN TIL VÆSENTLIGE SAMFUNDSINTERESSER	93
2.1. Eksempler på forskellige typer bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser og begrundelse herfor	93
3. KOMPENSATIONSFORANSTALTNINGER	96
3.1. Eksempler på kompensationsforanstaltninger i henhold til artikel 6, stk. 4	96
3.2. Tidsrelaterede aspekter af kompensationsforanstaltningerne	99
4. FORBINDELSER MELLEM MILJØVURDERINGSPROCEDURER: PASSENDE VURDERING, VVM OG SMV	102
4.1. Sammenligning af procedurer under den passende vurdering, miljøkonsekvensvurdering (VVM) og strategisk miljøvurdering (SMV)	102
5. STRATEGISK PLANLÆGNING — VURDERING AF PLANER	105
5.1. Eksempel: Planlægning af motorveje i Østrig	105
5.2. Eksempel: Strategisk planlægning af nye vandkraftprojekter ved Donau	105
5.3. Eksempel: Fysisk plan for havvindmølleparker og nettilslutninger i den tyske eksklusive økonomiske zone i Nordsøen	107

1. SCREENING OG PASSENDE VURDERING: TILGANGE, METODER OG EKSEMPLER FRA MEDLEMSSTATERNE

1.1. Oplysninger og praktiske værktøjer, der kan understøtte screeningen og den passende vurdering

Tyskland — Database- og informationssystem udviklet af forbundsagenturet for naturbeskyttelse (BfN) for passende vurderinger

De nødvendige oplysninger om potentielle virkninger af næsten alle projekttyper og planer findes i informationssystemet *FFH-VP-Info*, der er udviklet af forbundsagenturet for naturbeskyttelse. *FFH-VP-Info* omfatter også en omfattende database over potentielle virkninger på naturtyper og arter, som kan anvendes til screening og passende vurderinger. <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp>.

I. *FFH-VP-Infos* mål og funktioner

FFH-VP-Info skal primært fungere som en central platform, hvor der gives oplysninger om de virkningsfaktorer, der skal tages i betragtning ved screeningen (fase 1) og passende vurderinger (fase 2) af planer eller projekter, og oplysninger om potentielle virkninger af indvirkninger på specifikke naturtyper og arter omhandlet i habitatdirektivet og fugledirektivet.

Adgangstype nr. 1 (projekttyper, planer og virkningsfaktorer) har til formål at støtte ansøgere og projektudviklere ved at give et hurtigt overblik over alle de virkningsfaktorer, de skal tage højde for.

Adgangstype nr. 2 (naturtyper og arter) giver mulighed for at finde detaljerede oplysninger om de specifikke virkninger af en virkningsfaktor på naturtyper eller arter, der kan være problematiske for projektet.

Yderligere oplysninger omfatter en ordliste, citeret litteratur samt data om arters bevægelser og aktionsområder.

Generelt har *FFH-VP-Info* til formål at give adgang til den bedste videnskabelige viden, fremme ekspertvurderinger og lette godkendelsesmyndighedernes kontrol af vurderingerne. Selv om det er vigtigt, at vurderingerne er fuldstændige og nøjagtige for at garantere retssikkerheden, kan den tid og de finansielle og personlige ressourcer, der kræves, holdes på et rimeligt niveau på begge sider, hvis der er let adgang til de relevante oplysninger.

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp?name=ziel> (introduktion til *FFH-VP-Info*)

II. Screeningsværktøj for projekttyper og planer og deres mulige virkninger

Screeningsværktøjet giver oplysninger om ca. 140 projekttyper, der er tildelt 19 grupper. Dette omfatter en vurdering af den mulige relevans med hensyn til 36 forskellige virkningsfaktorer. Relevans angives med tal:

0 = normalt ikke relevant (undtagelser kan finde anvendelse)

1 = potentielt relevant

2 = almindeligt/generelt relevant

Der findes en tjekliste og en rapport for hver projekttype med korte individuelle forklaringer af virkningsfaktorernes relevans. For hver virkningsfaktor er en forklarende side knyttet til en kort definition og detaljerede beskrivelser af de potentielle virkninger af den pågældende faktor (se nedenfor).

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp?name=projekttypen> (introduktion til projekter)

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Projekt.jsp?start> (databaseprojekter)

III. Database og datablade for habitater og arter i habitatdirektivet og fugledirektivet

Dette er kernen i informationssystemet. Databasen giver detaljerede oplysninger om følsomheden og de potentielle virkninger af virkningsfaktorerne for næsten alle tyske

- naturtyper opført i bilag I til habitatdirektivet => <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Lrt.jsp>
- arter opført i bilag II til habitatdirektivet => <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Art.jsp>
- fuglearter opført i bilag I til fugledirektivet samt fugledirektivets artikel 4, stk. 2 => <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Vog.jsp>

Når emnet er valgt, vises relevansen af de forskellige virkningsfaktorer for en bestemt naturtype eller art i en tabel. Når et emne/en virkning er valgt, vises yderligere oplysninger opdelt i fem kategorier:

1. Følsomhed/mulige virkninger (bedste videnskabelige viden om følsomheden af naturtyper og arter og om mulige virkninger for alle 36 virkningsfaktorer)
2. Gendannelseskapaletet (oplysninger om naturlig selvgendannelse)
3. Etablerede metoder til vurdering af virkninger (tips, referencer og bemærkninger til parametre, kriterier eller metoder til udarbejdelse af prognoser for virkninger)
4. Tærskler for væsentlighed og oplysninger til brug for screening (eksempler, vejledende værdier og tærskler for relevante virkninger)
5. Tærskler for væsentlighed og oplysninger til brug for den passende vurdering (eksempler, vejledende værdier og tærskler for væsentlige negative virkninger).

Når der vælges yderligere virkninger af en virkningsfaktor, åbnes en eller flere sider med uddrag af videnskabelige resultater, ekspertviden og skøn fra databasen. Rapporter om disse data kan læses eller udskrives i uddrag eller i deres helhed.

Vurderingerne af relevans er baseret på videnskabelige kilder, som er blevet evalueret og udtrukket. Hvis sådanne kilder ikke er tilgængelige, vises vejledende vurderinger, som svarer til relevansvurderingerne for projekttyper.

De kilder, der er anvendt, er markeret med hensyn til deres videnskabelige kvalitet og/eller deres specificitet.

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp?name=lebensraumarten> (introduktion til naturtyper/arter)

IV. Definition og beskrivelse af 36 virkningsfaktorer

Videnbase om 36 virkningsfaktorer tildelt ni grupper med specifikke definitioner og detaljerede beskrivelser af mulige virkninger på naturtyper og arter. Disse virkningsfaktorer er den fælles forbindelse mellem projekter og naturtyper/arter. De kan også læses eller udskrives som rapporter.

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Page.jsp?name=wirkfaktoren> (introduktion til virkningsfaktorer)

=> <http://ffh-vp-info.de/FFHVP/Wirkfaktor.jsp> (database over virkningsfaktorer)

V. Yderligere oplysninger:

Indtil videre omfatter de yderligere oplysninger en bibliografi over den litteratur, der er nævnt i systemet, en ordliste og links til f.eks. et webkort over de tyske Natura 2000-lokaliteter. Efter planen skal systemet i fremtiden fungere som platform for fremlæggelse af yderligere oplysninger om vurderingen af virkninger, for så vidt som de er relevante på føderalt plan.

Irland — AA GeoTool — Oplysninger til brug for screening og passende vurdering

Applikationen AA GeoTool understøtter dataindsamlingsprocessen i screeningsfasen (fase 1) og fasen for den passende vurdering (fase 2). Den irske miljøstyrelse (EPA) og National Parks and Wildlife Service (NPWS) har arbejdet sammen om at udvikle AA GeoTool. Applikationen anvender data direkte fra en webtjeneste, der leveres af NPWS. Dataene ajourføres regelmæssigt, og vurderingerne er baseret på de seneste tilgængelige oplysninger.

Med AA GeoTool kan brugeren vælge et punkt på kortet og derefter søge efter særlige bevaringsområder og særligt beskyttede områder inden for en bestemt afstand fra punktet eller upstream/downstream i forhold til punktet. Den afstand, som brugeren vælger, afhænger af omfanget af den potentielle miljøpåvirkning fra en plan eller et projekt.

De oplysninger, der er indsamlet for hver Natura 2000-lokalitet inden for den valgte afstand, omfatter:

1. lokalitetstype, f.eks. særligt bevaringsområder eller særligt beskyttet område
2. lokalitetens unikke lokalitetskode
3. lokalitetens betegnelse
4. lokalitetens afstand til det udgangspunkt, som brugeren har valgt
5. søgeretning valgt af brugeren
6. liste over berettigede interesser for hver lokalitet
7. weblink til bevaringsmålsætningerne for hver lokalitet.

Link til AA GeoTool: <https://gis.epa.ie/EPAMaps/AAGeoTool>.

Yderligere oplysninger om specifikke Natura 2000-lokaliteter kan findes på NPWS' websted: <http://www.epa.ie/terminalfour/AppropAssess/index.jsp> og <https://gis.epa.ie/EPAMaps/default>.

Nederlandene — Værktøjer og vejledning til brug for passende vurderinger

I Nederlandene findes der en »ruteplanlægger for hensyntagen til beskyttet natur i miljøgodkendelser«⁽¹⁾, som kan bruges i alle de nødvendige trin i processen. Denne ruteplanlægger har til formål at hjælpe den, der ansøger om en miljøgodkendelse, når der skal foretages en naturkontrol. Den kan også anvendes af de kompetente myndigheder, der behandler ansøgninger om miljøgodkendelse, dvs. kommunen og provinsen. I denne ruteplanlægger beskrives trinnene i den procedure, der skal udføres, hvis en vurdering af beskyttede arter eller beskyttede Natura 2000-lokaliteter indgår i proceduren for opnåelse af en miljøgodkendelse. Ruteplanlæggeren hjælper ansøgere og andre med spørgsmål som »Hvordan ved jeg, om der kræves en naturvurdering?«, »I hvilken fase bør de økologiske data foreligge?« og »Hvor lang tid tager det at gennemføre proceduren?«.

Der findes også et værktøj, der kan bruges til at forudsige de mulige virkninger på arter og naturtyper på Natura 2000-lokaliteter (men ikke på lokalitetens integritet som sådan). Virkningsindikatoren »Natura 2000 — økologiske forudsætninger og forstyrrende faktorer« er et værktøj til bygherrer, godkendende myndigheder og planlæggere, der skal beskæftige sig med aktiviteter i eller nær Natura 2000-områder. Virkningsindikatoren er et instrument, der kan bruges til at undersøge mulige skadelige virkninger af aktiviteter og planer. Virkningsindikatoren giver oplysninger om arters og habitattypers følsomhed over for de mest almindelige forstyrrende faktorer. Disse oplysninger er generelle: for at afgøre, om en aktivitet er skadelig, kræves der yderligere undersøgelser.

Webstedet indeholder også vejledning om væsentlighed⁽²⁾ fra 2010, herunder om vurdering af væsentligheden af virkninger på Natura 2000-lokaliteter. Hvis overfladearealet af en naturtype, antallet af arter eller kvaliteten af en naturtype som følge af en intervention er lavere end nævnt i bevaringsmålsætningerne, kan der som udgangspunkt være tale om væsentlige konsekvenser. De specifikke karakteristika ved aktiviteten eller de særlige forhold i området kan imidlertid betyde, at der på trods af faldet ikke forekommer nogen væsentlige konsekvenser. En detaljeret analyse på lokalitetsplan kan derfor føre til en anden konklusion, som er beskrevet i retningslinjerne.

Der er desuden specifik vejledning for projekter med mulige kvælstofvirkninger. For deposition af kvælstof i Nederlandene er der udviklet et komplekst system, hvor der tages højde for de kumulative virkninger af (alene) kvælstof fra forskellige kilder.

For nationale projekter, indeholder en »godkendelsesdatabank« alle relevante oplysninger, afgørelserne og siden 1. januar 2017 også de komplette passende vurderinger for godkendelser vedrørende gennemførelsen af naturbeskyttelsesloven.

⁽¹⁾ <https://www.synbiosys.alterra.nl/bij12/routeplanner.aspx>.

⁽²⁾ https://www.commissiemi.nl/docs/mer/diversen/leidraad_bepaling_significantie27052010.pdf.

1.2. Vejledning om vurderingen

Østrig — Retningslinjer for vurdering af transportinfrastruktur

Det østrigske forskningsinstitut for vej- og jernbanetransport (www.fsv.at) har udarbejdet retningslinjer, der går under betegnelsen »RVS«⁽³⁾. Det østrigske ministerium for transport, innovation og teknologi til motorveje har gjort disse retningslinjer bindende for ASFINAG (det nationale offentlige vejvæsen) og integreret dem i »spillereglerne« for andre projekter. De beskriver bl.a., hvordan planlægningsprocesserne skal udformes, og hvilke metoder der skal anvendes til i tilstrækkelig grad at tage hensyn til forskellige miljøkrav. Disse retningslinjer indeholder f.eks. anbefalinger eller aftaler om tærskler, beskrivelser af indsamlingsmetoder og definitioner af tekniske termer. For naturbeskyttelse — især Natura 2000 og EU's krav til beskyttelse af arter — blev der udarbejdet og offentliggjort en specifik RVS i 2015 (»Vurderinger af artsbeskyttelse i forbindelse med infrastrukturprojekter«, RVS 04.03.13). Emner som f.eks. definition af væsentlige gener for en bestand eller en Natura 2000-lokalitet behandles, så oplysningerne er letforståelige for brugerne, dvs. projektplanlægningskontorerne og myndighederne for evaluering af infrastrukturen.

Belgien — Retningslinjer for vurdering af forsurening og eutrofiering gennem aflejringer fra luften

Der er udarbejdet retningslinjer vedrørende virkninger som f.eks. »forsuring gennem aflejringer fra luften« og »eutrofiering gennem aflejringer fra luften«. Disse metoder er knyttet til aktiviteter som f.eks. intensivt landbrug, industrielle opvarmnings- og energiprocesser og mobilitet (aflejring af NO_x og NH₃). Med henblik på at vurdere disse mulige virkninger anbefales en tilgang med to trin. Til den første screening findes der et **interaktivt onlineværktøj**, som bruges til hurtigt at afgøre, om der kan være en mulig virkning. Hvis denne hurtige scanning af aflejring giver grønt lys, forventes der ingen skadelige virkninger. Hvis værktøjet giver rødt lys, kan der være en skadelig virkning, som skal undersøges nærmere gennem en passende vurdering (<https://www.milieuinfo.be/voortoets/>).

Tyskland — Fastlæggelse af tærskelværdier for væsentlige negative virkninger

I Tyskland var det, ligesom andre steder, på grund af en høj grad af subjektivitet vanskeligt at vurdere betydningen af virkningerne på Natura 2000-målelementer, som er kernen i den passende vurdering. De kompetente myndigheder havde derfor ofte ikke den rimelige videnskabelige sikkerhed, der var nødvendig for at underbygge deres beslutninger om, hvorvidt en plan eller et projekt skulle godkendes.

For at løse dette problem og sikre en mere ensartet og konsekvent tilgang, når væsentligheden af virkningerne vurderes i praksis, iværksatte det tyske forbundsagentur for naturbeskyttelse (BfN) et forskningsprojekt, der skulle udmønte sig i videnskabeligt afprøvede regler og konventioner for vurderingen af væsentligheden af virkningerne på alle naturtyper og arter, der er opført i fugledirektivet og habitatdirektivet, og som findes i Tyskland. Det heraf følgende vejledende dokument blev offentliggjort i 2007 (Lambrecht & Trautner 2007).

A: Baggrund og status for standarderne

På grundlag af EU-Domstolens dom i Waddenzee-sagen har Tysklands højeste nationale forvaltningsdomstol (BVerwG) fastslået, at et tab af levesteder, som er en del af bevaringsmålsætningerne for en Natura 2000-lokalitet, generelt bør anses for at have en væsentlig negativ indvirkning på lokalitetens integritet. Også EU-Domstolens afgørelse i Galway-sagen af 11. april 2013 (C-258/11) viser klart, at der er behov for streng beskyttelse af naturtyper på Natura 2000-lokaliteter, og at selv små tab kan vurderes som væsentlige under særlige omstændigheder.

⁽³⁾ RVS=retningslinjer og forskrifter for planlægning, anlæg og vedligeholdelse af veje (RVS) www.fsv.at.

For at kunne håndtere relativt små tab korrekt opstilles der i standarderne udviklet af Lambrecht & Trautner (2007) vejledende væsentlighedsniveauer. Disse standarder blev udviklet som led i videnskabelige forsknings- og udviklingsprojekter og derefter drøftet og evalueret gennem en bred procedure for ekspertdeltagelse i en seksårig periode. De er nu bredt accepteret og vedtaget, anbefales i retningslinjer, tages officielt og regelmæssigt i betragtning af forvaltningsdomstolene og anvendes bredt i alle former for passende vurderinger.

B: Standardernes udgangspunkt

Udgangspunktet for standarderne er, at et permanent tab af naturtyper og levesteder for arter, som er en del af bevaringsmålsætningerne for en Natura 2000-lokalitet, bør anses for en væsentlig negativ indvirkning på lokalitetens integritet. Et vist tab kan dog på visse betingelser betragtes som uvæsentligt for nogle naturtyper og arter.

I retningslinjerne opstilles der videnskabeligt accepterede kriterier og tærskler for bestemmelse af væsentlighed, som er baseret på kvalitative og funktionelle aspekter samt på kvantitative kriterier. For at en virkning kan anses for uvæsentlig skal alle følgende betingelser opfyldes:

- A. Ingen væsentlig eller særlig funktion eller variant af naturtypen påvirkes. Naturtypens særlige karakteristika skal forblive uændrede.
- B. De vejledende værdier for »kvantitativt — absolut arealtab« (fastsat for hver naturtype og for levesteder for arter) overskrides ikke.
- C. Et »relativt arealtab« på 1 % af naturtypens samlede areal på lokaliteten overskrides ikke.
- D. Kumulative virkninger med andre projekter overstiger ikke ovennævnte værdier (B og C).
- E. Kumulative virkninger med andre virkningsfaktorer overstiger heller ikke ovennævnte værdier.

C: Udvikling af tærsklerne for tab af naturtyper

Vejledende værdier for ikkevæsentlige tab blev udviklet gennem en naturtypespecifik og artsspecifik tilgang baseret på et sæt kriterier. Tærsklerne blev fastsat under hensyntagen til naturtypernes sårbarhed, som blev anslået på grundlag af tre primære kriterier og fire sekundære kriterier:

Primære kriterier for naturtyper:

- økologisk mindsteareal af naturtypen, der er levedygtigt
- gennemsnitligt areal af naturtypen på Natura 2000-lokaliteter
- samlet areal af naturtypen i Natura 2000-nettet.

Sekundære kriterier:

- naturtypens sjældenhed/hyppighed
- status som prioriteret naturtype
- naturtypens trusselssituation
- regenereringskapacitet.

Der blev defineret fem sårbarhedsklasser for terrestriske naturtyper og to klasser af marine naturtyper (se tabel 1) baseret på en evaluering af den nationale bestand af naturtyper i Natura 2000-nettet.

Der blev der udarbejdet en matrix, der forbandt sårbarhedsklasserne med tre niveauer af relativt arealtab (niveau I, II og III) svarende til et relativt tab på 1 %, 0,5 % og 0,1 %. Tærsklerne for det tolerable absolutte arealtab for hver naturtypeklasse blev anslået for hver naturtypeklasse og hvert niveau af relativt tab (se tabel 1).

Tabel 1

Vejledende værdier (VV) for absolutte og relative tærskler for ikkevæsentlige tab af beskyttede naturtyper opført i bilag I til habitatdirektivet

Relativt:	Niveau	Klasser af vejledende værdier (tærskler for et acceptabelt kvantitativt absolut tab af naturtype)						
		1	2	3	4	5	6a	6b
		Særlig marin klasse						
< 1 %	I. grundlæggende VV	0 m ²	25 m ²	50 m ²	100 m ²	250 m ²	500 m ²	0,5 ha
< 0,5 %	II. middel VV	0 m ²	125 m ²	250 m ²	500 m ²	1 250 m ²	2 500 m ²	2,5 ha
< 0,1 %	III. øvre VV	0 m ²	250 m ²	500 m ²	1 000 m ²	2 500 m ²	5 000 m ²	5 ha

I praksis betyder dette, at der for 21 af de 91 naturtyper, der findes i Tyskland, ikke kan accepteres noget tab, mens et vist kan anses for uvæsentligt for de øvrige naturtyper, hvis de vejledende værdier, der er fastsat for hver naturtype, ikke overskrides.

Forholdet mellem det absolutte tab af areal og det relative tab indebærer, at et større habitatområde vil tillade et større absolut tab, så længe det udgør en mindre del af det berørte overfladeareal. Det mindste levedygtige areal af naturtypen lå til grund for fastsættelsen af tærskelværdier. Vejledende værdier for tab af naturtyper fastsat for visse bilag I-naturtyper i Tyskland fremgår af tabel 2 nedenfor.

Tabel 2

Vejledende værdier for tab af naturtyper fastsat for visse bilag I-naturtyper i Tyskland

Kode	Naturtype	Vejledende værdi for tab af naturtype (i m ²)			
		Klasse	Niveau I	Niveau II	Niveau III
			Hvis tab ≤ 1 %	Hvis tab ≤ 0,5 %	Hvis tab ≤ 0,1 %
9110	Bøgeskove på morbund med <i>Luzulo Fagetum</i>	5	250	1 250	2 500
9130	Bøgeskove på muldbund med <i>Asperulo-Fagetum</i>	5	250	1 250	2 500
9170	Ege-avnbøge-skove	4	100	500	1 000
91E0*	Elle- og askeskove	4	100	500	1 000
6510	Høslætunge i lavlandet	4	100	500	1 000
4030	Europæiske tørre heder	3	50	250	500
6430	Bræmmer med høje urter på fugtig jordbund på sletter og i bjerge	3	50	250	500
6120*	Meget tørt græsland på kalkholdigt sand	2	25	125	250
7110*	Aktive højmoser	1	0	0	0
7220*	Kalkaflejrende kilder og væld med tufdannelse	1	0	0	0

C. Tærskelværdier for tab af levesteder for dyrearter

Fastlæggelsen af acceptable tab af levesteder for beskyttede arter var hovedsagelig baseret på den typiske størrelse af arternes levesteder og på en litteraturgennemgang, hvor der blev taget hensyn til aktionsområder, størrelse af territorier og mobilitet for individer og bestandenes udbredelsesområder. Arterne blev opdelt i otte klasser af gennemsnitlige aktionsområder, der (ifølge Bink 1992) blev defineret som: <1 ha, 4 ha, 16 ha, 64 ha, 260 ha, 10 km², 40 km² og 160 km².

De »vejledende værdier« for væsentlighedsniveauerne blev derefter fastsat til 1/100 eller 1/1 000 af klasseværdien afhængigt af, om den specifikke klasse blev valgt for henholdsvis individer eller bestande. For de vejledende værdier skal der tages hensyn til en kombination af relative og absolutte niveauer for tab.

Der skal desuden tages hensyn til en arts specifikke anvendelse af et levested for at udpege de dele af levestederne, som de vejledende værdier kan anvendes for. For stærkt truede arter angives der ingen vejledende værdi. Tærsklen for en væsentlig virkning er da alt over nul.

Med hensyn til de 53 arter opført i bilag II finder der ingen tærskelværdier for 16 af dem, og heller ikke for 20 af de 98 arter i fugledirektivet. Med andre ord kan et tab slet ikke accepteres. Alle disse konklusioner/tærskler er alene vejledende. Det betyder, at tilgangen skal tilpasses hver passende vurdering.

D: Fordele ved standarderne

Siden offentliggørelsen er vejledningen blevet prøvet ved de tyske domstole og anvendes nu i hele landet. På grundlag af mere end ti års erfaring kan der peges på flere fordele ved denne tilgang:

- øget gennemsigtighed og objektivitet og en klar vurderingsramme for vurderingen af væsentlige negative virkninger på integriteten
- Rules for the appropriate assessment are clear for everyone (proponent, consultancies, competent authority, nature conservation authority, judges/courts and public).
- standarder garanterer kvaliteten af vurderingerne
- tilgangen kan også være nyttig i forbindelse med andre virkninger (med hensyn til gradvise tab)
- øget retssikkerhed og planlægningssikkerhed.

Flere oplysninger om udviklingen eller anvendelsen i praksis og retspraksis kan findes i:

Lambrecht H., Trautner J. (2007): Fachinformationssystem und Fachkonventionen zur Bestimmung der Erheblichkeit im Rahmen der FFH-VP — Endbericht zum Teil Fachkonventionen, Schlussstand Juni 2007 (Ekspertinformationssystem og regler for vurdering af væsentlighed i forbindelse med den passende vurdering — endelig rapport om ekspertregler, endelig udgave, juni 2007. På tysk <https://www.bfn.de/themen/planung/eingriffe/ffh-vertraeglichkeitspruefung.html>).

Bernotat, D. (2013): Appropriate Assessment: Standards of significance for more planning certainty. Præsentation på Jaspers seminar om naturbeskyttelse, Bruxelles, 10.4.2013. <http://www.jaspersnetwork.org/download/attachments/13205585/Appropriate%20assessment%20standards%20-%20Germany.pdf?version=1&modificationDate=1400316957000&api=v2>

Tyskland — Kriterier for vurdering af dødeligheden blandt vildtlevende dyr i forbindelse med projekter og aktiviteter

Mellem 2008 og 2016 blev der udviklet et klassificeringssystem for betydningen af menneskeskabt dødelighed på artsniveau i Tyskland. I dette system tages der hensyn til parametre vedrørende bestandsbiologi og naturbevaringsstatus.

Først blev der udviklet et **indeks for følsomhed af bestandsbiologi** (PSI) baseret på parametre som f.eks. dødelighed, levetid, kønsmodenhed, reproduktionsrate, national bestandstørrelse og bestandsudvikling. For de fleste parametre blev de målte værdier omsat til et pointsystem, der afspejler sårbarheden over for menneskeskabt dødelighed, og som begynder med høj sårbarhed (1 point) og slutter med lav sårbarhed (9 point).

Der blev også udviklet et **indeks for bevaringsværdi** (NWI). I dette indeks tages der hensyn til parametre som f.eks. »status på den nationale rødliste«, »tæthed i Tyskland«, »bestandstilstand« (ifølge Natura 2000-systemet) og »nationalt ansvar for arten«.

For at hjælpe med at udføre artsspecifikke vurderinger blev de to indekser (PSI og NWI) samlet i en matrix, der resulterede i et **indeks for dødelighed** (MGI). Dette indeks gør det lettere at vurdere betydningen af et tab for hele bestanden. Det gør det muligt at udpege arter (afhængigt af hvor sjældne, truede og følsomme de er), hvor tabet af kun få individer skal anses for at være væsentligt, i forbindelse med vurderingerne. MGI gør det også muligt at udpege arter med høj tæthed, som ikke kræver nærmere overvejelser med hensyn til projektrelateret dødelighedsrisiko, hvis der kun er tale om få individer.

Ud over disse indekser har myndighederne også udarbejdet anvisninger i, hvordan MGI anvendes i forbindelse med planlægning og konsekvensanalyse. Ved planlægnings- og godkendelsesprocesser skal risikoen for sammenstød eller dødelighed tages i betragtning på projektspecifikt grundlag. Dødelighedsrisikoen for fugle i forbindelse med vindmøller, luftledninger (sammenstød og elektrisk aflivning) og færdselsruter (veje og jernbaner) varierer ikke kun forskellig fra art til art, men afhænger også af projekttypen. Det samme gælder for flagermus.

I det andet trin blev dødelighedsrisikoen i forbindelse med specifikke projekttyper derfor inddelt i fire kategorier for fugle (sammenstød med luftledninger, elektrisk aflivning ved mellemspændingsmaster, sammenstød med biler og sammenstød med vindmøller) og to kategorier for flagermus (sammenstød med biler og sammenstød med vindmøller). Denne evaluering er baseret på en omfattende litteraturgennemgang vedrørende antallet af dræbte dyr i forbindelse med hver projekttype i Tyskland og Europa samt viden om arternes biologi og adfærd (f.eks. mobilitet, aktionsområde, flyvehøjde, flyveadfærd, manøvreve, bevægelseshastighed, kropstørrelse, vingefang eller syn), offentliggjorte skøn fra eksperter (herunder offentliggjorte nationale og internationale retningslinjer) og egne skøn. Ved fortolkningen af statistikker over dødeligheden i forbindelse med forskellige projekter blev der også taget hensyn til tætheden af de respektive arter.

Efterfølgende blev dødelighedsrisikoen i forbindelse med specifikke projekttyper sammenholdt med den generelle dødelighedsfølsomhed (MGI) i et **indeks for dødelighedsfølsomhed** knyttet til **specifikke projekttyper** (vMGI).

Dette illustreres yderligere ved det forhold, at »høj risiko for sammenstød« med luftledninger, vindmøller eller veje ikke automatisk medfører en »væsentligt øget dødelighedsrisiko« (som fastsat i naturbeskyttelseslovgivningen) for arter med en naturlig dødelighed på 50-60 %. Mere drastiske eksempler er insekter (f.eks. mange sommerfugle og guldmede), som har en høj risiko for sammenstød på vejene, men hvoraf 100 % af individerne alligevel dør naturligt hvert år. Disse dyr har tilpasset sig store tab i hele deres autøkologi (høj naturlig dødelighed, lav levetid, høj reproduktionsrate og stor bestandstørrelse). For arter med kort levetid er visse menneskeskabte dødelighedsrisici som følge af infrastruktur således langt mindre væsentlige end for arter med lang levetid med lav naturlig dødelighed og reproduktion (k-strateger). Ved hjælp af MGI-metoden tages disse autøkologiske aspekter og forskelle i betragtning ved vurderingen af de projektrelaterede dødelighedsrisici.

Endelig skal hvert enkelt tilfælde vurderes med hensyn til projektets potentielle konflikt med antallet af individer af de berørte arter. Til dette formål anvendes der en »konstellationsspecifik risiko« (KSR). Evalueringen af denne risiko er baseret på områdespecifikke oplysninger og projektparametre.

Indekset for dødelighedsfølsomhed (MGI) kan således ikke erstatte vurderingen af dødeligheden i alle tilfælde. I stedet kan de differentierede klassificeringer bruges til at objektivere vurderingen af dødelighedsrisici, f.eks. i forbindelse med bestemmelsen om afhjælpning af virkninger (i den tyske føderale naturbeskyttelseslov), bestemmelserne i habitatdirektivets artikel 6 (passende vurdering) og artikel 12 (beskyttelse af arter) eller bestemmelserne i miljøansvarsdirektivet. Formålet med metoden er at tilvejebringe en standardiseret metode til at vurdere virkningen af artsdødelighed og dermed øge objektiviteten og gennemsigtigheden af konsekvensanalyser.

Bernotat, D. & Dierschke, V. (2016): *Übergeordnete Kriterien zur Bewertung der Mortalität wildlebender Tiere im Rahmen von Projekten und Eingriffen*. 3. Fassung — Stand 20.9.2016. — Leipzig (Bundesamt für Naturschutz), 460 s. <https://www.bfn.de/themen/planung/eingriffe/besonderer-artenschutz/toetungsverbot.html>.

Italien Nationale retningslinjer for vurderinger efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4

Italien har for nylig offentliggjort nationale retningslinjer, som beskriver procedurerne for screening, passende vurdering og gennemførelse af undtagelser i overensstemmelse med habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4.

Dokumentet blev udarbejdet af en arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for nationale og regionale myndigheder og offentlige forvaltninger med kompetence inden for konsekvensanalyse. I dokumentet inddrages forslag modtaget under kvalitetskontrollen og ajourføringen af Kommissionens vejledning om artikel 6.

Retningslinjerne har til formål at harmonisere gennemførelsen af artikel 6, stk. 3 og 4, på nationalt plan. De fremmer inddragelsen af planer, programmer, projekter, interventioner og aktiviteter (P/P/P/I/A), og ikke kun planer og projekter, i proceduren. Der indføres et »screeningsformat« for at sikre en ensartet tilgang i denne fase og brug af standardevalueringskriterier på nationalt plan. Der er også udarbejdet et »format for bygherrer«, der bruges til at præsentere de relevante oplysninger om P/P/P/I/A. Med hensyn til den passende vurdering indeholder retningslinjerne detaljerede specifikationer for indholdet og de oplysninger, der skal tages i betragtning, specifikke bestemmelser og elementer til undersøgelsen og til den kvalitative og kvantitative analyse af væsentligheden af virkningerne på Natura 2000-lokaliteter.

Med hensyn til undtagelsen i henhold til artikel 6, stk. 4, omhandler retningslinjerne evalueringen af alternative løsninger i et særskilt kapitel. I retningslinjerne understreges det, at denne evaluering formelt og under alle omstændigheder er en forudsætning for at kunne anvende undtagelsesproceduren i artikel 6, stk. 4, selv om der inden for rammerne af en passende vurdering angiveligt også bør være mulighed for at målrette mod løsninger med lavere indvirkning på miljøet.

Retningslinjerne omhandler også kriterierne for at verificere bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser, metoderne til udpegning og gennemførelse af passende kompensationsforanstaltninger samt præciseringer vedrørende deres verifikation og proceduren for meddelelse til Europa-Kommissionen ved at udfylde den relevante formular. Med hensyn til kompensationsforanstaltninger foreslås der følgende minimumskompensationssatser: et forhold på 2: 1 for prioriterede naturtyper og/eller arter af fællesskabsbetydning (gælder også for levesteder for prioriterede arter), et forhold på 1,5: 1 for naturtyper og/eller arter af fællesskabsbetydning (gælder også for levesteder for arter) og et forhold på 1: 1 for yderligere naturtyper, arter eller levesteder for arter.

<https://www.gazzettaufficiale.it/eli/gu/2019/12/28/303/sg/pdf>

VURDERING AF VÆSENTLIGHED AF VIRKNINGER PÅ NATURA 2000-LOKALITETER

(DEL AF SCREENINGSFORMATET I ITALIENS NATIONALE RETNINGSLINJER)

1. NATURTYPER AF FÆLLESSKABSBETYDNING

Naturtyper af fællesskabsbetydning (bilag I til habitatdirektivet), der er berørt af forslaget:

—

—

Muligt tab af naturtyper af fællesskabsbetydning:

— Habitatkode:

— gentages for hver berørt naturtype

☐ Nej

☐ Ja

☐ Permanent

☐ Midlertidig

Mulig fragmentering af naturtyper af fællesskabsbetydning:

— Habitatkode:

— gentages for hver berørt naturtype

☐ Nej

☐ Ja

☐ Permanent

☐ Midlertidig

2. ARTER OG LEVESTEDER FOR ARTER AF FÆLLESSKABSBETYDNING

Arter af fællesskabsbetydning (bilag II til habitatdirektivet og artikel 4 i fugledirektivet), der er berørt af forslaget:

—

—

Mulig forstyrrelse af arter af fællesskabsbetydning:

— Art:

— gentages for hver berørt art

☐ Nej

☐ Ja

☐ Permanent

☐ Midlertidig

Muligt direkte/indirekte tab af arter af fællesskabsbetydning (gentages for hver af de berørte arter):

— Art:

— Antal individer, par osv. fra standardformularen

☐ Nej

☐ Ja

Estimat (antal individer, par osv.) af tab

Muligt tab/fragmentering/mulig fragmentering af levesteder for arter:

— Art:

— Type af artens levested:

(gentages for hvert berørt levested)

☐ Nej

☐ Ja

☐ Permanent

☐ Midlertidig

3. VURDERING AF KUMULATIV VIRKNING

Kan andre P/P/I/A forårsage væsentlige kumulative og/eller synergetiske virkninger på den berørte Natura 2000-lokalitet sammen med det pågældende forslag?

☐ Ja ☐ Nej

Hvis ja, anføres de pågældende P/P/I/A, og det beskrives, hvordan de vil påvirke lokaliteten væsentligt sammen med det foreliggende forslag:

.....

.....

4. EVALUERING AF INDIREKTE VIRKNINGER

Kan forslaget have indirekte virkninger på Natura 2000-lokaliteten?

☐ Ja ☐ Nej

Hvis ja, angives disse:

.....

.....

5. SAMMENFATTENDE VURDERING

Kan P/P/P/I/A forårsage direkte, indirekte og/eller kumulative virkninger, også potentielle, på naturtyper af fællesskabsbetydning?

☐ Ja ☐ Nej

Hvis ja, hvorfor:

.....

Kan P/P/P/I/A forårsage direkte, indirekte og/eller kumulative virkninger, også potentielle, på arter af fællesskabsbetydning?

☐ Ja ☐ Nej

Hvis ja, hvorfor:

.....

Kan P/P/P/I/A forårsage direkte, indirekte og/eller kumulative virkninger, også potentielle, på Natura 2000-lokalitetens integritet?

☐ Ja ☐ Nej

Hvis ja, hvorfor:

.....

.....

6. KONKLUSION AF SCREENINGEN

Konklusioner og begrundelser (begrundet udtalelse):

.....

.....

.....

7. RESULTAT AF SCREENINGEN:

☐	Positiv: Der er ikke behov for en passende vurdering	☐	Negativ: Der kræves en passende vurdering
--------------------------	--	--------------------------	---

Kilde: Retningslinjer for evaluering af virkningerne på Natura 2000-lokaliteter (Italien), *Linee guida nazionali per la valutazione di incidenza (VINCA)*. Direttiva 92/43/CEE »Habitat« art. 6, paragrafi 3 e 4. Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana, 2019.

1.3. Passende vurdering af et nationalt elforsyningsprogram i Irland — vurdering af kumulative virkninger

Gennemførelsesprogrammet Grid25 er en plan for udviklingen af elforsyningsnettet i Irland frem til 2025. Det har til formål at sikre en langsigtet bæredygtig og pålidelig forsyning fra vedvarende og konventionelle energikilder til byer, landsbyer, boliger og andre vigtige markeder, hvor der er behov for energi.

De vigtigste bestemmelser i gennemførelsesprogrammet frem til 2025 omfatter:

— opgradering af 2 530 km af det eksisterende net og

— etablering af 828 km ny infrastruktur.

Som en strategi på højt niveau indeholder Grid25 IP prognoser for de typer infrastrukturbehov, der sandsynligvis vil opstå i fremtiden, på baggrund af regeringens politik for vedvarende energi og den forventede vækst i efterspørgslen, men den præcise placering af infrastruktur, f.eks. kraftværker og transformere, og transmissionslinjernes rute angives ikke. I stedet gives der en vejledende oversigt over den generelle tilgang, der foreslås for den fremtidige udvikling af nettet.

Programmet har været genstand for en **passende vurdering** efter habitatdirektivets artikel 6, stk. 3. Da gennemførelsesprogrammet omfatter hele Irland og kan have synergivirkninger ud over Irlands grænser, blev der foretaget en screening af alle Natura 2000-lokaliteter i Irland og Nordirland.

Der blev foretaget en indledende undersøgelse af typerne af virkninger, der kan opstå som følge af gennemførelsesprogrammet. Typen af indvirkning afhænger af den type infrastruktur, der anlægges, herunder:

- lokalitetsbaseret infrastruktur, f.eks. kraftværker, transformere osv.
- lineær infrastruktur, f.eks. luftledninger og jordkabler.

Virkninger, der potentielt kan opstå som følge af gennemførelsen af gennemførelsesprogrammet, blev kategoriseret under en række overskrifter:

- tab/reduktion af habitatområde
- forstyrrelse af vigtige arter
- fragmentering af naturtype eller levesteder for arter
- reduktion af arternes tæthed
- ændringer i nøgleindikatorer for bevaringsværdi såsom forringelse af vandkvalitet og -kvantitet.

Som følge af gennemførelsesprogrammets art blev virkningerne beskrevet generelt, men de blev specifikt udpeget for alle de lokaliteter, der blev medtaget efter screeningen. Ved screeningen blev der udpeget ca. 340 særlige bevaringsområder og 97 særligt beskyttede områder, der potentielt kunne blive påvirket enten direkte eller indirekte som følge af udviklingen af infrastruktur foreslået i gennemførelsesprogrammet. Yderligere 18 særlige bevaringsområder og to særligt beskyttede områder i Nordirland kan blive berørt af grænseoverskridende samkøringslinjer.

I den passende vurdering blev de potentielle negative virkninger som følge af anvendelsen af gennemførelsesprogrammet alene eller i forbindelse med andre planer, programmer og/eller projekter derefter behandlet. Der blev først foretaget en vurdering af de kumulative virkninger for at sikre, at de blev taget behørigt i betragtning ved vurderingen af de potentielle væsentlige virkninger af gennemførelsesprogrammet.

Vurdering af kumulative virkninger

Ved vurderingen udpegede man de vigtigste planer, politikker og programmer (på nationalt, regionalt og lokalt plan), som sandsynligvis vil give anledning til udviklingsprojekter, der forårsager virkninger, som kan kombineres eller interagere med virkningerne af gennemførelsesprogrammet for Grid25. Denne analyse krævede viden om de sandsynlige virkninger af alle de planer/udviklingsprojekter, der overvejes, og den kan på trods af begrænsningerne i oplysningerne om de sandsynlige virkninger af visse planer føre til påvisning af de vekselvirkninger, der medfører kumulative virkninger for nogle planer. Enkelte eksempler vises i tabellen nedenfor.

Politik, plan, program eller projekter	Vekselvirkninger, der resulterer i kumulative virkninger
Nationalt plan (eksempel)	
Transport 21-programmet	De potentielle kombinerede virkninger kan opstå, hvis der anlægges nye eller opgraderede transportkorridorer i overensstemmelse med ny eller opgraderet transmissionsinfrastruktur. Virkninger kan omfatte følgende: — Tab og forstyrrelse af naturtyper. Alle udpegede terrestriske lokaliteter kan blive berørt, afhængigt af hvor infrastrukturen og transmissionslinjerne er beliggende/føres. — Ændringer af lokal hydrologi og indvirkning på tilstødende naturtyper. Grundvandafhængige naturtyper, f.eks. lavmoser, turloughs og højmoser, vil højst sandsynligt blive berørt. — Sedimentforurening og dermed forbundne hydrologiske virkninger, hvor overfladevandafhængige arter og naturtyper påvirkes. Laks, lampret, hvidfodet flodkrebs og ferskvandsmusling kan potentielt blive påvirket.

Politik, plan, program eller projekter	Vekselvirkninger, der resulterer i kumulative virkninger
	— Forurening af overfladevand og grundvand med forurenende stoffer (f.eks. brændstoffer, smøremidler og beton) under byggeriet. Laks, lampret, hvidfodet flodkrebs og ferskvandsmusling kan potentielt blive påvirket. — Forstyrrelse af arter under anlægs- og vedligeholdelsesaktiviteter. Arter, der kan blive påvirket, omfatter redefugle og overvintrende fugle i særligt beskyttede områder ved kysterne og i ferskvandsområder, odder og isfugle de steder, hvor projektet opføres langs eller på tværs af vandløb, og flagmus de steder, hvor projektet påvirker skovområder, hegn eller rastepladser. — Risk of bird strike where overhead transmission cables are installed near SPAs or across bird flight lines.

Regionalt plan (eksempel)

Regionale affaldshåndteringsplaner	De potentielle kombinerede virkninger kan opstå, hvis ny affaldsinfrastruktur og ny transmissionsinfrastruktur anlægges sammen inden for eller i nærheden af en udpeget lokalitet. De sandsynlige væsentlige virkninger er som beskrevet ovenfor.
---	---

Lokalt plan (eksempel)

Lokale udviklingsplaner og byudviklingsplaner	De potentielle kombinerede virkninger kan opstå, hvis der er et krav om, at der skal etableres ny infrastruktur i forbindelse med gennemførelsen af lokale udviklingsplaner og byudviklingsplaner. Etableringen af tilknyttet transmissionsinfrastruktur kan medføre sandsynlige væsentlige virkninger som beskrevet ovenfor.
--	--

Projekter

Offshoreprojekter vedrørende energiproduktion	Kombinerede virkninger kan opstå ved grænsefladen mellem offshoreinfrastruktur og landbaseret infrastruktur. Disse virkninger kan omfatte: — Tab og forstyrrelse af naturtyper. Alle udpegede terrestriske lokaliteter kan blive berørt, afhængigt af hvor infrastrukturen og transmissionslinjerne er beliggende/føres. Tab af naturtyper kan også ske i littoral- og kystområder. Tabet af naturtyper vil være større, hvis der lægges underjordiske kabler. — Sedimentforurening og dermed forbundne hydrologiske virkninger, hvor overfladevandsafhængige arter og naturtyper påvirkes. Laks, lampret, hvidfodet flodkrebs og ferskvandsmusling kan potentielt blive påvirket. — Forurening af overfladevand og grundvand med forurenende stoffer (f.eks. brændstoffer, smøremidler og beton) under byggeriet. Laks, lampret, hvidfodet flodkrebs og ferskvandsmusling kan potentielt blive påvirket. — Forstyrrelse af arter under anlægs- og vedligeholdelsesaktiviteter. Arter, der kan blive påvirket, omfatter redefugle og overvintrende fugle i særligt beskyttede områder ved kysterne og i ferskvandsområder, havpattedyr de steder, hvor offshoreinfrastruktur og landbaseret infrastruktur mødes, odder og isfugle de steder, hvor projektet opføres langs eller på tværs af vandløb, og flagmus de steder, hvor projektet påvirker skovområder, hegn eller rastepladser.
--	--

Efter vurderingen blev det konkluderet, at udviklingen af en ny energiproduktionsinfrastruktur potentielt kunne føre til tab af naturtyper og/eller arter, fragmentering af arter/bestande og ændringer vandkvaliteten, hvis projektet kombineret med andre økonomiske udviklingsprojekter. Disse potentielle konflikter kan afbødes med de foranstaltninger, der er beskrevet senere i den passende vurdering, og de vil være omfattet af miljøvurderingen på lavere trin, hvor det er relevant.

Vurdering af potentielle væsentlige virkninger og forslag til afhjælpende foranstaltninger

Som tidligere nævnt giver Grid25-gennemførelsesprogrammet en vejledende oversigt over den generelle tilgang, der foreslås for den fremtidige udvikling af nettet, og foreskriver ikke nøjagtigt, hvor infrastrukturen skal placeres. Dette medvirker til at begrænse det vurderingsniveau, der kan gennemføres, og betyder, at vurderingen af potentielle væsentlige virkninger skal foretages på et generelt plan. Der blev derfor udført en generel undersøgelse af virkningerne og følsomheden. Ved vurderingen udpegede man typerne af virkninger på de berørte naturtyper og arter, som kunne forudses for følgende hovedkomponenter af gennemførelsesprogrammet:

- luftledninger
- underjordiske kabler
- anlæg af nye fordelingsstationer og udvidelse af eksisterende fordelingsstationer
- styrkelse af transmissionssystemet i regionerne.

For sidstnævnte blev de vigtigste følsomheder i hver region udpeget, og der blev opstillet anbefalinger med henblik på at undgå de forventede virkninger (f.eks. undgåelse af visse særligt følsomme områder ved forbedringen af transmissions-systemet i regionen, tilskyndelse til at placere fordelingsstationer og luftledninger placeres i byområder eller i områder, hvor der er tætte korridorer for gamle bosættelser, samtidig med at man undgår mere følsomme bjergegne osv.).

I vurderingen blev der også peget på virkningerne for en række netudviklingsprojekter, der nu er i detailprojekteringsfasen (selv om disse projekters placering og rute endnu ikke er fastlagt), på de Natura 2000-lokaliteter, der er beliggende i deres nærhed, og som derfor kan blive påvirket af de enkelte projekter.

Som følge af den strategiske karakter af Grid25 IP, kunne det ikke på dette stadium endeligt fastslås, at gennemførelsesprogrammet ikke vil påvirke Natura 2000-nettets integritet negativt. Derfor foreslået afhjælpende foranstaltninger for at sikre, at betydelige virkninger undgås.

Der er foreslået to niveauer af afhjælpende foranstaltninger. Det første niveau af foranstaltninger vil være retningsgivende for den strategiske tilgang til afhjælpning af virkningerne, og det andet niveau af afhjælpende foranstaltninger er mere virkningsspecifikt og skal anvendes, når væsentlige virkninger udpeges efter en miljøkonsekvensvurdering på projektniveau (VVM) og en passende vurdering.

Der er skitseret generelle afhjælpende foranstaltninger for de vigtigste kategorier af virkninger, der er identificeret, og for de vigtigste naturtyper og arter, der kan blive berørt. Med hensyn til tab og forstyrrelse af naturtyper beskrives der f.eks. undgåelsesforanstaltninger og afhjælpende foranstaltninger for mose- og tørveområder, fugle, flagermus, oddere, vandafhængige naturtyper og arter, ferskvandsmusling, andre beskyttede arter osv.

Ved overvejelserne om afhjælpende foranstaltninger prioriteres det at undgå, at virkninger overhovedet opstår, og afhjælpe virkninger, hvis de ikke kan undgås. Alle projekter på lavere niveau, der følger af gennemførelsen af gennemførelsesprogrammet, vil hver især blive underkastet en passende vurdering, når der foreligger yderligere detaljer om udformning og placering.

Når afhjælpende foranstaltninger er indarbejdet, vurderes det, at gennemførelsesprogrammet Grid25 ikke vil have en væsentlig negativ indvirkning på Natura 2000-nettets integritet. Alle de projekter, der skal gennemføres inden for rammerne af gennemførelsesprogrammet, vil dog blive screenet og underkastet en passende vurdering, for så vidt det er nødvendigt.

Kilde: Natura Impact Statement in support of the Appropriate Assessment of the Grid25 implementation programme. Findes på:

<https://www.eirgridgroup.com/site-files/library/EirGrid/Natura-Impact-Statement-in-Support-of-the-Appropriate-Assessment-of-the-Grid25-Implementation-Plan.pdf>.

2. BYDENDE NØDVENDIGE HENSYN TIL VÆSENTLIGE SAMFUNDSINTERESSER

2.1. Eksempler på forskellige typer bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser og begrundelse herfor

Habitatdirektivets artikel 6, stk. 4:

»Hvis en plan eller et projekt, på trods af at virkningerne på lokaliteten vurderes negativt, alligevel skal gennemføres af *bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser*, herunder af *social eller økonomisk art*, fordi der ikke findes nogen alternativ løsning, træffer medlemsstaten alle nødvendige kompensationsforanstaltninger for at sikre, at den globale sammenhæng i Natura 2000 beskyttes. Medlemsstaten underretter Kommissionen om, hvilke kompensationsforanstaltninger der træffes.

Hvis der er tale om en lokalitet med en prioriteret naturtype og/eller en prioriteret art, kan der alene henvises til hensynet til *menneskers sundhed og den offentlige sikkerhed eller væsentlige gavnlige virkninger på miljøet, eller, efter udtalelse fra Kommissionen, andre bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser.*«

1. *Bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser af social eller økonomisk art (lokalitet med ikkeprioriterede målelementer)*

Projekt: Foreslået opgradering af et eksisterende rensningsanlæg ved Lough Talt, Co. Sligo (Irland, 2019).

Beskrivelse af projekt og Natura 2000-lokalitet:

Siden 1950'erne har højlandssøen Lough Talt, som er en del af det særlige bevaringsområde IE0000633 Lough Hoe Bog, fungeret som en vandkilde for befolkning på mere end 13 000 indbyggere via et fælles rensningsanlæg. Rensningsanlægget skal opgraderes for at sikre en stabil forsyning af drikkevand, som svarer til de nuværende indvindingsniveauer. I de hydrogeologiske undersøgelser blev det konkluderet, at indvindingen fra søen i længere perioder med tørt vejr bidrager til et betydeligt fald i søens vandstand, hvilket har en negativ indvirkning på levestedet for kildevældsvindelsneglen *Vertigo geyeri*. For at undgå denne virkning skal indvindingen reduceres med ca. 50 % i en væsentlig del af året.

Selv om *V. geyeri* ikke er blevet registreret på stedet siden 2007, anses dens bestand for vigtig på landeniveau og skal genoprettes. De foreslåede bevaringsforanstaltninger vil forbedre betingelserne for levestedet gennem et system til kunstvanding og genfugtning. De afhjælper imidlertid ikke det tidligere tab af arten som følge af indvindingspresset. Det foreslåede projekt vil fortsat ændre den abiotiske og biotiske dynamik, der definerer strukturen og funktionen af bestanden af *V. geyeri*, og forsinkes dermed opfyldelsen af dens bevaringsmålsætning.

Alternative løsninger:

Syv alternativer, herunder scenariet »gør intet« (nulløsningen), blev vurderet ud fra deres sundhedsmæssige, sociale og økologiske virkninger. Den eneste realistiske mulighed på kort sigt er at opgradere vandrensningen på det eksisterende vandrensingsanlæg med henblik på at fjerne parasitære protozoer og miljøforurenende trihalomethaner (THM). Denne opgradering vil give lokalbefolkningen sikkert drikkevand i ca. 7-10 år, mens der udvikles og gennemføres en langsigtet bæredygtig løsning.

Begrundelse for bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser:

Levere sikkert og pålideligt drikkevand til en befolkning på over 13 000 indbyggere.

Foreslåede kompensationsforanstaltninger:

Det foreslås at genoprette en bæredygtig bestand af kildevældsvindelsneglen i det særlige bevaringsområde ved at gennemføre et detaljeret program med midlertidig kunstvanding af den centrale kalkholdige mose, indtil indvindingspresset er fjernet fra lokaliteten. I forbindelse med kunstvandingen foreslås der løbende overvågning af kunstvandingssystemets funktion og trinvisning flytning af snegle til mosen over en fireårig periode, hvor man først flytter mindre følsomme arter og til sidst flytter *Vertigo geyeri* fra et andet særligt bevaringsområde, hvor det har en gunstig bevaringstilstand.

II. *Begrundelse for bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser: beskyttelse af liv og ejendom*

Projekt: Etablering af en styrbar polder til beskyttelse mod oversvømmelse ved Rösa (Tyskland, 2014).

Beskrivelse af projekt og Natura 2000-lokalitet:

Formålet med projektet er at opgradere de nuværende strukturer til beskyttelse mod oversvømmelse af en tør polder ved landsbyen Rösa til et beskyttelsesniveau på HQ₂₀₀ (det højeste niveau ved maksimal udledning, som forekommer én gang i løbet af 200 år). Projektets hovedelementer består af: ca. 7,5 km genoprettede diger med en bredde på 5 m ved bunden og 3 m på kammen, nye tilstrømnings- og udledningsanlæg og to mure til beskyttelse mod oversvømmelse med en længde på 1 225 m og 310 m. De nuværende diger sikrer kun beskyttelse mod HQ₁₀₀. Som følge af uforudsigelige ekstreme vejrforhold er der nu sandsynlighed for oversvømmelser, der overstiger dette niveau, og det kan medføre alvorlige skader på bebyggelser og industri, der ligger nedstrøms i forhold til den nuværende polder.

Projektet skal opføres inden for det særlige bevaringsområde DE4340301 Muldeau oberhalb Pouch, som påvirker følgende naturtyper gennem direkte arealinddragelse: 6430 — 604 m² (0,17 % af arealet for denne naturtype i det særlige bevaringsområde); 6510 — 40 665 m² (20,33 %); 91F0 - 456 m² (0,46 %). Ifølge den officielle tyske metode til vurdering af virkninger væsentlighed anses alle disse virkninger for »væsentlige« (herunder tilsyneladende ubetydelig arealinddragelse, da der tages hensyn til mange andre faktorer end den blotte procentdel af arealinddragelse).

Alternative løsninger:

Der findes ikke noget alternativ til projektet som følge af floddalens karakter. Søgningen efter alternativer bevirkede dog, at der blev foretaget mange mindre justeringer af projektet, som vil reducere dets negative virkninger (f.eks. ændring i digernes hældning, så græsarealer kan genetableres, små flytninger af diger og mure osv.).

Begrundelse for bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser:

Det er nødvendigt at anlægge polderdiget for at forstærke diget og beskytte befolkningen mod oversvømmelser. Den primære begrundelse for de bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser er derfor knyttet til den offentlige sikkerhed og menneskers sundhed.

Foreslåede kompensationsforanstaltninger:

Naturtype 6430 vil blive etableret i det særlige bevaringsområde i forholdet 1: 8. Naturtype 6510 vil blive genoprettet på digets skråninger især uden for det særlige bevaringsområde i forholdet 1: 5. Der vil blive kompenseret for de tabte skovhabitater 91F0 (med kvaliteten »D«) ved plantning af en ny skov med samme artssammensætning i forholdet 1: 4 og ved plantning af en træbræmme langs eksisterende skove i forholdet 1: 16, som primært ligger uden for lokaliteten. For at opretholde sammenhængen i nettet vil det særlige bevaringsområde blive udvidet til at omfatte de steder, hvor kompensationsforanstaltningerne gennemføres.

III. *Begrundelse for bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser: andre årsager, herunder sociale og økonomiske årsager*

Projekt: Offentlige arbejder i forbindelse med en højhastighedstoglinje mellem Tours og Bordeaux (Frankrig, 2013).

Beskrivelse af projekt og Natura 2000-lokalitet:

Projektet vedrører en ny højhastighedstoglinje mellem Tours og Bordeaux. Dette omfatter etablering af en ny linje (302 km) og dens forbindelse til eksisterende jernbanelinjer (38 km) samt sideveje, bassiner, elanlæg, over- og underpassager (til landbrugsformål og faunapassager), arbejdsplatforme og tilknyttede anlæg.

Linjen skal krydse fire særligt beskyttede områder (FR5412006 Vallée de la Charente en amont d'Angoulême, FR5412018 Plaines du Mirebelais et du Neuvilleois, FR5412021 Plaines de Villefagnan og FR5412022 Plaine de la Mothe St Héray Lezay) og to særlige bevaringsområder (FR5402010 Vallée du Lary et du Palais og FR5400405 Coteaux calcaires laine de la Mothe St Héray Lezay). De negative virkninger består i den sandsynlige ødelæggelse af 1,9 ha vådenge og 4,2 ha sekundære naturtyper, der er vigtige for bevarelsen af engsnarre *Crex crex*. It will also directly affect 185 ha and indirectly (disturbance) affect 2 947 ha of potential habitats of Little Bustard *Tetrax tetrax*; føre til ødelæggelse af 2 ha levesteder (våd hede) for ødipusrandøje *Coenonympha oedippus* samt ødelæggelse af 0,35 ha af en af de bedste forekomster af 6210 Delvis naturlig tør græs- og kratvegetation på kalk *Festuca Brometalia* og fragmentering af denne naturtypes lokale sammenhæng.

Alternative løsninger:

Tre alternativer til denne rute blev vurderet. Med hensyn til højhastighedslinjen er der ikke mange muligheder for delvist at ændre linjeføringen, og det blev konkluderet, at den valgte løsning har færrest negative virkninger på Natura 2000-lokaliteterne, samtidig med at den er teknisk gennemførlig.

Begrundelse for bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser:

Med en ny linje på 340 km mellem Tours og Bordeaux er denne højhastighedslinje (TGV) et af de vigtigste jernbaneprojekter på europæisk plan. Linjen vil skabe en effektiv forbindelse på Atlanterhavs-kysten, som kan opfylde den stigende efterspørgsel efter mobilitet. Med en kommerciel hastighed på 300 km/t bliver det lettere for rejsende at rejse, og forbindelserne til byerne på ruten forbedres. Med en transporttid på kun godt to timer fra Paris til Bordeaux bliver jernbanetransportens konkurrencefordel i forhold til lufttransport afgørende og vil derfor fremme trafikoverflytning. Dette projekt spiller en vigtig rolle med hensyn til at styrke den transeuropæiske akse, som via Atlanterhavs-kysten forbinder regionerne i Nord- og Sydeuropa med den sydvestlige del af Frankrig og Den Iberiske Halvø.

Det vil også sætte skub i de berørte områders aktiviteter: forbedring af konkurrenceevnen og udvidelse af markederne for regionale virksomheder, fremme af rejser for aktiviteter, der kræver høj mobilitet, et vigtigt argument for nyetablering eller flytning fra Paris til regionerne, udvikling af turismen, navnlig kortvarige ophold, creation of jobs, during construction and operation; udvikling af store byudviklingsprojekter. For rejsende er toget et hurtigt og komfortabelt transportmiddel, som er 34 gange sikrere end bilen. Et TGV kan befordre 1 000 ved 300 km/t. Det er også en energieffektiv og pladsbesparende transportform.

Højhastighedstog spiller en central rolle i indsatsen for at reducere energiforbruget og udvikle regionerne på en bæredygtig måde. Det producerer 20 gange mindre drivhusgas end bilen og 45 gange mindre end flyet. Det skaber ingen lokal luftforurening: Eldrevne tog tegner sig for 90 % af trafikken. For samfundet er omkostningerne ved personbefordring eller transport af varer i form af forurening, ulykker og klimapåvirkninger 4,5 gange højere ad vej end med jernbane.

Foreslåede kompensationsforanstaltninger:

Der blev opkøbt 35 ha til engsnarre for at kompensere for habitattabet på 6,1 ha. For stortrappe vil kompensationsordningen i tre særligt beskyttede områder omfatte 702 ha: 160 ha vil blive opkøbt, og 542 ha vil blive omfattet af en forvaltningskontrakt med foranstaltninger, der er i overensstemmelse med foranstaltningerne for særligt beskyttede områder. Der er planlagt et overvågningsprogram, og et privat organ vil deltage i et genintroduktionsprogram. Der vil blive opkøbt et areal på 5 ha med naturtypen 6210 (kompensation 1: 14).

IV. *Begrundelse for bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser: andre hensyn efter udtalelse fra Kommissionen*

Projekt: Uddybning af Donauvandvejen mellem Straubing og Vilshofen, strækningen Straubing-Deggendorf (Tyskland, 2019).

Beskrivelse af projekt og Natura 2000-lokalitet:

På Donau mellem Straubing og Deggendorf (ca. 40 km) blev betingelserne for sejlads i lavvandsperioderne (dybgang på 2 m) aldrig etableret i modsætning til strækningen opstrøms (2,90 m) og nedstrøms (2,70 m), hvilket gør dette til en flaskehals. Kun ved mellemvand, dvs. 144 dage om året, er der en dybgang på 2,50 m. Formålet med projektet er at overvinde denne hindring for sejlads og at etablere bedre beskyttelse mod oversvømmelse. Den endelige udformning vil resultere i en uddybning af flodlejet på 20 cm til -2,20 cm sammenlignet med den nuværende vandstand ved lavvande på -2,00 m. Flodlejet vil blive yderligere uddybet med 45 cm til -2,65 cm på en strækning på 9,7 km. Foranstaltningerne til beskyttelse mod oversvømmelse bør samtidig sikre beskyttelse mod Q_{100} (maksimal udledning, som forekommer én gang i løbet af 100 år).

Strækningen Straubing-Vilshofen har det højeste antal ulykker på grund af sejlrendens nuværende profil. Ifølge undersøgelsen sker der 39 ulykker om året (2004), og dette tal forventes at stige til 55,4 inden 2025 som følge af den stigende transportmængde.

Projektet vil berøre det store særlige bevaringsområde (4 720 ha) DE7142301 Donauauen zwischen Straubing und Vilshofen. Der er udpeget sandsynlige væsentlige virkninger, både direkte og indirekte og kombinerede, for syv fiskearter, en sommerfugleart og en bløddyrart samt syv naturtyper, herunder den prioriterede naturtype 91E0* Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld (*Alnus glutinosa* og *Fraxinus excelsior*).

Alternative løsninger:

Ud over den valgte projektudformning blev fire andre alternativer samt nulalternativet vurderet grundigt. Ingen af alternativerne ville medføre en væsentligt lavere virkning end den valgte løsning, fordi de enten ville dække et større område i det særlige bevaringsområde end det foreslåede projekt eller i væsentlig grad ville påvirke et større levested for beskyttede arter.

Begrundelse for bydende nødvendige hensyn til væsentlige samfundsinteresser:

- a) Opfyldelse af målsætningen for den nationale og europæiske transportpolitik: uddybning af Donau mellem Straubing og Vilshofen lukker en kløft i den eksisterende vandvejsforbindelse, der forbinder Nordsøen med Sortehavet via Rhinen, Main, Main-Donau-kanalen og Donau. I henhold til forordning (EU) nr. 1315/2013 om Unionens retningslinjer for udvikling af det transeuropæiske transportnet er Donau-vandvejen en del af hovednettet i det europæiske TEN-T-net og er af stor økonomisk interesse for Europa.
- b) Bedre konnektivitet for indlandshavne: Projektet vil forbedre sejladsforholdene i projektområdet, når vandstanden i Donau er lav. I modsætning til andre transportformer har skibsfarten på Donau stadig ledig transportkapacitet, som kan udnyttes mere effektivt ved at uddybe sejlrenden.
- c) Sikkerhed og sejladsmuligheder: Gennemførelsen af projektet kan reducere antallet af ulykker fra forventet 55,4 til 42,4 om året trods stigningen i trafikken.
- d) Forventet stigning i transporten: Fragtmængden forventes at stige fra 7,0 mio. ton/år (2007) til 9,7 mio. ton/år inden 2025 eller at stige med 50 % til 10,5 mio. ton/år.

Foreslåede kompensationsforanstaltninger:

Alle berørte naturtyper, herunder prioriteten 91E0*, vil blive kompenseret ved etableringen af nye naturtyper i forholdet 3:1. For *Maculinea nausithous* vil der blive etableret nye græslandsnaturtyper og nye levesteder for *Unio crassus* i form af nye flodøer og flodgrene (hvor sidstnævnte også etableres af hensyn til de berørte fiskearter). Der er planer om langsigtet overvågning og bevaringsforvaltning af de nye naturtyper.

Kommissionens udtalelse (den udførlige version er offentliggjort på: (https://ec.europa.eu/environment/nature/natura2000/management/opinion_en.htm)).

3. KOMPENSATIONSFORANSTALTNINGER

3.1. Eksempler på kompensationsforanstaltninger i henhold til artikel 6, stk. 4

Plan eller projekt	Jernbaneforbindelse til fjerntog mellem to knudepunkter og fornyelse af et 100 år gammel bro i Baden-Württemberg (Tyskland). Projektet omfatter overfladetilpasninger, der afbødes med etablering af tunneller.
Berørt Natura 2000-lokalitet	Den berørte lokalitet er DE 7220-311 »Glemswald und Stuttgarter Bucht« (3 813 ha med 31 delfragmenterede områder).
Virkninger	Virkningerne er resultatet af arealinddragelse og efterfølgende tab og forringelse af naturtyper, herunder fældning af modne træer. De berørte aktiver af fællesskabsbetydning er: Art: Bestand af prioriteret art opført i bilag II til habitatdirektivet <i>Osmoderma eremita</i> i gunstig bevaringsstatus. Naturtype: 6510 Høslætenge i lavlandet (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)

Kompensationsforanstaltninger	— Udpegning af et areal på 50 ha i nærheden af et nationalt naturreservat (<i>Neuweiler Viehwiede</i>) som Natura 2000-lokalitet. — Forvaltning af det udpegede område for <i>*Osmoderma eremita</i> ved at genoprette de væsentlige økologiske elementer, der er nødvendige for artens overlevelse. Det forvaltede areal forbinder to eksisterende centrale beskyttede lokaliteter, som var isolerede, med økologisk grænsevirkning på de prioriterede arter. Resultatet af den målrettede forvaltning forventes at bevaringsstatus for de prioriterede arter.
--------------------------------------	--

Kilde: C(2018) 466 final af 30.1.2018

Plan eller projekt	Vej B173 mellem lokaliteter i Bayern (Tyskland)
Berørt Natura 2000-lokalitet	Den berørte lokalitet er lokaliteten af fællesskabsbetydning DE 5833-371 Maintal von Theisau bis Lichtenfels (872 ha), som i vid udstrækning er sammenfaldende med det særligt beskyttede område DE 5931-471.02 Täler von Oberem Main, Unterer Rodach und Steinach. Det særligt beskyttede område er mere påvirket end lokaliteten af fællesskabsbetydning. Lokalitetens funktionalitet er knyttet til ni andre Natura 2000-lokaliteter i det kontinentale biogeografiske område. Lokaliteterne består af levesteder i oversvømmelsesområder med stillestående og strømmende vand.
Virkninger	Vejføringen krydser Natura 2000-nettet og medfører påvirkninger gennem arealinddragelse (tab af naturtyper) og forstyrrelse/forringelse af naturtyper og arter under anlæggelse og drift af vejen, primært som følge af kvælstofaflejringer. Nærmere bestemt: bilag I-naturtyper, der er påvirket af projektet: 6, heraf én prioritet (91E0*). bilag II-arter, der er påvirket: 5, heraf 3, som også er opført i bilag IV. Væsentlige indvirkninger på: naturtype 3150, 6430, 6510 og 91E0* opført i habitatdirektivets bilag I fuglearten <i>Circus aeruginosus</i> opført i bilag I til fugledirektivet.
Kompensationsforanstaltninger	Proportionalitet i kompensationen for at afbalancere tab af naturtyper inden for den overordnede sammenhæng i Natura 2000-nettet er blevet fastsat til: et forhold på 1:3 for naturtyperne 3150, 6430 og 91E0* et forhold på 1:6 for 6510 udvidelse af lokaliteten af fællesskabsbetydning med 2 ha etablering af et område med naturtypen <i>rørsumpe</i> til <i>Circus aeruginosus</i> finansieringsplan og overvågnings- og evalueringsplan. Europa-Kommissionen har gjort denne kompensationsplan betinget af: — gennemførelse efter den arbejdsplan, som de tyske myndigheder har indgivet til Kommissionen — overvågnings- og evalueringsrapporter ifølge den arbejdsplan, der fremlagt som godkendt af de tyske myndigheder. Rapporten skal offentliggøres på internettet — resultaterne af overvågningen og evalueringen vedrørende Natura 2000-nettet skal tages i betragtning med henblik på at forudse evaluering og revision af kompensationsforanstaltningerne og af de afhjælpende foranstaltninger, der er knyttet til projektet — Tysklands opfyldelse af forpligtelserne vedrørende Natura 2000-nettet for lokaliteten DE 5833 — 371 i henhold til habitatdirektivets artikel 4, stk. 4, og artikel 6, stk. 1.

Kilde: C(2015) 9085 final af 18.12.2015

Plan eller projekt	National vej B 252/B 62, 17,56 km ny omfartsvej omkring kommunerne Münchhausen, Wetter og Lahntal (Hesse). Nord-syd-forbindelse mellem regionerne Paderborn-Korbach og Marburg-Gießen. Den nationale vej B 62 forbinder Biedenkopf via Cölbe med fjernakserne Gießen-Marburg-Kassel. Den nye tilpasning indebærer omlægning og flytning af offentlig infrastruktur, f.eks. fælles veje, energinet, en jernbane og en gasledning.
Berørt Natura 2000-lokalitet	Den passende vurdering omfattede flere Natura 2000-lokaliteter. Konklusionerne var følgende: Lokaliteten DE 5017-305 »Lahnänge zwischen Biedenkopf und Marburg«: ikke negativt påvirket af projektet. Lokaliteten DE 5018-401 »Burgwald«: positivt påvirket af projektet, fordi projektet placeres længere væk fra lokaliteten og vil mindske trafikbelastningen på størstedelen af den eksisterende nationale vej B 252. Lokaliteten DE 5118-302 »Obere Lahn und Wetschaft mit Nebengewässern«: der vil være væsentlige indvirkninger på denne lokalitet.
Virkninger	Rutetilpasningen af den nationale vej B 252/B 62 krydser Natura 2000-nettet tre steder. De direkte belastninger er tab af naturtyper og forringelse af naturtyper. Der er barrierevirkninger og kvælstofaflejringer, som har generelle virkninger på naturtyper og arter gennem forstyrrelse og forringelse af naturtyper. De aktiver, der er genstand for væsentlige følger af disse virkninger er: — naturtyper opført i habitatdirektivets bilag I 91E0* (Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld (<i>Alnus glutinosa</i> og <i>Fraxinus excelsior</i>)) 3260 (Vandløb i lavland eller bjerge med bevoksning af <i>Ranunculus fluitantis</i> og <i>Callitriche-Batrachion</i>) — arter opført i habitatdirektivets bilag II <i>Cottus gobio</i> og <i>Lampetra planeri</i> Alle bilag I-naturtyper og andre levesteder for arter påvirkes væsentligt som følge af øget kvælstofaflejring. Øget sedimentbelastning har væsentlige negative virkninger på alle vandlevende arter. Den væsentligste skade, direkte og indirekte skader, er på naturtype 91E0* gennem gødskning og forsuring med nitrogengasser.
Kompensationsforanstaltninger	Tab af naturtype 91E0* (Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld (<i>Alnus glutinosa</i> og <i>Fraxinus excelsior</i>)) Kompensation for direkte virkninger: forholdet 1:3 Kompensation for indirekte virkninger: forholdet 1:2.

Kilde: C(2012) 3392 af 29.5.2012

Plan eller projekt	Uddybning og udvidelse af sejlrenden i floden Main på strækningen mellem Wipfeld, Garstadt og Schweinfurt i Bayern, Tyskland. Projektets primære formål er at udvide den eksisterende sejlrende i floden Main mellem sluserne Wipfeld (milepæl km 316,12) og Ottendorf (milepæl km 345,29) fra 36 m til 40 m og at uddybe sejlrenden fra de nuværende 2,50 m til 2,90 m. Dette vil øge skibenes fysiske manøvrer muligheder.
---------------------------	---

Virkninger	Den prioriterede naturtype af fællesskabsbetydning 91E0* Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld (<i>Alnus glutinosa</i> og <i>Fraxinus excelsior</i>) og naturtypen 6510 Høslætunge i lavlandet vil blive særlig berørt. Begge naturtyper vil blive beskadiget direkte med et arealtab på 9 460 m ² for 91E0* og 6 440 m ² for 6510.
Berørt Natura 2000-lokalitet	Den passende vurdering omfattede et delnet af det Natura 2000-net, der grænser op til vandløbet. Konklusionerne for hver Natura 2000-lokalitet var følgende: Lokaliteten »Maintal zwischen Schweinfurt und Dettelbach« (særligt beskyttet område): ingen væsentlige virkninger. Lokaliteten af fællesskabsbetydning »Mainaue zwischen Grafenrheinfeld und Kitzingen«: væsentlige virkninger. Lokaliteten af fællesskabsbetydning »Maintal bei Sennfeld und Weyer«: væsentlige virkninger. De lokaliteter, der berøres væsentligt, har et areal på 1 706 ha.
Kompensationsforanstaltninger	Proportionalitet i kompensationen blev fastsat til: naturtype 6510: forholdet 1:7 naturtype 91E0*: forholdet 1:4 I sidstnævnte tilfælde tages der i forholdene hensyn til, at genoprettelsen af en naturtype kan tage flere årtier. Kompensationsområdet er lokalt, da de krævede økologiske funktioner findes i nærheden. De påvirkede Natura 2000-lokaliteter vil blive udvidet med de foreslåede kompensationsforanstaltninger og efterfølgende udpeget og meddelt af medlemsstaten. Der er planlagt i alt ti foranstaltninger i oversvømmelsesområdet Schweinfurt og Wipfeld.

3.2. Tidsrelaterede aspekter af kompensationsforanstaltningerne

Tyskland — Tidsrelaterede aspekter af kompensationsforanstaltningerne (uddrag af LANA 2004) ⁽⁴⁾

Foranstaltninger til sikring af sammenhæng bør, hvis det er teknisk muligt, allerede gennemføres og fungere, når skaden indtræffer. Ifølge Kommissionen kan genoprettelse af et levested, der er gunstigt for den berørte art, kun accepteres som en foranstaltning til sikring af sammenhæng, hvis »den nyetablerede lokalitet er klar, når den påvirkede lokalitet mister sin naturværdi« (Europa-Kommissionen 2000:49).

Der er derfor bred enighed blandt eksperterne om, at foranstaltningerne til sikring af sammenhæng bør gennemføres allerede inden projektets gennemførelse (opførelsesstart) eller i det mindste inden påbegyndelsen af den betydelige forringelse af den relevante Natura 2000-lokalitet, således at de er klar til brug og fungerer bedst muligt på det tidspunkt, hvor skaden indtræffer (f.eks. BAUMANN et al. 1999:470, AG FFH Verträglichkeitsprüfung 1999:72, SSYMANK et al. 1998:39, WEYRICH 1999:1704, Europa-Kommissionen 2000:49, SCHRÖDTER 2001:17, FGSV 2002:18 og BERNOTAT 2003:25).

I denne henseende henviser Bundesverwaltungsgericht (dom af 17.5.2002) også til faren for en »tidsforskydning i funktionaliteten«. Europa-Kommissionen (2000:50) kræver, at resultatet af foranstaltningen som hovedregel skal være operationelt, når der sker skader på det område, der er forbundet med projektet, medmindre det kan bevises, at dette ikke er nødvendigt for at sikre lokalitetens bidrag til Natura 2000-nettet.

⁽⁴⁾ LANA/Permanent LANA committee »intervention regulation« (2004): Technical requirements for measures to ensure coherence pursuant to Article 34 para. 5 Federal Nature Conservation Act (BNatSchG). — Bilag til TOP 4.6 fra 87. LANA-møde, 4.-5. marts 2004.

Disse tidsforskydninger i funktionaliteten kan ganske vist kun — om overhovedet — accepteres, hvis det med sikkerhed kan forventes, at de gennemførte foranstaltninger vil resultere i den krævede kompensation og dermed genoprettelse af sammenhængen (RAMSAUER 2000:608).

I hvert enkelt tilfælde skal det derfor undersøges, om disse tidsforskydninger i funktionaliteten inden for rammerne af Natura 2000's økologiske sammenhæng kan accepteres eller ej. I det følgende beskrives eksempler på sådanne tilfælde (tilfælde A: foranstaltningerne skal være fuldt funktionsdygtige for at sikre den nødvendige sammenhæng på tidspunktet for forringelsen, tilfælde B: foranstaltningerne skal ikke være fuldt funktionsdygtige på tidspunktet for forringelsen).

Hvis tidsforskydninger i funktionaliteten ikke kan forenes med den pågældende bevaringsmålsætning, skal anerkendelsen som en foranstaltning til sikring tilbageholdes.

Tilfælde A: Foranstaltningerne skal være fuldt funktionsdygtige for at sikre den nødvendige sammenhæng på tidspunktet for forringelsen

Naturtypen eller de levesteder, som en art har brug for, skal være fuldt funktionsdygtige, inden forringelsen indtræder, især hvis der er fare for at miste en relevant (delvis) bestand af en art, der er opført i bilag II til habitatdirektivet eller bilag I til fugledirektivet. I sådanne tilfælde kan kun foranstaltninger, der er gennemført på forhånd, og som allerede er effektive på interventionstidspunktet, anses for tilstrækkelige foranstaltninger til at sikre sammenhæng. Af hensyn til naturbeskyttelsen kan en tidsforskydning af funktionaliteten ikke accepteres.

I det væsentlige afhænger den tid, som levesteder for arter kræver for at udvikle sig, på den ene side af de pågældende levesteders lokale udviklingsperioder og på den anden side af områdernes tilgængelighed inden for rammerne af den nødvendige genopretning. Arternes genopretningspotentiale bestemmes bl.a. af den fysiske fordeling af arterne, forekomsten af konkrete fordelingscentre og kildebestande i geografisk nærhed, artsspecifik mobilitet og spredningsevne samt uhindret adgang til områderne.

Hvis en intervention påvirker stærkt isolerede forekomster af en art eller en art med ringe mobilitet, er der et meget lavt potentiale for, at det levested, der skabes ved hjælp af sammenhængsforanstaltninger, vil blive genoprettet med en ny bestand eller en bestand udefra. Her er det af afgørende betydning, at levestederne udvikles på forhånd så tæt på den berørte bestand som muligt, og at de samme individer eller bestande kan indtage levestedet inden interventionen som et flugthabitat. Genopretning af bestanden på levestedet på et senere tidspunkt kan ofte ikke garanteres på grund af den betydelige forringelse af bestanden.

For naturtyper afhænger udviklingsperioderne for levestederne af deres gendannelseskapacitet og at de abiotiske forhold, der skal skabes på stedet, og af kolonisering af karakteristiske plante- og dyrearter (se f.eks. RIECKEN et al. 1994:21 ff.). Fuld funktionalitet som omhandlet i tilfælde A kan kun opnås for naturtyper, som har kortere udviklingstider.

Forudgående gennemførelse af foranstaltningerne

For at kunne træffe foranstaltninger i situationer med tilfælde A skal foranstaltningerne kunne finansieres og gennemføres inden den endelige godkendelse af projektet (...). I praksis er der f.eks. her mulighed for at sikre området allerede inden godkendelsesafgørelsen ved at ekspropriation af jord eller tidlig erhvervelse af jord. Trinvis procedure giver i princippet gunstigere betingelser for dette.

I medfør af det særlige krav om retssikkerhed i den senere godkendelsesafgørelse skal de vigtigste beslutninger om sagens genstand, placering og omfanget af foranstaltningerne til sikring af sammenhæng ofte træffes allerede på udkaststadiet i forbindelse med den indledende miljøvurdering (f.eks. i forbindelse med fastlæggelse af ruteføringer eller fysiske planlægningsprocedurer) (se f.eks. KÜSTER 2001). Hvis projektets struktur forbliver uændret, vil disse ikke ændre sig i væsentlig grad i løbet af projektgodkendelsen. Foranstaltningerne kan gennemføres på forhånd, når det er fastsat, at projektet i det væsentlige kan gennemføres.

Instrumenter for genopretningsområder og kompensationsforanstaltninger, som allerede er indført i andre sammenhænge, viser også, at foranstaltningerne kan gennemføres på et tidligere tidspunkt og kan sættes i drift fra et planlægningsmæssigt synspunkt (se f.eks. AMMERMANN et al. 1998 og BUNZEL & BÖHME 2002). Som en supplerende mulighed kan der også indgås aftaler mellem projektlederen og operatøren af et areal. Disse aftaler vil gøre det muligt for operatøren af arealet at overtage de gennemførte foranstaltninger og modtage finansiel kompensation i det usandsynlige, at projektet af en eller anden uforudset grund ikke kan gennemføres alligevel.

Følgende eksempel på planlægningen af A 26 viser, at det også er hensigtsmæssigt at anvende planlægnings- og godkendelsesfaserne ved forberedelsen af den forudgående gennemførelse af foranstaltninger ud over muligheden for ekspropriation af jord.

Eksempel: Forudgående gennemførelse af foranstaltningerne i forbindelse med A 26

Det fuglebeskyttelsesområde, der påvirkes af projektet, påvirkes og forringes af flere forbundne anlægsstrækninger. I forbindelse med godkendelsen af den nuværende anlægsfase fastsættes der allerede foranstaltninger til sikring af sammenhæng, som til dels kun skyldes forringelser, der er resultatet af en af de to følgende faser, for hvilke der endnu ikke er truffet en afgørelse om byggetilladelse. For at gøre det muligt at gennemføre foranstaltninger til oprettelse af nye levesteder med henblik på at udvikle deres effektivitet skal det allerede ved godkendelsen af denne anlægsfase kontrolleres, at det omfang af foranstaltningerne, der kræves i overensstemmelse med den passende vurdering, er blevet fastlagt. På denne måde fremskyndes gennemførelsen af foranstaltningerne med omkring fem år, hvorved der undgås en tidsforskydning mellem forringelsen og kompensationsfunktionen.

Forudsætningerne for dette er, at der er arealer til rådighed i den størrelsesorden, som eksperterne har udpeget, at der er enighed om forvaltningsrestriktioner for de landbrugere, der arbejder der, og om nødvendigt, at der er midler til rådighed til forskudsbetalinger, der udbetales i god tid inden godkendelsesafgørelsen for den efterfølgende anlægsfase. Chancerne for, at sådanne rammebetingelser for gennemførelsen foreligger, skal helt sikkert fortolkes fra sag til sag. I A 26-projektet er sådanne betingelser klart til stede. Indledende ekspropriering af jord gjorde det muligt at sikre arealerne. Den tilgang, der er valgt i denne procedure, er velkommen, da den forebygger truslen om midlertidige funktionelle mangler og sikrer en uafbrudt sammenhæng i Natura 2000-nettet under hele projektet uden at forsinke projektet.

Der kan om nødvendigt også indhentes en særlig plangodkendelse af foranstaltningerne til sikring af sammenhæng, som sikrer, at de kan gennemføres på et tidligere tidspunkt. Initiativtagere til planer eller projekter har naturligvis altid mulighed for frivilligt at gennemføre foranstaltningerne på et tidligt tidspunkt for egen regning. Hvis foranstaltningerne til sikring af sammenhæng gennemføres i god tid i forvejen inden for rammerne af bestemmelserne om intervention, kan de have en positiv indvirkning på omfanget af kompensations- og erstatningsforanstaltninger, da ekstraomkostningerne i forbindelse med midlertidige funktionelle mangler kan reduceres.

Projektledere i den offentlige sektor og projektledere, der gennemfører mange eller store projekter, eventuelt efter trinvis godkendelsesprocedurer, har det største råderum her og har derfor et særligt ansvar.

Tilfælde B: Foranstaltningerne til sikring af sammenhæng skal ikke være fuldt funktionsdygtige på tidspunktet for forringelsen

Naturtypen eller levestedet for arten skal ikke nødvendigvis være fuldt funktionsdygtigt, inden den væsentlige forringelse indtræder. Af visse tekniske grunde, som angives udførligt, kan en tidsforskydning i funktionaliteten begrundes, indtil foranstaltningen er fuldt ud effektiv, og skal kompenseres for ved at gennemføre foranstaltningerne i et tilsvarende større omfang. Det er dokumenteret, at lokalitetens bidrag til Natura 2000-nettet også garanteres på denne måde.

Også i disse tilfælde bør det tilstræbes at gennemføre foranstaltningerne på forhånd. Erfaringerne med gennemførelsen af andre naturbeskyttelsesinstrumenter gør det muligt at konkludere, at tidsforskydninger i funktionaliteten under visse omstændigheder kan imødegås ved at øge foranstaltningens omfang. Dette er bl.a. baseret på, at tidsforskydninger stort set kan udlignes på denne måde for visse habitatfunktioner.

På grundlag af tidsforskydninger i funktionaliteten bør der vælges større arealforøgelser, da et betydeligt større areal generelt kan opnå nogenlunde samme kompensationsniveau, selv om foranstaltningerne (f.eks. plantning) ikke sikrer tilstrækkelig funktionalitet i begyndelsen. Foranstaltningernes større omfang øger også forudsigeligheden med hensyn til de funktionelle aspekter.

Eksempel: Ved at krydse et vandløb kan et vejprojekt medføre betydelig forringelse af naturtypen *91EO »Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld«. Der skal kompenseres for tabet af naturtypen på andre lokaliteter, som er egnede med hensyn til placering og funktion, gennem foranstaltninger, der kan sikre sammenhæng. Dette vil blive opnået gennem hensigtsmæssig tilplantning og genopretning af naturtypen. Da andre ledsageforanstaltninger, f.eks. udvikling af gamle vækstkove i eksisterende lignende naturtyper, ikke kan gennemføres, planlægges det at gennemføre foranstaltningen i et område, der er mange gange større, for at udligne tidsforskydningen i funktionaliteten. Det drejer sig her om en naturtype, der er kendetegnet ved træer, og som har en tilsvarende lang udviklingsperiode, som ikke kan opnås, selv om foranstaltningerne gennemføres i god tid på forhånd.

Denne foranstaltning bør dog i princippet anerkendes som en foranstaltning til sikring af sammenhæng, såfremt der ikke er specifikke forhold i det enkelte tilfælde, der taler imod dette.

4. FORBINDELSER MELLEM MILJØVURDERINGSPROCEDURER: PASSENDE VURDERING, VVM OG SMV

4.1 Sammenligning af procedurer under den passende vurdering, miljøkonsekvensvurdering (VVM) og strategisk miljøvurdering (SMV)

	Passende vurdering	Miljøkonsekvensvurdering	Strategisk miljøvurdering
Hvilke typer af udviklingsprojekter er omfattet?	Enhver plan eller ethvert projekt , som individuelt eller i forbindelse med andre projekter og planer kan få væsentlige virkninger på en Natura 2000-lokalitet (bortset fra planer eller projekter, som er direkte tilknyttet eller nødvendige for bevaringen af lokaliteten).	Alle projekter opført i bilag I. For projekter, der er opført i bilag II, skal behovet for en vurdering af virkningerne for miljøet bestemmes i det enkelte tilfælde på grundlag af eller gennem tærskler eller kriterier, der fastsættes af medlemsstaterne (under hensyntagen til kriterierne i bilag III).	Alle planer og programmer eller ændringer heraf, som: a) skal udarbejdes og/eller vedtages af en myndighed på nationalt, regionalt og lokalt plan b) er obligatorisk i henhold til love og administrative bestemmelser c) udarbejdes inden for landbrug, skovbrug, fiskeri, energi, industri, transport, affaldshåndtering, vandforvaltning, telekommunikation, turisme, fysisk planlægning og arealanvendelse, og som fastlægger rammerne for fremtidige anlægstilladelser til de projekter, der er omhandlet i bilag I og II til VVM-direktivet, eller for hvilke det på grund af den sandsynlige indvirkning på lokaliteter er besluttet, at der kræves en vurdering i medfør af artikel 6 eller 7 i direktiv 92/43/EØF.

	Passende vurdering	Miljøkonsekvensvurdering	Strategisk miljøvurdering
Hvilke virkninger med relevans for naturen skal vurderes?	Vurderingen skal foretages i lyset af lokalitetens bevaringsmålsætninger (som vedrører de arter/naturtyper, som er til stede på lokaliteten i et væsentligt omfang). Virkningerne bør vurderes for at afgøre, om de vil påvirke den berørte lokalitets integritet.	Direkte og indirekte, kumulative, grænseoverskridende, permanente og midlertidige, positive og negative væsentlige virkninger på bl.a. fauna og flora på kort, mellemlang og lang sigt biologisk diversitet med særlig vægt på arter og naturtyper, der er beskyttet i henhold til direktiv 92/43/EØF og direktiv 2009/147/EF jordarealer, jordbund, vand, luft og klima samt landskab materielle goder, kulturarv og landskabet og samspillet mellem disse faktorer.	Den sandsynlige væsentlige indvirkning på miljøet, herunder på spørgsmål såsom den biologiske diversitet, populationen, menneskers sundhed, fauna, flora, jordbund, vand, luft, klimatiske faktorer, materielle goder, kulturarv, herunder arkitektonisk og arkæologisk arv, landskab og det indbyrdes forhold mellem ovenstående faktorer.
Hvem er ansvarlig for vurderingen?	Den kompetente myndighed er ansvarlig for at sikre, at den passende vurdering udføres. I denne sammenhæng kan initiativtageren pålægges at foretage alle de nødvendige undersøgelser og indgive de nødvendige oplysninger til den kompetente myndighed, så denne kan træffe en fuldt informeret beslutning. I den forbindelse kan den kompetente myndighed efter behov også indsamle relevante oplysninger fra andre kilder.	Initiativtageren leverer de nødvendige oplysninger, der skal tages behørigt hensyn til, sammen med resultaterne af høringer afholdt af den kompetente myndighed, der udsteder tilladelsen.	Direktivet om strategisk miljøvurdering giver medlemsstaterne en bred skønsmargin for udpegningen af de myndigheder, der er ansvarlige for vurderingen af virkningerne for miljøet. Disse kan være enten myndighederne, der har ansvaret for at udarbejde en plan/et program, miljømyndigheder, som høres ex lege om anvendelsesområdet for og detaljeringsgraden af de oplysninger, der skal indgå i miljørapporten samt udkastet til planen/programmet og den ledsagende miljørapport, eller de myndigheder, der specifikt har fået overdraget ansvaret for proceduren for vurderingen af virkningerne for miljøet.
Høres offentligheden/andre myndigheder?	Habitatdirektivet indeholder ikke nogen udtrykkelig forpligtelse til at høre offentligheden, når planer og projekter, der kræver en passende vurdering, godkendes. I henhold til ordlyden i artikel 6, stk. 3, skal dette kun ske, hvis det anses for nødvendigt». Domstolen har imidlertid på grundlag af bestemmelserne i Århus-konventionen præciseret, at den berørte offentlighed har ret til at deltage i godkendelsesproceduren (C-243/15, præmis 49).	Obligatorisk — høring inden vedtagelsen af projektforslaget. Medlemsstaterne skal træffe de nødvendige foranstaltninger til at sikre, at de myndigheder (herunder miljømyndigheder, lokale og regionale myndigheder), som kan blive berørt af projektet, får mulighed for at afgive udtalelse om anmodningen om tilladelse. De samme principper gælder for høring af den berørte offentlighed.	Obligatorisk — høring inden vedtagelsen af planen eller programmet. Medlemsstaterne skal høre de myndigheder, som på grund af deres specifikke miljøansvar kan blive berørt af indvirkningen på miljøet af en plan/et programs gennemførelse. Offentligheden, herunder den berørte offentlighed eller den offentlighed, som kan berøres, eller som har en interesse i beslutningsprocessen,

	Passende vurdering	Miljøkonsekvensvurdering	Strategisk miljøvurdering
	Denne ret indebærer navnlig, ret til opnå «reel deltagelse under hele miljøbeslutningsprocessen» ved at fremkomme «med enten skriftligt eller, efter omstændighederne, ved en offentlig høring med ansøgeren, enhver kommentar, oplysning, analyse eller mening, som den finder relevant for den foreslåede aktivitet» (C-243/15, præmis 46).	Hvis der er sandsynlighed for væsentlige virkninger på miljøet i en anden medlemsstat, skal de relevante myndigheder og offentligheden i denne medlemsstat høres.	herunder NGO'er, bør høres. Myndigheder og offentligheden gives tidlig og effektiv mulighed for inden for passende tidsfrister at udtrykke deres holdninger til udkastet til planen eller programmet og den ledsagende miljørapport inden vedtagelsen af planen eller programmet eller videregivelsen heraf til lovgivningsproceduren. Hvis der er sandsynlighed for væsentlige virkninger på miljøet i en anden medlemsstat, skal de relevante myndigheder og offentligheden i denne medlemsstat høres.
Hvor bindende er udfaldet af vurderingen?	Bindende. De kompetente myndigheder kan først godkende planen eller projektet, når de har forvisset sig om, at planen eller projektet ikke skader lokalitetens integritet.	Resultaterne af høringerne og de oplysninger, der er indsamlet i forbindelse med vurderingen af virkningerne for miljøet, » skal tages i betragtning » under tilladelsesproceduren. Beslutningen om at give tilladelse til en plan eller et projekt skal mindst indeholde en begrundet konklusion (dvs. proceduren for vurderingen af virkningerne for miljøet) samt alle de miljømæssige betingelser, der er knyttet til beslutningen.	Miljørapporten og de afgivne udtalelser » skal tages i betragtning » ved udarbejdelsen af planen eller programmet og inden vedtagelsen eller videregivelsen heraf til lovgivningsproceduren.

5. STRATEGISK PLANLÆGNING — VURDERING AF PLANER

5.1. Eksempel: Planlægning af motorveje i Østrig

Planlægning af motorveje i Østrig — Screening og passende vurdering

Ved planlægningen af motorveje i Østrig gennemføres tre forskellige projektfaser, hvor det afgøres, om der er behov for en passende vurdering.

I fase 1 (*»Voruntersuchung«* eller *»Korridoruntersuchung«*) udpeges potentielle konfliktområder i det undersøgte område med henblik på at udelukke korridorer med uacceptable virkninger og høj risiko for ikke at blive godkendt. Der lægges særlig vægt på beskyttede områder, herunder Natura 2000-lokaliteter. Resultaterne af fase 1 er en foreløbig udvælgelse af mulige variationer af projektet og undersøgelsesprogrammet til fase 2. Kravet om at foretage en passende vurdering anerkendes normalt i denne fase (screeningfasen).

I fase 2 (*»Vorprojekt«* eller *»Variantenuntersuchung«*) fastlægges følsomheden af naturtyper og arter i de forskellige mulige variationer af projektet, og deres mulige indvirkninger på miljøet forudsiges. Ifølge de nationale krav (RVS* ⁽⁹⁾) kræves der detaljerede undersøgelser vedrørende en passende vurdering i denne fase. Dette har til formål at sikre, at der så tidligt som muligt tages hensyn til EU-beskyttede arter og naturtyper. Ved afslutningen af denne fase vælges en mulig variation af projektet.

I fase 3 (*»Einreichprojekt«*) planlægges godkendelsesprocedurerne. De potentielle virkninger af den valgte rute på miljøet specificeres yderligere, og de mulige negative virkninger afbødes ved hjælp af passende foranstaltninger. Målet er en miljøansvarlig projektplan uden indvirkning på lokalitetens bevaringsmålsætninger eller beskyttede arter, som kan godkendes juridisk.

Fordelene ved tidlig screening er rettidig anerkendelse af de nødvendige retlige procedurer, i dette tilfælde en passende vurdering eller — i andre tilfælde — en undtagelsesprocedure. De proceduremæssige risici anerkendes således tilstrækkeligt tidligt, og der kan gennemføres forebyggelsesstrategier.

Til at lokalisere potentielle konfliktområder anvendes standarddataformularerne for Natura 2000-lokaliteterne sammen med data fra det nationale atlas over ynglefugle samt regionale og lokale habitatundersøgelser (såfremt de er tilgængelige og aktuelle). Evalueringen af den aktuelle situation og de mulige virkninger omfatter også rødlisterne (nationale eller provinsbaserede), data fra artikel 17-rapporten, nationale og provinsbaserede forskrifter vedrørende nationalt beskyttede arter og andre tilgængelige data, der foreligger i regionen. Eventuelle yderligere overvågningsdata kan anvendes, f.eks. fra projekter vedrørende bevaring af arter eller Life-projekter, der er gennemført i regionen.

Kilde: casestudie fra ASFINAG

5.2. Eksempel: Strategisk planlægning af nye vandkraftprojekter ved Donau

Strategisk planlægning af et nyt vandkraftværk i Donaubækkenet

Den Internationale Kommission for Beskyttelse af Donau har udviklet vejledende principper for bæredygtig udvikling af vandkraft i Donaubækkenet, som blev vedtaget af Donaulandene i juni 2013. De vejledende principper blev udarbejdet som led i en bred deltagelsesbaseret procedure med deltagelse af repræsentanter fra energi- og miljøforvaltninger, vandkraftsektoren, NGO'er og det videnskabelige samfund.

De anbefaler en strategisk planlægningstilgang til udviklingen af nye vandkraftværker. Denne tilgang bør baseres på en vurdering på to niveauer (herunder lister over anbefalede kriterier), hvor en national/regional vurdering efterfølges af en projektspecifik vurdering.

(⁹) RVS=retningslinjer og forskrifter for planlægning, anlæg og vedligeholdelse af veje (RVS) www.fsv.at.

På det første trin udpeges de flodstrækninger, hvor vandkraftudvikling er forbudt i henhold til nationale eller regionale love eller aftaler (forbudszoner). Blandt de kriterier, der findes i nogle europæiske lande for denne kategori, kan nævnes: beskyttede områder, strækninger af høj økologisk værdi, referencestrækninger og afvandingsområder.

Den anbefalede liste over nationale/regionale kriterier omfatter følgende:

- *Naturværdi.* Status for flodstrækninger/vandområder i forhold til afvigelsen fra typespecifikke naturlige forhold med hensyn til hydrologi, morfologi, biologisk kontinuitet og sedimentkontinuitet samt biologiske samfund.
- *Vandområdets tilstand med hensyn til sjældenhed og økologisk værdi.* Vandløbstypens sjældenhed og strækningens økologiske tilstand og følsomhed.
- *Vandløbsstrækningens økologiske struktur og funktion, også med hensyn til hele afvandingsområdet/deloplandet og i forhold til økosystemtjenester.* F.eks. særlige levesteder for følsomme/værdifulde fiskearter eller andre biologiske kvalitetselementer i vandløbs økologi (f.eks. rødlistearter).
- *Bevaringsområder og beskyttede lokaliteter.* F.eks. Natura 2000-lokaliteter, Ramsarområder, UNESCO-biosfæreservater, nationalparker, regionale parker og naturparker osv.

På det andet trin vurderes alle andre strækninger ved brug af vurderingsmatricen og klassificeringssystemet.

Da mange vandløbsstrækninger og oversvømmelsesområder i Donauebækkenet er beskyttet i henhold til fugledirektivet og habitatdirektivet, skal der tages hensyn til bestemmelserne og kravene vedrørende forvaltning og beskyttelse af Natura 2000-lokaliteter og behovet for en passende vurdering af mulige projekter indvirkning i de berørte områder.

Den nationale/regionale vurdering er et instrument, som myndighederne kan bruge til at udpege de placeringer, hvor nye vandkraftværker forventes at medføre færrest virkninger på miljøet. Der skal tages hensyn til aspekter, der omfatter hele Donauebækkenet eller har grænseoverskridende virkninger. Den nationale/regionale vurdering gavner både miljø- og vandsektoren, men også vandkraftsektoren, da den øger forudsigeligheden af beslutningsprocessen og gør det gennemsigtigt, hvor der sandsynligvis vil blive udstedt tilladelser til nye projekter.

Vurderingen på nationalt/regionalt plan er mere generel, men den projektspecifikke vurdering, der klassificerer vandløbsstrækningernes egnethed til potentiel vandkraftanvendelse, giver en mere detaljeret og tilbundsgående vurdering af fordele og virkninger af et konkret projekt. Dette hjælper med at vurdere, om et projekt er tilstrækkeligt skræddersyet til en bestemt placering. Den projektspecifikke vurdering foretages som svar på en ansøgning om tilladelse til et nyt vandkraftværk og afhænger derfor af den specifikke projektering.

Der skal så træffes afhjælpende foranstaltninger for at minimere vandkraftanlæggenes negative indvirkning på vandøkosystemerne. Sikring af fiskevandring og økologiske strømme er prioriterede foranstaltninger til bevarelse og forbedring af vandområdernes økologiske tilstand.

Andre afhjælpende foranstaltninger, f.eks. forbedring af forvaltningen af sedimenter, minimering af de negative virkninger af kunstige udligninger af vandstanden (hydropeaking), opretholdelse af grundvandsforhold eller genopretning af typespecifikke habitater og bredzoner, er vigtige for vandløbsøkologien og vådområder, der er direkte afhængige af vandøkosystemer. Disse foranstaltninger bør derfor tages i betragtning ved projektudformningen under hensyntagen til omkostningseffektiviteten og elforsyningssikkerheden.

I de vejledende principper anerkendes anvendelsen af proceduren omhandlet i habitatdirektivets artikel 6, stk. 3 og 4, når nye vandkraftanlæg kan påvirke en Natura 2000-lokalitet.

<https://www.icpdr.org/main/activities-projects/hydropower>

5.3. Eksempel: Fysisk plan for havvindmølleparker og nettilslutninger i den tyske eksklusive økonomiske zone i Nordsøen

Fysisk offshorenetsplan for den tyske eksklusive økonomiske zone i Nordsøen

I offshorenetsplanen fastlægges de havvindmølleparker, der er egnede til kollektive nettilslutninger. Sammen med fastsættelsen af de nødvendige kabelruter og lokaliteter for havvindmølleparkernes nettilslutninger indeholder offshorenetsplanen kabelruterne for samkøringslinjer og beskrivelser af mulige krydsforbindelser.

Priority areas have been designated for shipping, pipelines, and offshore wind energy production in German EEZ; Andre anvendelser er forbudt i disse områder, medmindre de er forenelige. På Natura 2000-lokaliteter er vindmøller ikke tilladt. Ved overgangen til territorialfarvandet og ved krydsning af trafikseparationssystemer skal undersøiske kabler til transport af den energi, der produceres i den tyske eksklusive økonomiske zone, føres langs de udpegede kabelkorridorer. I forbindelse med udarbejdelsen af planen blev der gennemført en strategisk miljøvurdering.

For at minimere de mulige negative virkninger på havmiljøet, når rørledninger og kabler udlægges, fastsættes det i plan, at følsomme naturtyper ikke på krydses i perioder, hvor bestemte arter er særligt sårbare.

Skade på eller ødelæggelse af sandbanker, rev og områder af bentiske samfund, der skal beskyttes, og som udgør særligt følsomme naturtyper, skal undgås under udlægningen og driften af rørledninger og kabler, og bedste miljøpraksis i henhold til OSPAR-konventionen skal følges. I planen forsøges det også at etablere overlapninger mellem områder, der er udpeget til prioriterede områder for rørledninger og vindmølleparker.

Planlægningsprincipperne, f.eks. maksimal bundling af kabler og undgåelse af linjeføring gennem Natura 2000-områder, har til formål at reducere det område, der skal bruges til netinfrastruktur og mindske den mulige påvirkning af havmiljøet. I planen, som har været genstand for en strategisk miljøvurdering, beskrives kapaciteten og den forventede tidsplan for de offshorenetsnettilslutninger, der skal etableres i de kommende ti år.

https://www.bsh.de/EN/TOPICS/Offshore/Maritime_spatial_planning/maritime_spatial_planning_node.html

ISSN 1977-0871 (elektronisk udgave)
ISSN 1725-2393 (papirudgave)

Den Europæiske Unions
Publikationskontor
L-2985 Luxembourg
LUXEMBOURG

DA